

32002O0002

2002.7.15.

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK HIVATALOS LAPJA

L 185/1

**AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK IRÁNYMUTATÁSA****(2002. március 7.)****az euro-rendszer monetáris politikai eszközeiről és eljárásairól szóló, EKB/2000/7 iránymutatás módosításáról****(EKB/2002/2)****(2002/553/EK)**

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK KORMÁNYZÓTANÁCSA,

(4) Az alapokmány 12.1. és 14.3. cikkének megfelelően, az EKB iránymutatásai a közösségi jog szerves részét képezik,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre (a továbbiakban: Szerződés) és különösen annak 105. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdésére,

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYMUTATÁST:

tekintettel a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányának (a továbbiakban: alapokmány) 12.1. és 14.3. cikkére, összefüggésben a 3.1. cikk első francia bekezdésével, a 18.2. cikkel és a 20. cikk első bekezdésével,

1. cikk

**Az egységes monetáris politika megvalósítását segítő elvek, eszközök, eljárások és kritériumok**

mivel:

- (1) Az egységes monetáris politika megkívánja azoknak az eszközöknek és eljárásoknak a meghatározását, amelyeket az eurót a Szerződésnek megfelelően bevezető tagállamok (a továbbiakban: a résztvevő tagállamok) nemzeti központi bankjaiból (NKB) és az Európai Központi Bankból (EKB) álló euro-rendszer használ egy ilyen politikának a résztvevő tagállamok mindegyikében egységes módon történő végrehajtása érdekében.

Ezen irányelv melléklete (Egységes monetáris politika az euro-övezetben – Az euro-rendszer monetáris politikai eszközeinek és eljárásainak általános dokumentációja) az euro-rendszer monetáris politikai műveleteiről és eljárásairól szóló, 2000. augusztus 31-i EKB/2000/7 iránymutatás <sup>(1)</sup> 1. melléklete (Az egységes monetáris politika a harmadik szakaszban – Az euro-rendszer monetáris politikai eszközeinek és eljárásainak általános dokumentációja) helyébe lép.

2. cikk

- (2) Megfelelően figyelembe kell venni az egységes monetáris politika meghatározásának és végrehajtásának eszközeit az euro-övezetben.

**Ellenőrzés**

- (3) Az EKB felhatalmazással rendelkezik arra, hogy az egységes monetáris politika végrehajtása érdekében alkalmazandó eszközökhöz és eljárásokhoz szükséges iránymutatásokat elfogadjon, és az NKB-k kötelesek az ilyen iránymutatásoknak megfelelően eljárni.

Az NKB-k legkésőbb 2002. április 25-ig részletes beszámolót nyújtanak be az EKB részére azokról a szövegekről és eszközökről, amelyekkel ezen iránymutatásban foglaltaknak meg kívánnak felelni.

<sup>(1)</sup> HL L 310., 2000.12.11., 1. o.

3. cikk

(3) Ezt az iránymutatást az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* közzé kell tenni.

### **Záró rendelkezések**

Kelt Frankfurt am Mainban, 2002. március 2-án.

(1) Ennek az iránymutatásnak a résztvevő tagállamok NKB-i a címzettjei.

*az EKB Kormányzótanácsa részéről*  
*az elnök*

(2) Ez az iránymutatás 2002. július 7-én lép hatályba.

Willem F. DUISENBERG

---

MELLÉKLET

**AZ EGYSÉGES MONETÁRIS POLITIKA AZ EURO-ÖVEZETBEN**

**Az euro-rendszer monetáris politikai eszközeinek és eljárásainak általános dokumentációja**

**2002. április**

## TARTALOMJEGYZÉK

	<i>Oldal</i>
<b>Bevezetés</b>	108
<b>1. FEJEZET</b>	
1. <b>A monetáris politika kereteinek áttekintése</b>	109
1.1. A Központi Bankok Európai Rendszere	109
1.2. Az euro-rendszer célkitűzései	109
1.3. Az euro-rendszer monetáris politikai eszközei	109
1.3.1. Nyíltpiaci műveletek	109
1.3.2. Jegybanki rendelkezésre állás	110
1.3.3. Kötelező tartalék	110
1.4. Ügyfelek	110
1.5. Elfogadható fedezetek	111
1.6. A monetáris politika kereteinek módosításai	111
<b>2. FEJEZET</b>	
2. <b>Ügyfélkör</b>	112
2.1. Az alkalmasság általános kritériumai	112
2.2. Az ügyfelek kiválasztása gyorstenderekre és kétoldalú eljárásra	112
2.3. Szankciók az ügyfelek kötelezettségzegése esetén	113
2.4. Felfüggesztés vagy kizárás prudenciális okokból	113
<b>3. FEJEZET</b>	
3. <b>Nyíltpiaci műveletek</b>	114
3.1. Penziós műveletek	114
3.1.1. Általános szempontok	114
3.1.2. Elsődleges refinanszírozó műveletek	114
3.1.3. Hosszabb távú refinanszírozó műveletek	115
3.1.4. Finomhangoló penziós műveletek	115
3.1.5. Strukturális penziós műveletek	116
3.2. Egyszeri adásvételi (outright) ügyletek	116
3.3. EKB-kötvények kibocsátása	117
3.4. Deviza-swapok	118
3.5. Lekötött betétek gyűjtése	119
<b>4. FEJEZET</b>	
4. <b>Jegybanki rendelkezésre állás</b>	119
4.1. Aktív oldali rendelkezésre állás	119
4.2. Betéti rendelkezésre állás	120
<b>5. FEJEZET</b>	
5. <b>Eljárások</b>	121
5.1. Tendereljárás	121
5.1.1. Általános szempontok	121
5.1.2. Tendereaptár	123
5.1.3. Tenderek meghirdetése	124
5.1.4. A tenderajánlatok elkészítése és benyújtása	125
5.1.5. A tenderallokáció menete	126

	Oldal
5.1.6. A tendereredmények kihirdetése	129
5.2. Kétoldalú műveletekre vonatkozó eljárások	130
5.3. Elszámolási eljárások	131
5.3.1. Általános szempontok	131
5.3.2. Nyíltpiaci műveletek elszámolása	131
5.3.3. Napvégi zárás	132
<b>6. FEJEZET</b>	
<b>6. Elfogadható fedezetek</b>	132
6.1. Általános szempontok	132
6.2. Az elfogadható fedezetek első csoportja (Tier 1)	133
6.3. Az elfogadható fedezetek második csoportja (Tier 2)	135
6.4. A kockázatkezelés eszközei	137
6.4.1. Kezdeti letét	138
6.4.2. Kockázatkezelési eszközök az első csoport esetében	139
6.4.3. Kockázatkezelési eszközök a második csoport esetében	141
6.5. Az elfogadható fedezetek értékelésének alapelvei	143
6.6. Az elfogadható fedezetek határokon átnyúló felhasználása	144
6.6.1. Központi bankok levelező banki modellje	144
6.6.2. Határokon átnyúló kétoldalú, közvetlen kapcsolatok	145
<b>7. FEJEZET</b>	
<b>7. Kötelező tartalék</b>	146
7.1. Általános szempontok	146
7.2. A kötelező tartalék hatálya alá tartozó intézmények	146
7.3. A kötelező tartalék meghatározása	147
7.4. A tartalékkötelezettség teljesítése	149
7.5. Adatszolgáltatás és a tartalékalap ellenőrzése	150
7.6. A kötelezőtartalék-előírások megsértése	150
<b>Mellékletek</b>	
1. Példák monetáris politikai műveletekre és eljárásokra	151
2. Glosszárium	162
3. Az ügyfélkör kiválasztása monetáris politikai célokból végrehajtott deviza- intervenciók és devizaswap-ügyletekre	169
4. Az Európai Központi Bank rendelkezése a pénzügyi és banki statisztikák készítéséről	170
5. Az euro-rendszer weboldalai	177
6. Az ügyfelek kötelezettségzegése esetén alkalmazandó eljárások és szankciók	178
<b>Az ábrák, táblázatok és ablakok jegyzéke</b>	
<b>Ábrák</b>	
1. A tender műveleti lépéseinek ütemezése	122
2. A gyorstender műveleti lépéseinek ütemezése	123
3. A központi bankok levelező banki modellje	144
4. Értékpapír-elszámolási rendszerek közötti közvetlen kapcsolatok	145

	Oldal
<i>Táblázatok</i>	
1. Az euro-rendszer monetáris politikai műveletei	111
2. Elsődleges és hosszabb távú refinanszírozó műveletek szokásos üzletkötési napjai	124
3. Az euro-rendszer nyíltpiaci műveleteinek szokásos elszámolási napjai	132
4. Az euro-rendszer monetáris politikai műveleteiben elfogadható fedezetek	135
<i>Ablakok</i>	
1. EKB-kötvények kibocsátása	117
2. Deviza-swapok	118
3. A tendereljárás műveleti lépései	122
4. Fix kamatú tenderek allokálása	126
5. Változó kamatú euro-tender allokálása	127
6. Változó kamatú FX-swap tenderek allokálása	128
7. Kockázatkezelési eszközök	138
8. Az első csoportba tartozó elfogadható fedezetekre alkalmazott haircut mértékei	139
9. A kezdeti letét és a haircut számítása	140
10. A második csoportba tartozó elfogadható fedezetekre alkalmazott haircut mértéke	141
11. Tartalékalap és tartalékolási ráta	148
12. A kötelező tartalékállományra fizetett kamatösszeg kiszámítása	149

#### Rövidítések

ÁÉKBV	Átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozások
CET	Közép-európai idő ( <i>Central European time</i> )
CSD	Központi értékpapír letétkezelő ( <i>Central Securities Depository</i> )
DVP	Szállítás fizetés ellenében ( <i>Delivery-versus-payment</i> )
ÉER	Értékpapír-elszámolási rendszer
EGK	Európai Gazdasági Közösség
EGT	Európai Gazdasági Térség
EK	Európai Közösség
EKB	Európai Központi Bank
EPM	EKB fizetési mechanizmus ( <i>ECB payment mechanism</i> )
EU	Európai Unió
FOP	Költségmentes ( <i>Free of payment</i> )
FRN	Változó kamatú kötvény ( <i>Floating rate note</i> )
HI	Hitelintézet
IDC	Napközbeni ( <i>Intraday credit</i> )
ISIN	ISIN azonosító szám/nemzetközi értékpapír-azonosító szám/ <i>(International securities identification number)</i>
KBER	Központi Bankok Európai Rendszere
LBM	Központi bankok levelező banki modellje
MPI	Monetáris pénzügyi intézet
MU	Monetáris unió
MUTO	Monetáris unió tagországa
NKB	Nemzeti Központi Bank
PPA	Pénzpiaci alap
PPP	Pénzpiaci papír
RoW	A külföld ( <i>Rest of the world</i> )
Strip	Külön kereskedés a kamattal és a tőkével ( <i>Separate trading of interest and principal</i> )
TARGET	Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó elszámolási fizetési rendszer ( <i>Trans-European automated real-time gross settlement express transfer [system]</i> )
VIBER	Valós idejű bruttó elszámolási rendszer

### Bevezetés

Ez a dokumentum az euro-rendszer <sup>(1)</sup> által az egységes monetáris politika számára választott működési keretet mutatja be. Ennek a dokumentumnak, amely az euro-rendszer monetáris politikai eszközei és eljárásai jogi keretének egyik része, az a célja, hogy az euro-rendszer monetáris politikai eszközeinek és eljárásainak „alapidokumentuma” legyen, különösen annak érdekében, hogy az ügyfeleket ellássa az euro-rendszer monetáris politikai keretével kapcsolatos szükséges információkkal.

Az alapidokumentum önmagában az ügyfelekre jogokat nem ruház, és kötelezettségeket sem ró. Az euro-rendszer és az ügyfelek között fennálló jogviszony megfelelő szerződéses, illetve szabályozási rendelkezéseken alapul.

Ez a dokumentum hét fejezetből áll: az 1. fejezet az euro-rendszer monetáris politikájának működési keretéről nyújt áttekintést. A 2. fejezet meghatározza az euro-rendszer monetáris politikai műveleteinek ügyfélkörére vonatkozó feltételeket. A 3. fejezet leírja a nyíltpiaci műveleteket, míg a 4. fejezet az ügyfélkör számára folyamatosan rendelkezésre álló műveleteket tartalmazza. Az 5. fejezet meghatározza a monetáris politikai műveletek végrehajtása során alkalmazott eljárásokat. A 6. fejezet a monetáris politikai műveletekben alkalmazott fedezetértékelés feltételeit határozza meg. A 7. fejezet az euro-rendszer kötelező- tartalék-rendszerének ismertetését tartalmazza.

A mellékletek tartalmazzák a monetáris politika működésére vonatkozó példákat, egy szöszedetet, az euro-rendszer devizaintervenciók műveleteiben ügyfelek kiválasztására vonatkozó kritériumokat, az Európai Központi Bank pénzügyi és banki statisztikai adatszolgáltatási követelményeit, az euro-rendszer weboldalainak felsorolását, valamint a kötelezettségek nem teljesítése esetén alkalmazandó eljárások és szankciók ismertetését.

<sup>(1)</sup> Az Európai Központi Bank Kormányzótanácsa az „euro-rendszer” kifejezés használata mellett döntött, amely kifejezés olyan szerveződést jelöl, amelyben a Központi Bankok Európai Rendszere eleget tesz alapfeladatainak. Azon tagállamok nemzeti központi bankjai tartoznak ide, amelyek, az Európai Közösséget és az Európai Központi Bankot létrehozó Szerződésnek megfelelően bevezették a közös valutát.

## 1. FEJEZET

## 1. A MONETÁRIS POLITIKA KERETEINEK ÁTTEKINTÉSE

## 1.1. A Központi Bankok Európai Rendszere

A Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) az Európai Központi Bankból (EKB) és az Európai Unió (EU) tagállamainak nemzeti központi bankjaiból <sup>(1)</sup> (NKB) áll. A KBER tevékenységét az Európai Közösséget létrehozó szerződéssel (a Szerződés), valamint a Központi Bankok Európai Rendszerének és az Európai Központi Bank alapokmányával (KBER-alapokmány) összhangban végzi. A KBER irányítását az EKB döntéshozó testületei végzik. Ebben a tekintetben az EKB Kormányzótanácsa felelős a monetáris politika kialakításáért, míg az Igazgatóság hatáskörébe tartozik a monetáris politikának a Kormányzótanács határozataival és iránymutatásával összhangban történő végrehajtása. A lehetségesnek és megfelelőnek tartott mértékig, valamint a működés hatékonyságára törekedve, az EKB igénybe veszi a nemzeti központi bankok <sup>(2)</sup> segítségét az euro-rendszer feladatainak részét képező műveletek végrehajtása során. Az euro-rendszer monetáris politikájával kapcsolatos műveleteket valamennyi tagállamban <sup>(3)</sup> azonos szabályok szerint kell végrehajtani.

## 1.2. Az euro-rendszer célkitűzései

A Szerződés 105. cikke értelmében az euro-rendszer elsődleges célja az árstabilitás fenntartása. Az árstabilitással kapcsolatos elsődleges célkitűzés sérelme nélkül, az euro-rendszer támogatja az Európai Közösség általános gazdaságpolitikáját is. A célok megvalósítása során az euro-rendszer a szabad versenyen alapuló nyitott piacgazdaság elvével összhangban tevékenykedik, segítve az erőforrások hatékony elosztását.

## 1.3. Az euro-rendszer monetáris politikai eszközei

Céljai elérése érdekében az euro-rendszer egy monetáris politikai eszköztárral rendelkezik: az euro-rendszer *nyíltpiaci műveleteket* hajt végre, *jegybanki rendelkezésre állást biztosít*, valamint a hitelintézeteket az euro-rendszer-nél vezetett számláikon *kötelező tartalék* képzésére kötelezi.

## 1.3.1. Nyíltpiaci műveletek

A nyíltpiaci műveletek fontos szerepet játszanak az euro-rendszer monetáris politikájában a kamatlábak alakítása, a piac likviditási helyzetének kezelése, valamint a monetáris politika aktuális állapotának jelzése érdekében. Az euro-rendszernek öt eszköztípus áll rendelkezésére a nyíltpiaci műveletek végrehajtása során. A legfontosabb eszközfajta a penziós ügyletek (amelyek alkalmazása visszavásárlási megállapodások vagy értékpapír-fedezet mellett történő hitelezés alapján történik). Ezenkívül az euro-rendszer szintén alkalmazza az egy-szeri adásvételi (*outright*) ügyleteket, a *kötvénykibocsátást*, a *deviza-swapokat* és a *lekötött betétek gyűjtését*. A nyíltpiaci műveleteket az EKB kezdeményezi, és egyúttal dönt az alkalmazandó eszközről, valamint a végrehajtás szabályairól. Ezek a műveletek tenderrel, gyorstenderrel vagy kétoldalú eljárással hajthatók végre <sup>(4)</sup>. Az általuk szolgált céloktól, a gyakoriságtól és az alkalmazott eljárásoktól függően az euro-rendszer nyíltpiaci műveletei az alábbi négy csoportba oszthatók (lásd az 1. táblázatot is):

- Az *elsődleges refinanszírozó műveletek* közé tartoznak a szokásos, likviditásbővítő penziós ügyletek, heti gyakorisággal és általában kéthetes lejáratúak. Ezeket a műveleteket a nemzeti központi bankok tenderek útján végzik. Az *elsődleges refinanszírozó műveletek* kulcsfontosságú szerepet töltenek be abban, hogy az euro-rendszer nyíltpiaci műveleteinek célkitűzései megvalósuljanak, valamint a pénzügyi szektor refinanszírozását döntő részben ilyen műveletek biztosítják.

<sup>(1)</sup> Megjegyzendő, hogy a közös valutához az Európai Közösséget létrehozó szerződés (Szerződés) szerint nem csatlakozó tagállamok nemzeti központi bankjai monetáris politikai hatáskörüket továbbra is megtartják az adott ország jogszabályaival összhangban, és ezért nem vesznek részt az egységes monetáris politikai igazgatásban.

<sup>(2)</sup> E dokumentumban a „nemzeti központi bankok” kifejezés azon tagállamok nemzeti központi bankjaira vonatkozik, amelyek a Szerződésnek megfelelően bevezették a közös valutát.

<sup>(3)</sup> E dokumentumban a „tagállam” kifejezés azon tagállamokra vonatkozik, amelyek a Szerződésnek megfelelően bevezették a közös valutát.

<sup>(4)</sup> Az euro-rendszer nyíltpiaci műveleteinek végrehajtását szolgáló különböző eljárások, azaz a tender, a gyorstender és a kétoldalú eljárás leírását az 5. fejezet tartalmazza. A tender során az eredményhirdetés legkésőbb a pályázat meghirdetésétől számított 24 órán belül megtörténik. A tendereken a 2.1. szakaszban meghatározott feltételeket teljesítő valamennyi fél részt vehet. A gyorstendert 1 órán belül végre kell hajtani. Az eurórendszer a gyorstendert korlátozott számú résztvevővel is lebonyolíthatja. A „kétoldalú eljárás” azokat az eseteket jelenti, amikor az eurórendszer tenderelezés nélkül hajt végre tranzakciót egy vagy néhány résztvevővel. A kétoldalú eljárások magukban foglalják a tőzsdén, illetve a piaci ügynökön keresztül végrehajtott műveleteket.



- A *hosszabb távú refinanszírozó műveletek* olyan likviditásbővítő penziós ügyletek, amelyek havi gyakorisággal és háromhavi lejáráttal rendelkeznek. Ezeknek a műveleteknek a célja, hosszabb távú kiegészítő refinanszírozás nyújtása az ügyfelek részére, és végrehajtásuk a nemzeti központi bankok által kiírt tender útján történik. E műveletek esetében az euro-rendszer rendszerint nem kíván jelzéseket küldeni a piac felé, és normál piaci körülmények között kamatláb-elfogadóként jár el.
- A *finomhangoló műveletek* végrehajtása eseti alapon történik, és célja a piac likviditási helyzetének kezelése, valamint a kamatlábak alakítása, különösen a piac váratlan likviditás-ingadozásai által a kamatlábakra gyakorolt hatások enyhítése érdekében. A finomhangolású műveletek végrehajtása elsősorban penziós ügyletek formájában történik, de egyaránt végrehajthatók egyszeri adásvételi (outright) ügyletek, deviza swapok és lekötött betétek gyűjtése útján is. A finomhangoló műveletek során alkalmazott eszközöket és eljárásokat mindig a tranzakció adott típusához és a művelet által szolgált konkrét célkitűzéshez kell igazítani. A finomhangolású műveleteket a nemzeti központi bankok rendszerint gyorstender vagy kétoldalú eljárás alapján hajtják végre. Az EKB Kormányzótanácsa kivételes helyzetben dönthet úgy, hogy a szükséges kétoldalú finomhangoló műveleteket maga az EKB végzi el.
- Ezen túlmenően az euro-rendszer végrehajthat *strukturális műveleteket* kötvények kibocsátása, penziós ügyletek és egyszeri adásvételi (outright) ügyletek útján. Ezekre a műveletekre akkor kerül sor, amikor az EKB az euro-rendszer strukturális helyzetét a pénzügyi szektorhoz kívánja igazítani (akár rendszeresen, akár esetenként). A penziós ügyletek és az adósságinstrumentumok kibocsátása formájában megvalósuló strukturális műveleteket a nemzeti központi bankok tender útján hajtják végre. Az egyszeri adásvételi (outright) ügyletek formájában megvalósuló strukturális műveletekre kétoldalú eljárások alapján kerül sor.

### 1.3.2. Jegybanki rendelkezésre állás

A jegybanki rendelkezésre állás az egynapos (O/N) likviditás bővítésére és szűkítésére szolgál, jelzi a monetáris politika általános helyzetét, illetve határt szab az egynapos (O/N) piaci kamatlábnak. Az ügyfelek számára két konstrukció áll rendelkezésre, amelyeket saját kezdeményezésükre vehetnek igénybe, feltéve hogy megfelelnek az üzleti feltételeknek (lásd az 1. táblázatot is):

- Az ügyfelek az egynapos (O/N) likviditás biztosítására a nemzeti központi bankoktól szerezhetnek *kamatfolyosó-számla hiteletet* elfogadható fedezetek ellenében. Rendes körülmények között az ügyfelek hitelhez való hozzáférése nem függ hitellimitektől vagy más korlátozásoktól, kivéve az elegendő fedezeti eszköz bemutatásának követelményétől. A betéti rendelkezésre állás kamatlába általában az egynapos (O/N) piaci kamatláb felső határát is jelzi.
- Az ügyfelek *betéti rendelkezésre állás* igénybevételével egynapos (O/N) betétet helyezhetnek el a nemzeti központi bankoknál. Rendes körülmények között a konstrukciónak az ügyfelek által történő igénybevétele nem vonatkoznak betéti limitek vagy más korlátozások. A betét kamatlába általában az egynapos (O/N) piaci kamatláb alsó határát is jelzi.

A jegybanki rendelkezésre állást decentralizált formában a nemzeti központi bankok kezelik.

### 1.3.3. Kötelező tartalék

Az euro-rendszer kötelezőtartalék-rendszerét az euro-övezetben működő hitelintézetekre kell alkalmazni, és elsődleges célja a pénzpiaci kamatok stabilizálása, valamint strukturális likviditási szükséglet létrehozása (vagy bővítése). Az egyes hitelintézetek tartalékképzési kötelezettségét mérlegtételeik arányában kell megállapítani. A kamatlábak stabilizálásának célja érdekében az euro-rendszer kötelezőtartalék-rendszere a hitelintézetek számára lehetővé teszi, hogy tartalékaikat átlagszámítással állapítsák meg. A tartalékképzési követelménynek való megfelelés megállapítása a hitelintézetek által egy hónapon át fenntartott átlagos napi tartalékállomány alapulvételével történik. A hitelintézetek kötelező tartalékállományára az euro-rendszer elsődleges refinanszírozó műveleteinek kamatlába szerint kell kamatot fizetni.

## 1.4. Ügyfelek

Az euro-rendszer monetáris politikájának keretei úgy vannak kialakítva, hogy az ügyfelek minél szélesebb körének részvétele biztosítva legyen. A KBER alapokmányának 19.1. cikke szerint a kötelező tartalékképzési kötelezettség hatálya alá tartozó hitelintézetek jegybanki rendelkezésre álláshoz juthatnak, illetve tender útján részt vehetnek nyíltpiaci műveletekben. Az euro-rendszer korlátozott számú résztvevőt is kiválaszthat a finomhangoló műveletekben való részvételre. Az egyszeri adásvételi (outright) ügyletek esetében az ügyfélkörre nem vonatkoznak előre meghatározott korlátok. A monetáris politikai célokból végzett deviza-swapok végrehajtása aktív devizapiaci szereplőkkel történik. Az ilyen műveletekben részt vevők köre az euro-rendszer devizaintervenciók műveleteihez kiválasztott és az euro-övezetben levő intézményekre korlátozódik.

### 1.5. Elfogadható fedezetek

A KBER alapokmányának 18.1. cikke alapján az euro-rendszer valamennyi hitelezési műveletének (vagyis a likviditásbővítő műveleteknek) megfelelő fedezeten kell alapulnia. Az euro-rendszer műveleteihez a fedezeti eszközök széles körét fogadja el. Az elfogadható fedezeteknek, elsősorban az euro-rendszeren belüli megfontolásokból, két csoportja van: az „elfogadható fedezetek első csoportja (Tier 1)” és az „elfogadható fedezetek második csoportja (Tier 2)”. Az elfogadható fedezetek első csoportjába (Tier 1) azok a forgalomképes adósságinstrumentumok tartoznak, amelyek megfelelnek az EKB által a teljes euro-övezetre meghatározott egységes alkalmassági feltételeknek. Az elfogadható fedezetek második csoportjába (Tier 2) olyan további, forgalomképes vagy nem forgalomképes eszközök tartoznak, amelyek a nemzeti pénzpiacok és bankrendszerek működése szempontjából különösen fontosak, és amelyekre vonatkozóan az alkalmassági feltételeket az EKB jóváhagyásával az egyes nemzeti központi bankok határozzák meg. A fenti két csoport között nincs különbségtétel az eszközök minősége vagy azoknak az euro-rendszer különböző típusú monetáris politikai műveleteire való alkalmassága szempontjából (kivéve, hogy az elfogadható fedezetek második csoportjának [Tier 2] eszközeit az euro-rendszer egyszeri adásvételi [outright] ügyleteknél rendszerint nem használja). Az euro-rendszer valamennyi hiteltípusához szükséges fedezetként szolgáló elfogadható fedezetek használhatók határokon átnyúló módon, központi bankok levelező banki modellje (LBM) az EU-s értékpapír elszámolási rendszerek (ÉER-ek) között fennálló és elfogadott kapcsolatokon keresztül <sup>(5)</sup>. Az euro-rendszer monetáris politikai műveleteihez elfogadott összes eszköz alkalmazható a napközbeni hitelek fedezeti eszközeként is.

### 1.6. A monetáris politika kereteinek módosítása

Az EKB Kormányzótanácsa az euro-rendszer monetáris politikai műveletei végrehajtásának eszközeit, feltételeit, kritériumait és eljárásait bármikor megváltoztathatja.

#### 1. TÁBLÁZAT

##### Az euro-rendszer monetáris politikai műveletei

Monetáris politikai műveletek	Tranzakciók típusa		Lejárat	Gyakoriság	Eljárás
	Likviditásbővítő	Likviditást szűkítő			
<b>Nyíltpiaci műveletek</b>					
<b>Elsődleges refinanszírozó műveletek</b>	Penziós ügyletek	–	2 hét	Hetente	Tender
<b>Hosszabb távú refinanszírozó műveletek</b>	Penziós ügyletek	–	3 hónap	Havonta	Tender
<b>Finomhangoló műveletek</b>	– penziós ügyletek – Deviza-swapok	– Deviza-swapok – Lekötött betétek gyűjtése – penziós ügyletek	Nem szabványos	Nem rendszeres	– Gyorstender – Kétoldalú eljárás
	Egyszeri (outright) vétel	Egyszeri (outright) eladás	–	Nem rendszeres	Kétoldalú eljárás
<b>Strukturális műveletek</b>	Penziós ügyletek	Kötvények kibocsátása	Szabványos/nem szabványos	Rendszeres és nem rendszeres	Tender
	Egyszeri (outright) vétel	Egyszeri (outright) eladás	–	Nem rendszeres	Kétoldalú eljárás
<b>Jegybanki rendelkezésre állás</b>					
<b>Hitellehetőség</b>	Penziós ügyletek	–	Egynapos (O/N)	Az ügyfél kezdeményezésére	
<b>Betéti rendelkezésre állás</b>	–	Betétek	Egynapos (O/N)	Az ügyfél kezdeményezésére	

<sup>(5)</sup> Lásd a 6.6.1. és a 6.6.2. szakaszokat.

## 2. FEJEZET

## 2. ÜGYFELEK

## 2.1. Az alkalmasság általános kritériumai

Az euro-rendszer monetáris politikai műveleteiben ügyfeleknek alkalmassági feltételeknek kell megfelelniük <sup>(6)</sup>. Ezek a követelmények úgy vannak meghatározva, hogy az euro-rendszer monetáris politikai műveleteiben az intézmények széles köre vehessen részt, az intézmények azonos bánásmódban részesüljenek az euro-övezet teljes területén, valamint biztosított legyen, hogy az ügyfelek megfeleljenek bizonyos prudenciális és működési követelményeknek:

- Kizárólag a KBER alapokmányának 19.1. cikke szerint az euro-rendszer kötelező-tartalék-rendszerének hatálya alá tartozó intézmények minősülnek ügyfélnek. Az euro-rendszer kötelező-tartalék-rendszerével kapcsolatos kötelezettségek alól felmentett intézmények (lásd a 7.2. szakaszt) az euro-rendszerbeli jegybanki rendelkezésre állás és a nyíltpiaci műveletek szempontjából nem tekinthetők ügyfélnek.
- Az ügyfeleknek rendezett pénzügyi helyzettel kell rendelkezniük és legalább egy, a nemzeti hatóságok által gyakorolt, EU-ban vagy EGT-ben harmonizált felügyeleti forma hatálya alá kell tartozniuk <sup>(7)</sup>. Ügyfélnek tekinthetők azonban a rendezett pénzügyi háttérrel rendelkező és a hasonló szabványokon alapuló nem egységesített nemzeti felügyelet alá tartozó intézmények is, mint például az Európai Gazdasági Térségen (EGT) kívüli székhellyel rendelkező intézményeknek az euro-övezetben létrehozott fióktelepei.
- Az ügyfeleknek meg kell felelniük az adott tagállam nemzeti központi bankja (vagy az EKB) által alkalmazott vonatkozó szerződéses vagy szabályozási rendelkezésekben meghatározott valamennyi működési feltételnek, ezáltal biztosítva az euro-rendszer monetáris politikai műveleteinek hatékony végrehajtását.

Ezek az általános alkalmassági feltételek az euro-övezet teljes területén egységesek. Az alkalmasság általános feltételeit teljesítő intézmények jogosultak:

- igénybe venni az euro-rendszerbeli jegybanki rendelkezésre állást, és
- tender útján részt venni az euro-rendszer nyíltpiaci műveleteiben.

Egy intézmény tender útján kizárólag a székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankján keresztül veheti igénybe az euro-rendszerbeli jegybanki rendelkezésre állást és nyíltpiaci műveleteit. Amennyiben egy intézmény több tagállamban is rendelkezik szervezeti egységekkel (székhellyel vagy fióktelepekkel), az egyes szervezeti egységek mindig a földrajzi helyük szerinti tagállam nemzeti központi bankján keresztül vehetik igénybe ezeket a műveleteket, azzal a kikötéssel, hogy egy intézmény a tenderajánlatait egy tagállamban csak egy szervezeti egységén (székhelyén, vagy egy kijelölt fióktelepén) keresztül nyújthatja be.

## 2.2. Az ügyfelek kiválasztása gyorstenderre és kétoldalú eljárásra

Az egyszeri adásvételi (outright) ügyletek esetében az ügyfelek körére nem vonatkoznak előre meghatározott korlátozások.

A monetáris politikai célból végrehajtott deviza-swapok esetében az ügyfeleknek bármilyen piaci feltétel mellett képesnek kell lenniük nagy volumenű devizaműveletek hatékony végrehajtására. A deviza-swapra alkalmas ügyfelek köre megegyezik az euro-övezetben működő és az euro-rendszer devizaintervenciók műveleteihez kiválasztott ügyfelek körével. A devizaintervenciók műveletekben az ügyfelek kiválasztásának kritériumait és a kiválasztási eljárást a 3. melléklet tartalmazza.

A gyorstenderen és kétoldalú eljáráson alapuló egyéb műveletek (a finomhangoló penziós ügyletek és a lekötött betétek gyűjtése) esetében minden egyes nemzeti központi bank az adott tagállamban létrehozott és az alkalmasság általános feltételeinek megfelelő intézmények közül választ. Ebből a szempontból a pénzpiaci aktivitás a legfontosabb kiválasztási szempont. Figyelembe vehetők továbbá egyéb kritériumok, mint például az értékpapírosztály hatékonysága és az ajánlattételi képesség.

<sup>(6)</sup> Az egyszeri adásvételi (outright) ügyletek esetében az ügyfelek körére nem vonatkoznak előre meghatározott korlátozások.

<sup>(7)</sup> A hitelintézetek egységes felügyeletének alapja a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2000. március 20-i 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (módosítva).

A gyors tender és a kétoldalú eljárások esetében a nemzeti központi bankok kizárólag az általuk a finomhangoló műveletekre elfogadott ügyfelek csoportjával tárgyalnak. Amennyiben működési okokból valamely nemzeti központi bank nem tud minden, általa a finomhangoló műveletek végzésére elfogadott fél számára részvételt biztosítani egy konkrét műveletben, akkor az egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében az adott tagállamban az ügyfelek kiválasztása rotációs rendszerben történik.

Az EKB Kormányzótanácsa eldönti, hogy kivételes körülmények esetén az EKB maga is végezzen-e finomhangoló kétoldalú műveleteket. Ha az EKB végez kétoldalú műveleteket, akkor az egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében az EKB az euro-övezetbeli ügyfelek közül rotációs rendszerben választja ki azokat, amelyek a gyors tenderben és a kétoldalú eljárásokban való részvételre alkalmasnak.

### 2.3. Szankciók az ügyfelek kötelezettségességése esetén

Az Európai Központi Bank szankciók kiadására vonatkozó jogköréről szóló, 1998. november 23-i 2532/98/EK tanácsi rendelettel, az Európai Központi Bank szankcionálási jogszabályairól szóló, 1999. szeptember 23-i EKB/1999/4 EKB-rendelettel, a kötelező tartalék Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló, 1998. november 23-i 2531/98/EK tanácsi rendelettel, valamint a kötelező tartalék képzéséről szóló, 1998. december 1-jei EKB/1998/15 rendelettel összhangban, az EKB szankciókat szabhat ki azokra az intézményekre, amelyek a kötelező tartalék alkalmazásával kapcsolatos EKB-rendeletekből és -határozatokból eredő kötelezettségeiknek nem felelnek meg. Az alkalmazható szankciókat, valamint az alkalmazásuk során követendő eljárásokat a fent említett rendeletek részletezik. Továbbá, a kötelező tartalék előírások súlyos megszegése esetén az euro-rendszer felfüggesztheti az ügyfelek nyíltpiaci műveletekben való részvételét.

Az egyes tagállamok nemzeti központi bankjai (vagy az EKB) által alkalmazott szerződéses, illetve szabályozási rendelkezések előírásaival összhangban, az euro-rendszer pénzbírságot szab ki azokra az ügyfelekre, illetve felfüggeszti azokat a nyíltpiaci műveletekben való részvételét, akik az egyes nemzeti központi bankok (vagy az EKB) által alkalmazott és az alábbiakban meghatározott szerződéses, illetve szabályozási rendelkezésekből rájuk háruló kötelezettségeik teljesítését elmulasztják.

Ide tartoznak a tenderszabályok megszegésének esetei (amikor az ügyfél nem tud elegendő fedezeti eszközt rendelkezésre bocsátani ahhoz, hogy a likviditásbővítő műveletben részére megállapított likviditást kiegyenlítsse, vagy nem tud elegendő készpénzt rendelkezésre bocsátani ahhoz, hogy a likviditást szűkítő műveletben részére megállapított összeget kiegyenlítsse), valamint a kétoldalú tranzakciós előírások megszegésének esetei (amikor az ügyfél nem tud elegendő, jegybankképes fedezeti eszközt vagy készpénzt rendelkezésre bocsátani ahhoz, hogy a kétoldalú tranzakciónál a megállapodásban rögzített összeget kiegyenlítsse).

Ez a rendelkezés vonatkozik a fedezeti eszközök alkalmazására vonatkozó szabályoknak az ügyfelek által történő megsértésének eseteire is (amikor az ügyfél olyan eszközöket használ fel, amelyek ilyen felhasználásra alkalmatlanok, illetve alkalmatlanná váltak vagy amelyeket az ügyfél nem használhat, például a kibocsátó és az ügyfél között fennálló szoros kapcsolat vagy azonosság miatt), valamint a napvégi eljárásra és a betéti rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó feltételek megszegésének eseteire is (amikor az elszámolási számláján a nap végén negatív egyenleggel rendelkező ügyfél a betéti rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó alkalmassági feltételeket nem teljesíti).

Ezen túl, a kötelezettségeit megszegő fél ellen alkalmazott felfüggesztés hatálya az adott intézmény más tagállamokban található fióktelepeire is kiterjeszhető. Azokban az esetekben, amikor a kötelezettségesség gyakoriság vagy időtartam alapján megállapított súlyossága ezt indokoltá teszi, az ügyfél minden további monetáris politikai művelethez való hozzáférése egy bizonyos időtartamra kivételesen felfüggeszthető.

A tenderre, a kétoldalú ügyletre, a fedezeti eszközökre, a napvégi eljárásra és a betéti rendelkezésre állás igénybevételének alkalmassági feltételeire vonatkozó előírások megszegéséért a nemzeti központi bankok által kiszabott pénzbírságokat egy előre meghatározott (a 6. mellékletben megállapított) kulcs alapján kell kiszámítani.

### 2.4. Felfüggesztés vagy kizárás prudenciális okokból

Az adott tagállami nemzeti központi bank (vagy az EKB) által alkalmazott szerződéses, illetve szabályozási rendelkezésekkel összhangban az euro-rendszer prudenciális okokból az ügyfelek monetáris politikai eszközökhöz történő hozzáférést felfüggesztheti vagy megszüntetheti.

Ezen túl, az ügyfél felfüggesztésére, illetve kizárására sor kerülhet olyan esetekben is, amelyek nemzeti központi bankok által alkalmazott szerződéses és szabályozási rendelkezések szerint az ügyfél részéről „mulasztásnak” minősülnek.

## 3. FEJEZET

## 3. NYÍLTPIACI MŰVELETEK

A nyíltpiaci műveletek fontos szerepet játszanak az euro-rendszer monetáris politikájában, a kamatlábak alakításában, a piac likviditási helyzetének irányításában, valamint a monetáris politika aktuális helyzetének jelzésében. Céljukat, gyakoriságukat és eljárásaikat tekintve az euro-rendszer nyíltpiaci műveletei négy csoportra oszthatók: elsődleges refinanszírozó műveletek, hosszabb távú refinanszírozó műveletek, finomhangoló műveletek és strukturális műveletek. Ami az alkalmazott eszközöket illeti, a penziós ügyletek jelentik az euro-rendszer nyíltpiaci eszközeinek legfontosabb típusát, és a fenti négy műveleti kategória mindegyikében alkalmazhatók, míg a kötvények a strukturális többlet csökkentésére szolgáló műveleteknél használhatók. Ezen túl, az euro-rendszernek a finomhangoló műveletek végrehajtásához három további eszköz áll rendelkezésére: az egyszerű adásvételi (outright) ügyletek, a deviza-swapok és a lekötött betétek gyűjtése. Az alábbi szakaszok részletesen tartalmazzák az euro-rendszer által használt nyíltpiaci eszközök egyes típusainak különös jellemzőit.

## 3.1. Penziós ügyletek

## 3.1.1. Általános szempontok

## a) Eszköztípus

A penziós ügyletek olyan műveleteket jelentenek, ahol az euro-rendszer visszavásárlási megállapodások keretében ad el és vásárol elfogadható fedezeteket, vagy elfogadható fedezetekből álló fedezet ellenében folytat hitelezést. A penziós ügyletek az elsődleges refinanszírozó műveleteknél és a hosszabb távú refinanszírozó műveleteknél alkalmazhatók. Az euro-rendszer emellett a strukturális és a finomhangoló műveleteknél is alkalmazhat penziós ügyleteket.

## b) Jogi ismérvek

A nemzeti központi bankok a penziós ügyleteket végrehajthatják visszavásárlási megállapodások formájában (azaz, az eszköz tulajdonjoga átszáll a hitelezőre, miközben a tranzakcióban az ügyfelek úgy állapodnak meg, hogy egy későbbi időpontban az eszköz újra az adós tulajdonába kerül), vagy értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek formájában (azaz, az adott eszközökre fedezet áll rendelkezésre, de az adósi kötelezettségek teljesítésének fenntartásával a fedezetként felkínált eszköz az adós tulajdonában marad). A visszavásárlási megállapodásokon alapuló penziós ügyletekre vonatkozó további rendelkezések az egyes tagállamok nemzeti központi bankjai (vagy az EKB) által alkalmazott szerződéses rendelkezésekben található. A értékpapír-fedezet mellett nyújtott hiteleken alapuló penziós ügyletekre vonatkozó szabályozások figyelembe veszik a fedezetre vonatkozó érdekeltség (pl. zálogjog) alapításához és későbbi érvényesítéséhez szükséges, az egyes nemzeti jogokban alkalmazott különböző eljárásokat és formai követelményeket.

## c) Kamatozási feltételek

A visszavásárlási megállapodásban meghatározott vételár és visszavásárlási ár közötti különbözet egyenlő a művelet időtartama alatt felvett, illetve hitelezett összegre számított kamat összegével, vagyis a visszavásárlási ár magában foglalja a fizetendő kamatot. Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitel formájában létrejövő penziós ügylet kamatát a felvett hitel összegére és a futamidőre alkalmazandó kamatláb alapján kell meghatározni. Az euro-rendszer penziós nyíltpiaci műveletei esetében egy egyszerű kamatlábat kell alkalmazni, melyet a „ténylegesen eltelt napok száma/360” kamatnap-számítási szabály alapján kell kiszámítani.

## 3.1.2. Elsődleges refinanszírozó műveletek

Az elsődleges refinanszírozó műveletek az euro-rendszer által végzett legfontosabb nyíltpiaci műveletek, amelyek kulcsszerepet játszanak a kamatlábak alakításában, a piac likviditási helyzetének irányításában és a monetáris politika aktuális helyzetének jelzésében. Ezen kívül ezek a műveletek elégitik ki a pénzügyi szektor refinanszírozó szükségleteinek nagy részét. Az elsődleges refinanszírozó műveletek működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- likviditásbővítő műveletek,
- heti rendszerességűek <sup>(8)</sup>,

<sup>(8)</sup> Az elsődleges és a hosszabb távú refinanszírozó műveleteket a tenderműveletek előre meghirdetett naptára (lásd az 5.1.2. szakaszt is) szerint kell végrehajtani, amely megtalálható az EKB honlapján ([www.ecb.int](http://www.ecb.int)); vagy az euro-rendszer internetes oldalain (5. melléklet).

- általában 2 hetes lejárattal rendelkeznek <sup>(9)</sup> <sup>(10)</sup>,
- decentralizált végrehajtás az egyes nemzeti központi bankok által,
- lebonyolítás tender útján (az 5.1. szakaszban meghatározottak szerint),
- az általános alkalmassági feltételeket teljesítő valamennyi fél (a 2.1. szakaszban meghatározottak szerint) nyújthat be ajánlatot az elsődleges refinanszírozó műveletekre,
- az elsődleges refinanszírozó műveletekben mind az elfogadható fedezetek első csoportja (Tier 1), mind az elfogadható fedezetek második csoportja (Tier 2) (a 6. fejezet meghatározása szerinti) alkalmas, mint fedezeti eszköz.

### 3.1.3. Hosszabb távú refinanszírozó műveletek

Az euro-rendszer háromhavi lejárattal is végez rendszeres refinanszírozó műveleteket, ezáltal pótlólagos, hosszabb távú refinanszírozást nyújtva a pénzügyi szektor számára. Ezek a műveletek csak korlátozott részt képviselnek az összes refinanszírozó művelet volumenén belül. Az ilyen műveletek végrehajtása során az euro-rendszer rendszerint semmilyen jelzést nem kíván küldeni a piac felé, így normál körülmények között kamatláb-elfogadóként jár el. Ennek megfelelően a hosszabb távú refinanszírozó műveletekre változó kamatú tenderek formájában kerül sor, és az EKB időszakonként jelzi a későbbi tenderek várható ügyleti volumenét. Kivételes körülmények között az euro-rendszer fix kamatú tenderek keretében is végez hosszabb távú refinanszírozó műveleteket.

A hosszabb távú refinanszírozó műveletek működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- likviditásbővítő műveletek,
- végrehajtás havi rendszerességgel <sup>(11)</sup>,
- általában 3 hónapos lejáratúak <sup>(12)</sup>,
- decentralizált végrehajtás az egyes nemzeti központi bankok által,
- lebonyolítás (az 5.1. szakaszban meghatározott) tender útján,
- az általános alkalmassági feltételeket teljesítő valamennyi fél (a 2.1. szakaszban meghatározottak szerint) nyújthat be ajánlatot a hosszabb távú refinanszírozó műveletre,
- a hosszabb távú refinanszírozó műveletek szempontjából az elfogadható fedezetek első csoportja (Tier 1) és az elfogadható fedezetek második csoportja (Tier 2) (6. fejezet) fedezeti eszközöknek minősülnek.

### 3.1.4. Finomhangoló penziós műveletek

Az euro-rendszer penziós nyíltpiaci ügyletek formájában végezhet finomhangoló műveleteket. A finomhangoló műveletek célja a piac likviditási helyzetének irányítása, valamint a kamatlábak alakítása, különösen a piac előre nem látható likviditásingadozása által a kamatlábakra gyakorolt hatások ellensúlyozása érdekében. A váratlan piaci események bekövetkezésekor szükséges gyors intézkedések érdekében indokolt nagyfokú rugalmasságot fenntartani, a finomhangoló műveletekhez használt eljárások és működési jellemzők megválasztásakor:

- a finomhangoló penziós műveletek likviditásbővítő és likviditást szűkítő műveletek is lehetnek,
- gyakoriságuk nem szabványosított,
- lejáratuk nem szabványosított,
- a likviditásbővítő finomhangoló penziós ügyletek lebonyolítása általában gyorstender útján történik, ugyanakkor nem kizárt a kétoldalú eljárások használatának lehetősége (lásd az 5. fejezetet),
- a likviditást szűkítő finomhangoló penziós ügyletekre rendszerint kétoldalú eljárásokon keresztül kerül sor (az 5.2. szakaszban meghatározottak szerint),

<sup>(9)</sup> Az elsődleges és a hosszabb távú refinanszírozó műveletek lejárata esetenként változhat, többek között az egyes tagállamokban érvényes banki szünnapoktól függően.

<sup>(10)</sup> Ezentúl, az euro-rendszer esetenként folytathat elsődleges refinanszírozó műveleteket eltérő (pl. egy hetes) lejárattal, párhuzamosan a rendszeres elsődleges refinanszírozó műveletekkel. Erre sor kerülhet például a két fennálló művelet közötti volumenkülönbség csökkentése érdekében.

<sup>(11)</sup> Lásd a 8. lábjegyzetet.

<sup>(12)</sup> Lásd a 9. lábjegyzetet.

- az egyes nemzeti központi bankok általában decentralizált módon hajtják végre e műveleteket (az EKB Kormányzótanácsa dönt arról, hogy kivételes esetben az EKB végrehajthat-e kétoldalú finomhangoló penziós ügyleteket),
- az euro-rendszer a 2.2. szakaszban meghatározott feltételek szerint korlátozott számú résztvevőt választhat ki a finomhangoló penziós ügyletekben való részvételhez,
- a finomhangoló penziós műveletek esetében az elfogadható fedezetek első csoportja (Tier 1) és elfogadható fedezetek második csoportja (Tier 2) (6. fejezet) elfogadhatók fedezeti eszközöknek.

### 3.1.5. *Strukturális penziós műveletek*

Az euro-rendszer penziós nyíltpiaci ügyletek formájában végrehajthat strukturális műveleteket azzal a céllal, hogy az euro-rendszer strukturális helyzetét a pénzügyi szektorhoz igazítsa. E műveletek működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- a strukturális penziós műveletek likviditásbővítő műveletek,
- gyakoriságuk szerint lehetnek rendszeresek vagy nem rendszeresek,
- lejáratuk előre nem szabványosított,
- lebonyolításuk tender útján történik (az 5.1. szakaszban meghatározottak szerint),
- e műveleteket az egyes nemzeti központi bankok decentralizált módon hajtják végre,
- strukturális penziós műveletre valamennyi ügyfél (a 2.1. szakaszban meghatározottak szerint) nyújthat be ajánlatot,
- a strukturális penziós műveletek szempontjából mind az elfogadható fedezetek első csoportja (Tier 1), mind az elfogadható fedezetek második csoportja (Tier 2) (6. fejezet) elfogadhatók fedezeti eszközöknek.

### 3.2. **Egyszeri adásvételi (outright) ügyletek**

#### a) **Eszköztípus**

Az egyszeri adásvételi (outright) nyíltpiaci műveletek olyan ügyletek, amelynek során az euro-rendszer jegybankképes eszközöket véglegesen vásárol vagy ad el a piacon. E műveleteket kizárólag strukturális vagy finomhangolási célból lehet végrehajtani.

#### b) **Jogi ismérvek**

Az egyszeri adásvételi ügylet során a tulajdonjog teljes mértékben átszáll az eladóról a vevőre, anélkül hogy ehhez a tulajdonjog ellentétes irányú átruházása kapcsolódna. Az ügyletet a műveletben használt adósságinstrumentumokra vonatkozó piaci megállapodásoknak megfelelően kell végrehajtani.

#### c) **Árazási feltételek**

Az euro-rendszer az árak kiszámításakor a műveletben használt, adósságinstrumentumokra vonatkozóan a legszélesebb körben elfogadott piaci megállapodásnak megfelelően jár el.

#### d) **Egyéb működési jellemzők**

Az euro-rendszer egyszeri adásvételi ügyleteinek működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- az egyszeri adásvételi (outright) ügyletek megjelenhetnek likviditásbővítő (közvetlen vétel) vagy likviditást szűkítő (közvetlen eladás) műveletek formájában,
- gyakoriságuk nem szabványosított,
- lebonyolításuk kétoldalú eljárás útján történik (az 5.2. szakaszban meghatározottak szerint),
- ezen ügyleteket egyes nemzeti központi bankok általában decentralizált módon hajtják végre (az EKB Kormányzótanácsa dönt arról, hogy az EKB kivételes körülmények között végrehajthat-e finomhangoló egyszeri adásvételi ügyleteket),

- az egyszeri adásvételi ügyletek esetében az ügyletek körére nem vonatkoznak előre meghatározott korlátozások,
- általában csak elfogadható fedezetek első csoportja (a 6.1. szakaszban meghatározottak szerint) (Tier 1) eszközök minősülnek a végleges ügyletekhez kapcsolódó fedezeti eszköznek.

### 3.3. EKB-kötvények kibocsátása

#### a) Eszköztípus

Az EKB kötvényeket bocsáthat ki azzal a céllal, hogy az euro-rendszer strukturális helyzetét a pénzügyi szektorral szemben kiigazítsa, valamint a piacon likviditást szűkítsen (vagy bővítsen).

#### b) Jogi ismérvek

A kötvény az EKB-nak a kötvény tulajdonosával szemben fennálló adósságát testesíti meg. A kötvényeket az euro-övezet letétkezelőjével könyvelési tétel formájában kell kibocsátani és tartani. Az EKB a kötvények átruházhatóságára vonatkozóan nem ír elő semmiféle korlátozást. Az EKB-kötvényekre vonatkozó további előírásokat a kötvényekre vonatkozó szabályok tartalmazzák.

#### c) Kamatozási feltételek

A kötvényeket leszámítoltan, azaz névérték alatti értéken kell kibocsátani és lejáratkor névértéken kell visszavásárolni. A kibocsátáskori érték és a visszavásárlási érték közötti különbség egyenlő a kötvény kibocsátási értékén felhalmozott kamattal, amit a kötvény futamidejére vonatkozóan a megállapodás szerinti kamatlábbal kell kiszámítani. Az alkalmazott kamatláb egy egyszerű kamatláb, amelyet a „ténylegesen eltelt napok száma/360” kamatnap-számítási szabállyal kell megállapítani. A kibocsátási érték kiszámításának módját az 1. ablak mutatja.

1. ABLAK

**EKB-kötvények kibocsátása**

Ahol:

N: A kötvény névértéke

$r_i$ : Kamatláb (százalékban)

D: A kötvény futamideje (napokban)

$P_T$ : A kötvény kibocsátási értéke

A kibocsátási érték:

$$P_T = N \times \frac{1}{1 + \frac{r_i \times D}{36\,000}}$$

#### d) Egyéb működési jellemzők

Az EKB-kötvények kibocsátásának működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- a kötvények kibocsátása a piaci likviditás szűkítése céljából történik,
- a kötvények rendszeres vagy nem rendszeres jelleggel is kibocsáthatók,
- a kötvények futamideje 12 hónapnál kevesebb,
- a kötvények kibocsátása tender útján történik (az 5.1. szakaszban meghatározottak szerint),



- a kötvényeket a nemzeti központi bankok decentralizáltan tendereztetik és váltják be,
- az általános alkalmassági feltételeket teljesítő valamennyi fél (a 2.1. szakaszban meghatározottak szerint) pályázhat az EKB kötvényeinek jegyzésére.

### 3.4. Deviza-swapok

#### a) Eszköztípus

A monetáris politikai célokból végrehajtott deviza-swapok az euro és egy másik deviza között egyidejűleg kötött egyszeri adásvételi és határidős ügyletből állnak. Ezek a swapok finomhangolási célokat szolgálnak, elsősorban a piac likviditási helyzetének kezelése és a kamatlábak alakítása érdekében.

#### b) Jogi ismérvek

A monetáris politikai célokból végrehajtott deviza-swapok olyan műveleteket jelentenek, ahol az euro-rendszer azonnali euro-vételi (illetve -eladási) műveletet hajt végre egy másik deviza ellenében, és ezzel egyidejűleg egy meghatározott visszavásárlási napon egy határidős ügylettel előre eladja (illetve visszavásárolja). A deviza-swapokra vonatkozó egyéb előírásokat az érintett nemzeti központi bankok (vagy az EKB) által alkalmazott szerződéses rendelkezések tartalmazzák.

#### c) A pénznemre és árfolyamra vonatkozó feltételek

Az euro-rendszer rendszerint csak a kereskedésben aktívan részt vevő pénznemekre és kizárólag a szokásos piaci gyakorlatot betartva köt ügyleteket. Az euro-rendszer és az ügyfelek minden egyes deviza-swap esetében megállapodnak az ügyletre alkalmazandó swap-pontokban. A swap-pontok a határidős és az azonnali ügyletnél alkalmazott átváltási árfolyamok közötti különbségnek felelnek meg. Az euro másik devizával szembeni swap-pontjainak jegyzése az általános piaci gyakorlat szerint történik. A deviza-swap árfolyamára vonatkozó feltételeket a 2. ablak tartalmazza.

2. ABLAK	
<b>Deviza-swapok</b>	
S:	<p>Az euro (EUR) és az ABC-deviza (ABC) azonnali (a deviza-swap megkötésének napján érvényes) átváltási árfolyama</p> $S = \frac{x \times ABC}{1 \times EUR}$
$F_M$ :	<p>Az euro és az ABC-deviza között érvényes határidős árfolyam a deviza-swap visszavásárlási napján (M)</p> $F_M = \frac{y \times ABC}{1 \times EUR}$
$\Delta_M$ :	<p>Az euro és az ABC-deviza közötti forward pontok a deviza-swap visszavásárlási napján (M)</p> $\Delta_M = F_M - S$
N(.):	<p>A deviza azonnali összege; <math>N(.)_M</math> a deviza határidős összege:</p> $N(ABC) = N(EUR) \times S \text{ vagy } N(EUR) = \frac{N(ABC)}{S}$ $N(ABC)_M = N(EUR)_M \times F_M \text{ vagy } N(EUR)_M = \frac{N(ABC)_M}{F_M}$

#### d) Egyéb működési jellemzők

A deviza-swapok működési jellemzői az alábbiakban foglalhatók össze:

- megjelenhetnek likviditásbővítő vagy likviditást szűkítő ügyletek formájában,
- gyakoriságuk nem szabványosított,
- lejárat idejük nem szabványosított,

- végrehajtásuk gyorstender vagy kétoldalú eljárás útján történik (lásd az 5. fejezetet),
- a nemzeti központi bankok általában decentralizált módon hajtják végre őket (az EKB Kormányzótanácsa dönt arról, hogy az EKB kivételes esetben végrehajthat-e kétoldalú devizaswap-ügyleteket),
- az euro-rendszer a 2.2. szakaszban és a 3. mellékletben meghatározott feltételek szerint korlátozott számú résztvevőt is kiválaszthat a deviza-swapokban való részvételre.

### 3.5. Lekötött betétek gyűjtése

#### a) Eszköztípus

Az euro-rendszer felhívhatja az ügyfeleket arra, hogy azok a székhelyük szerinti tagállam nemzeti központi bankjánál rögzített futamidéjű kamatozó betéteket kössenek le. A lekötött betétek gyűjtése csak finomhangolási célokat szolgál a piacon levő likviditás szűkítése érdekében.

#### b) Jogi ismérvek

Az ügyfélkörtől befogadott betétek rögzített futamidővel és rögzített kamatlábbal rendelkeznek. A nemzeti központi bankok a betétek ellenében nem adnak fedezetet.

#### c) Kamatozási feltételek

A betétre alkalmazott kamatláb egy egyszerű kamatláb, melyet a „tényleges napok száma/360” kamatmegállapítási szabállyal kell kiszámítani. A kamatot a betét lejártakor kell kifizetni.

#### d) Egyéb működési jellemzők

A lekötött betétek gyűjtésének működési jellemzői az alábbiakban foglalhatók össze:

- a betétgyűjtés célja a likviditás szűkítése,
- a betétgyűjtés gyakorisága nem szabványosított,
- a betétek lejárat ideje nem szabványosított,
- a betétgyűjtés lebonyolítása általában gyorstender útján történik, de a kétoldalú eljárás lehetősége sem kizárt (lásd az 5. fejezetet),
- a betétgyűjtést az egyes nemzeti központi bankok általában decentralizált módon hajtják végre (az EKB Kormányzótanácsa dönt arról, hogy az EKB kivételes esetben végrehajthat-e kétoldalú lekötött betétgyűjtési műveletet) <sup>(13)</sup>,
- az euro-rendszer a 2.2. szakaszban meghatározott feltételek szerint korlátozott számú ügyfél is kiválaszthat a lekötött betétgyűjtésben való részvételre.

## 4. FEJEZET

### 4. JEGYBANKI RENDELKEZÉSRE ÁLLÁS

#### 4.1. Betéti rendelkezésre állás

##### a) Eszköztípus

Az ügyfélkör az aktív oldali rendelkezésre állást arra használhatja, hogy a nemzeti központi bankokon keresztül, előre meghatározott kamatlábon, elfogadható fedezetek (6. fejezet) ellenében egynapos (O/N) likviditásukat biztosítsa. A konstrukció célja, hogy az ügyfélkör átmeneti likviditási igényeit kielégítse. Rendes körülmények között a konstrukcióra vonatkozó kamatláb az egynapos (O/N) piaci kamatláb felső határa. A konstrukcióra vonatkozó feltételek az egész euro-övezetben azonosak.

##### b) Jogi ismérvek

Az aktív oldali rendelkezésre állás keretében a nemzeti központi bankok likviditást bővíthetnek egynapos (O/N) visszavásárlási megállapodások formájában (azaz az eszköz tulajdonjoga átszáll a hitelezőre, és a felek megegyeznek abban, hogy a következő üzleti napon a tulajdonjog visszaszáll az adósra) vagy egynapos (O/N), értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek formájában (azaz az eszközre érvényesíthető biztosítékot nyújtanak, de a kölcsön visszafizetésével az eszköz az adós tulajdonában marad). A visszavásárlási megállapodásokra vonatkozó további rendelkezéseket az adott nemzeti központi bank által alkalmazott szerződéses megállapodások tartalmazzák. A értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek formájában való likviditásbővítésre vonatkozó megállapodások figyelembe veszik a fedezetre vonatkozó érdekeltség (zálog-

<sup>(13)</sup> A lekötött betétek a nemzeti központi bankoknál vezetett számlákon vannak elhelyezve; ez vonatkozik arra az esetre, ha az ilyen műveleteket központilag az EKB hajtja végre.

jog) alapításához és annak későbbi érvényesítéséhez szükséges, az egyes nemzeti jogokban alkalmazott különböző eljárásokat és formai követelményeket.

c) Hozzáférési feltételek

Az aktív oldali rendelkezésre állás a 2.1. szakaszban meghatározott általános alkalmassági feltételeknek megfelelő ügyfélkörnek áll rendelkezésére. Az aktív oldali rendelkezésre álláshoz való hozzáférést az adott intézmény székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankja biztosítja. Az aktív oldali rendelkezésre álláshoz való hozzáférés csak azokon a napokon biztosított, amelyeken az adott nemzeti valós idejű bruttó elszámolási rendszer (VIBER) és az adott ÉER-ek (értékpapír-elszámolási rendszerek) működnek.

A nap végén az ügyfélkör az adott nemzeti központi banknál vezetett elszámolási számláin lévő negatív napi egyenlege önmagától az aktív oldali rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó kérelemnek minősül. Az aktív oldali rendelkezésre álláshoz történő napvégi hozzáférésre vonatkozó eljárást az 5.3.3. szakasz tartalmazza.

Az ügyfelek az aktív oldali rendelkezésre álláshoz úgy is hozzáférhetnek, hogy kérelmet küldenek a székhelyük szerinti tagállam nemzeti központi bankjának. Ahhoz, hogy a nemzeti központi bank még aznap teljesíteni tudja a megbízást, a kérelemnek a nemzeti központi bankhoz legkésőbb 30 perccel a TARGET<sup>(14)</sup>, <sup>(15)</sup> zárása után meg kell érkeznie. Általános szabályként a TARGET-rendszer EKB-idő (CET) szerint 18 óráig tart nyitva. Az aktív oldali rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó kérelem benyújtásának határideje az euro-rendszer tartalékolási időszakának utolsó munkanapján még további 30 perccel meghosszabbodik. A kérelemben fel kell tüntetni az igényelt hitel összegét, és amennyiben az ügylet alapjául szolgáló fedezeti eszköz a nemzeti központi banknál még nincs előzetesen elhelyezve, a tranzakció alapjául szolgáló fedezeti eszközt is rendelkezésre kell bocsátani.

A tranzakció alapjául szolgáló elegendő jegybankképes eszköz felmutatásán kívül az aktív oldali rendelkezésre állás keretében igénybe vehető pénzeszközök összegére nem vonatkozik egyéb korlátozás.

d) Lejárat és kamatfeltételek

A konstrukció keretében nyújtott hitelek egynapos (O/N) futamidővel rendelkeznek. A TARGET-rendszerben közvetlenül az ügyfelek esetében a hitel törlesztésére a következő olyan napon kerül sor, amikor az adott nemzeti VIBER és az adott ÉER(ek) működnek, mégpedig e rendszerek nyitásának időpontjában.

A kamatlábat, amely a „tényleges napok száma/360” kamatmegállapítási szabállyal kiszámított egyszerű kamatláb, az euro-rendszer előzetesen közzéteszi. Az EKB a kamatlábat bármikor megváltoztathatja, de az legkorábban az euro-rendszer következő munkanapján léphet hatályba<sup>(16)</sup>. A konstrukció kamatának megfizetése a hitel törlesztésekor esedékes.

e) A konstrukció felfüggesztése

A konstrukció igénybevétele csak az EKB célkitűzéseivel és általános monetáris politikai szempontjaival összhangban lehetséges. Az EKB a konstrukció feltételeit bármikor módosíthatja, illetve a konstrukciót felfüggesztheti.

#### 4.2. Betéti rendelkezésre állás

a) Eszköztípus

Az ügyfélkör a betéti rendelkezésre állást arra használhatja, hogy a nemzeti központi bankoknál egynapos (O/N) betéteket helyezzen el. A betétek előre meghatározott kamatlábbal kamatoznak. Rendes körülmények között a betéti rendelkezésre állásnál alkalmazott kamatláb az egynapos (O/N) piaci kamatláb alsó határa. A betéti rendelkezésre állásra vonatkozó feltételek az egész euro-övezetben egyformák<sup>(17)</sup>.

<sup>(14)</sup> Néhány tagállamban a nemzeti központi bank (vagy annak néhány részlege) nem tart nyitva az eurórendszer egyes munkanapjain, nemzeti vagy regionális munkaszüneti napok miatt. Ilyen esetben az adott központi bank felelős azért, hogy az ügyfeleket előzetesen tájékoztassa a munkaszüneti napon az aktív oldali rendelkezésre álláshoz való hozzáférés érdekében teendő intézkedésekről.

<sup>(15)</sup> Azon napokat, amelyeken a TARGET zárva tart, az EKB weboldalán teszik közzé ([www.ecb.int](http://www.ecb.int)); lásd az euro-rendszer weboldalait is (5. melléklet).

<sup>(16)</sup> E dokumentumban az „euro-rendszer-munkanap” bármely olyan napra vonatkozik, amelyen az EKB és legalább egy nemzeti központi bank az Euro-rendszer monetáris politikai műveleteinek végzése céljából nyitva tart.

<sup>(17)</sup> A nemzeti központi bankok által használt különböző számlarendszerek miatt az euro-övezet egyes országai között működésbeli eltérések lehetnek.

## b) Jogi ismérvek

Az ügyfelek által elhelyezett egynapos (O/N) betétek rögzített kamatlábon kamatoznak. Az ügyfelek az elhelyezett betét ellenében nem kapnak fedezetet.

c) Hozzáférési feltételek <sup>(18)</sup>

A betéti rendelkezésre állás a 2.1. szakaszban meghatározott általános alkalmassági feltételeket kielégítő intézményeknek áll rendelkezésre. A betéti rendelkezésre álláshoz az adott intézmény székhelye szerinti nemzeti központi bank közvetítésével lehet hozzájutni. A betéti rendelkezésre álláshoz való hozzáférés csak azokon a napokon biztosított, amelyeken a nemzeti VIBER nyitva tart.

A betéti rendelkezésre állás igénybevételéhez az ügyfélnek kérelmet kell benyújtania a székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankjának. Ahhoz, hogy a nemzeti központi bank még aznap teljesítse a megbízást, a kérelemnek a TARGET-rendszer tényleges zárási ideje, azaz általában EKB-idő (CET) szerint 18 óra <sup>(19)</sup> <sup>(20)</sup> után legkésőbb 30 perccel meg kell érkeznie a nemzeti központi bankhoz. A betéti rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó kérelem benyújtásának határideje az euro-rendszer tartalékolási időszakának utolsó munkanapján további 30 perccel meghosszabbodik. A kérelemben fel kell tüntetni az elhelyezendő betét összegét.

Az ügyfél által a konstrukció keretében elhelyezhető betét összegére nem vonatkozik korlátozás.

## d) Lejárat és kamatfeltételek

A konstrukció keretében elhelyezett betétek egynapos (O/N) lejáratú időről rendelkeznek. A TARGET-rendszerben közvetlenül az ügyfelek esetében a konstrukció keretében elhelyezett betétek a következő olyan napon járnak le, amikor az adott nemzeti VIBER működik, mégpedig a rendszer nyitásának időpontjában. A kamatlábat, amely a „tényleges napok száma/360” kamatmegállapítási szabállyal számított egyszerű kamatláb, az euro-rendszer előzetesen közzéteszi. Az EKB a kamatlábat jogosult bármikor, legkorábban az euro-rendszer következő munkanapján történő hatálybalépéssel megváltoztatni. A betét kamatának kifizetése a betét lejáratkor esedékes.

## e) A konstrukció felfüggesztése

A konstrukció csak az EKB célkitűzéseivel és általános monetáris politikai szempontjaival összhangban vehető igénybe. Az EKB a konstrukció feltételeit bármikor módosíthatja, illetve a konstrukciót felfüggesztheti.

## 5. FEJEZET

## 5. ELJÁRÁSOK

## 5.1. Tendereljárás

## 5.1.1. Általános szempontok

Az euro-rendszer nyíltpiaci műveleteire általában tendereljárás formájában kerül sor. Az euro-rendszer tendereit a 3. ablakban leírtak szerint hat műveleti lépésben kell végrehajtani.

Az euro-rendszer kétfajta tendereljárást különböztet meg: a tendert és a gyors tendert. A tender és a gyors tender eljárási rendje megegyezik az lebonyolítás ütemezése és az ügyfélkör kivételével.

<sup>(18)</sup> A nemzeti központi bankok által használt számlarendszerek különbözősége miatt az EKB a nemzeti központi bankok részére átmenetileg engedélyezheti, hogy az itt leírtaktól némileg eltérő hozzáférési feltételeket alkalmazzanak. Az e dokumentumban leírt hozzáférési feltételektől való eltérésekről a nemzeti központi bankok tájékoztatást nyújtanak.

<sup>(19)</sup> Előfordulhat, hogy néhány tagállamban a nemzeti központi bank (vagy annak néhány fiókja) nemzeti vagy regionális munkaszüneti nap miatt az euro-rendszer bizonyos munkanapjain monetáris politikai műveletek végzése céljából nem tart nyitva. Ebben az esetben az adott nemzeti központi bank köteles ügyfeleit előzetesen tájékoztatni arról, hogy a banki szünnapokon hogyan juthatnak hozzá a betéti rendelkezésre álláshoz.

<sup>(20)</sup> A TARGET munkaszüneti napjai az EKB honlapján ([www.ecb.int](http://www.ecb.int)) vannak közzétéve; lásd még az euro-rendszer honlapjait (5. melléklet).

## 3. ABLAK

## A tendereljárás műveleti lépései

- 1. lépés A tender meghirdetése**
  - a) Az EKB meghirdeti a tendert a hírügynökségek útján
  - b) A nemzeti központi bankok a nemzeti hírügynökségek útján meghirdetik a tendert, és ha ez szükséges, az ügyfélkört közvetlenül is értesítik
- 2. lépés Az ügyfelek elkészítik és benyújtják ajánlataikat**
- 3. lépés Az euro-rendszer összegyűjti az ajánlatokat**
- 4. lépés Az ajánlatok értékelése és eredményhirdetés**
  - a) Az EKB határozata az ajánlatok elfogadásáról
  - b) Az elfogadott ajánlatok kihirdetése
- 5. lépés Az elfogadott egyedi ajánlatok visszaigazolása**
- 6. lépés A műveletek elszámolása (lásd az 5.3. szakaszt)**

## a) A tenderek

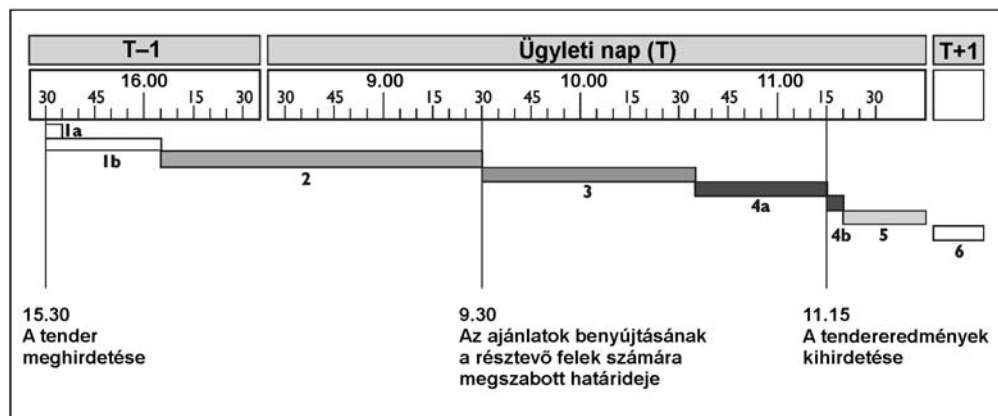
A tenderek esetében a meghirdetéstől az elfogadott ajánlatok visszaigazolásáig 24 óra telik el (a beadási határidő és az eredményhirdetés között eltelt idő hozzávetőlegesen két óra). Az 1. ábra a tender műveleti lépéseinek szokásos ütemezéséről nyújt áttekintést. Az EKB szükség esetén az egyes műveletek ütemezését módosíthatja.

Az elsődleges refinanszírozó műveletekre, a hosszabb távú refinanszírozó műveletekre és a strukturális műveletekre [az egyszeri adásvételi (outright) ügyletek kivételével] mindig tender keretében kerül sor. A tendereken az EKB által a 2.1. szakaszban foglalt általános feltételeknek megfelelő ügyfelek vehetnek részt.

## 1. ÁBRA

## A tender műveleti lépéseinek szokásos ütemezése

[Az időpontok az EKB-idő (közép-európai idő) szerint vannak feltüntetve]



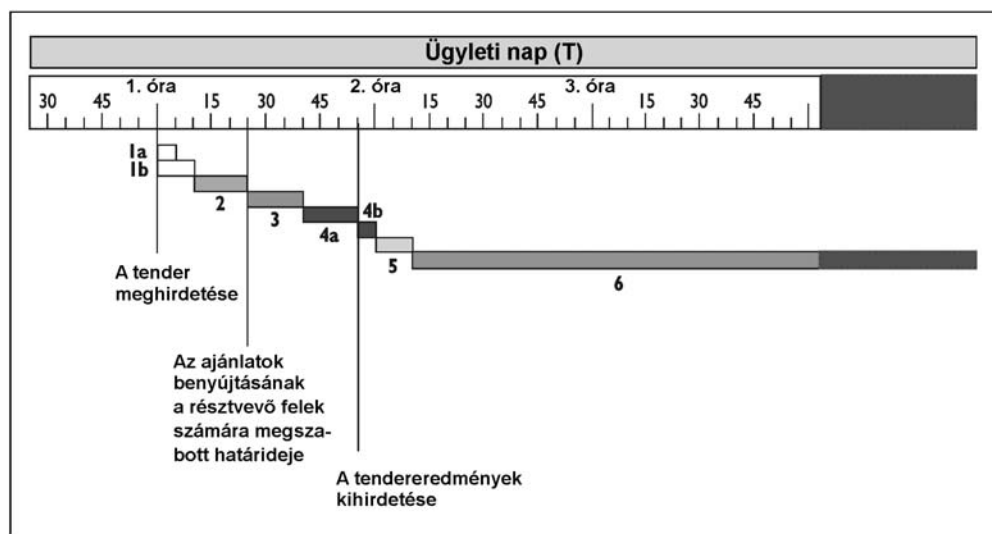
Megjegyzés: A számok a 3. ablakban feltüntetett műveleti lépésekre vonatkoznak.

## b) Gyorstenderek

A gyorsrendert általában a meghirdetéstől számított egy órán belül kell lebonyolítani azzal, hogy a visszaigazolásra az eredményhirdetést követően azonnal sor kerül. A 2. ábra a gyorsrender műveleti lépéseinek szokásos ütemezését nyújt áttekintést. Az EKB szükség esetén az egyes műveletek esetében az ütemezést módosíthatja. Gyorsrenderre csak finomhangoló műveletek esetén kerül sor. Az euro-rendszer a 2.2. szakaszban meghatározott feltételek és eljárások szerint a gyorsrenderen való részvételre korlátozott számú ügyfél is kiválaszthat.

## 2. ÁBRA

## A gyorsrender műveleti lépéseinek szokásos ütemezése



Megjegyzés: A számok a 3. ablakban feltüntetett gyakorlati lépésekre vonatkoznak.

## c) Fix és változó kamatú tenderek

Az euro-rendszernek lehetősége van akár fix kamatú (mennyiségi tender), akár változó kamatú (kamat-tender) tenderek lebonyolítására. Fix kamatú tender esetén az EKB előre meghatározza a kamatlábat, és az ügyfelek azzal az összeggel pályáznak, amellyel a rögzített kamatlábon ügyletet kívánnak kötni <sup>(21)</sup>. Változó kamatú tender esetén az ügyfelek megjelölik az összeget és a kamatlábat, amelyen a nemzeti központi bankokkal ügyletet kívánnak kötni <sup>(22)</sup>.

## 5.1.2. Tendernaptár

## a) Elsődleges és hosszabb távú refinanszírozó műveletek

Az elsődleges és hosszabb távú refinanszírozó műveletek végrehajtása az euro-rendszer <sup>(23)</sup> által megjelentetett tájékoztató jellegű naptár szerint történik. A naptárt legkésőbb az adott év kezdete előtt három hónappal kell közzétenni. Az elsődleges és hosszabb távú refinanszírozó műveletek szokásos üzletkötési napjait a 2. táblázat tartalmazza. Az EKB törekszik biztosítani minden tagállambeli ügyfél számára az elsődleges és hosszabb távú refinanszírozó műveletekben való részvételt. Így az e műveletekre vonatkozó naptár összeállításakor az EKB az egyes tagállamok bankszünnapjainak figyelembevételével jár el.

<sup>(21)</sup> A fix kamatú FX-swap tendereknél az EKB rögzíti az ügyletre vonatkozó swap-pontokat, az ügyfelek pedig felajánlanak egy rögzítve tartandó olyan devizaösszeget, amelyet az adott árfolyamon el kívánnak adni (majd visszavásárolni), illetve meg kívánnak venni (majd eladni).

<sup>(22)</sup> A változó kamatú FX-swap tendereknél az ügyfelek megjelölik a rögzítve tartandó devizaösszeget és a swap-pontokat, amely mellett ügyletet kívánnak kötni.

<sup>(23)</sup> A tendernaptár az EKB honlapján ([www.ecb.int](http://www.ecb.int)) található meg; lásd még az euro-rendszer honlapjait (5. melléklet).

## 2. TÁBLÁZAT

**Elsődleges és hosszabb távú refinanszírozó műveletek szokásos üzletkötési napjai**

Művelet típusa	Szokásos üzletkötési nap (T)
Elsődleges refinanszírozó műveletek	Minden kedd
Hosszabb távú refinanszírozó műveletek	Minden kötelező tartalékolási időszak első szerdája <sup>(1)</sup>

<sup>(1)</sup> A karácsonyi időszak miatt, a decemberi műveletet egy héttel előre kell hozni és a december 23-án befejeződő kötelező tartalékolási időszak végén kell végrehajtani a következő tartalékolási időszak kezdete helyett.

## b) Strukturális műveletek

A tenderek útján lefolytatott strukturális műveletek végrehajtása nem előre meghatározott naptár szerint történik. A strukturális műveletek lebonyolítása és elszámolása azonban általában csak olyan napon történik, amely minden tagállamban NKB-munkanapnak <sup>(24)</sup> számít.

## c) Finomhangoló műveletek

A finomhangoló műveletek végrehajtása nem előre meghatározott naptár szerint történik. Az EKB az euro-rendszer bármely munkanapján végrehajthat finomhangoló műveleteket. Ezekben a műveletekben csak azon tagállamok nemzeti központi bankjai vehetnek részt, amelyekben az üzletkötés, az elszámolás és a visszafizetés napja NKB-munkanap.

5.1.3. *Tenderek meghirdetése*

Az euro-rendszer tendereit nyilvánosan, hírügynökségek útján hirdeti meg. Ezen kívül, a nemzeti központi bankok a hírügynökségi hozzáféréssel nem rendelkező ügyfeleket a tenderekről közvetlenül is értesíthetik. A nyilvános tenderfelhívás általában a következő információkat tartalmazza:

- a tender hivatkozási számát,
- a tender időpontját,
- a művelet típusát (likviditásbővítő, illetve -szűkítő, és a használni kívánt monetáris politikai eszköz típusa),
- az instrumentum lejárátát,
- az aukció típusát (fix vagy változó kamatú tender),
- az allokálás módját (az 5.1.5. szakasz d) pontjának meghatározása szerinti holland vagy amerikai típusú aukció),
- a tervezett mennyiséget (általában csak a hosszabb távú refinanszírozó műveletek esetében),
- a rögzített kamatlábat/árat/swap-pontot (fix kamatú tenderek esetén),
- a kamatláb/ár/swap-pont elfogadott alsó és felső határértékét (ha van ilyen),
- az instrumentum kezdő és lejárati napját (ha van ilyen), illetve az instrumentum értéknepjét és lejárati napját (kötvények kibocsátása esetén),
- a műveletben részt vevő devizákat, és a rögzítve tartandó összeg pénznemét (FX-swap esetén),

<sup>(24)</sup> Ebben a dokumentumban az „NKB-munkanap” azokat a napokat jelenti, amelyeken egy adott tagállam nemzeti központi bankja az euro-rendszer monetáris politikai műveleteinek végzése céljából nyitva tart. Néhány tagállamban a nemzeti központi bank fiókjai helyi vagy regionális bankszűnnap miatt valamely NKB-munkanapon is zárva tarthatnak. Ebben az esetben az adott nemzeti központi bank köteles az ügyfeleket előre tájékoztatni az adott fiókokat érintő ügyletek esetében alkalmazandó rendelkezésekről.

- az ajánlatok kiszámításakor hivatkozásként használandó azonnali devizaárfolyamot (FX-swap esetén),
- az ajánlati összeg felső korlátját (ha van ilyen),
- a legkisebb elfogadható mennyiség (ha van ilyen),
- az ajánlatok benyújtásának menetrendjét,
- a kötvények névértékét (kötvények kibocsátása esetén),
- a kötvények ISIN-kódját (kötvények kibocsátása esetén).

A finomhangoló műveletek átláthatóságának növelése érdekében az euro-rendszer a gyorstendereket általában nyilvánosan előre meghirdeti. Kivételes helyzetekben azonban az EKB határozhat úgy, hogy a gyorstendereket nem hirdeti meg előre nyilvánosan. A gyorstenderek meghirdetése a tenderekre vonatkozó általános eljárásrenddel megegyezően történik. Gyorstender esetén, nyilvános vagy nem nyilvános meghirdetéstől függetlenül, a nemzeti központi bankok a kiválasztott ügyfelekkel közvetlenül lépnek kapcsolatba.

#### 5.1.4. A tenderajánlatok elkészítése és benyújtása

Az ügyfeleknek ajánlataikat a nemzeti központi bankok által az adott műveletre vonatkozóan kiadott mintának megfelelő formában kell elkészíteniük. A tenderajánlatot olyan tagállam nemzeti központi bankjához kell benyújtani, ahol az intézménynek szervezeti egysége (székhelye vagy fiókja) van. Egy intézmény a tenderajánlatát egy tagállamban csak egy szervezeti egysége (székhelye vagy egy erre kijelölt fiókja) útján nyújthatja be.

A fix kamatú tenderek esetén az ügyfelek ajánlatukban azt az összeget kötelesek megjelölni, amelyre a nemzeti központi bankkal üzletet kívánnak kötni <sup>(25)</sup>.

A változó kamatú tenderek esetén az ügyfelek legfeljebb tíz különböző kamatlábra/ár/swap-pontra tehetnek ajánlatot. Minden egyes ajánlatban kötelesek megjelölni azt az összeget, amelyre a nemzeti központi bankkal üzletet kívánnak kötni, feltüntetve a vonatkozó kamatlát is <sup>(26)</sup>, <sup>(27)</sup>. A kamatlábra vonatkozó ajánlatot a 0,01 százalékpont többszöröseként kell kifejezni. Változó kamatú FX-swap tender esetén a swap-pontokat a szokásos piaci megállapodásoknak megfelelően kell megadni, és az ajánlatokat a 0,01 swap-pont többszöröseként kell kifejezni.

Az elsődleges refinanszírozó műveletek esetén az ajánlati összeg alsó korlátja 1 000 000 euro. Az ezen összeget meghaladó összegű ajánlatokat 100 000 euro többszöröseként kell megadni. A finomhangoló és a strukturális műveletekre ugyanez az alsó érték és elfogadási lépésköz vonatkozik. Az ajánlati érték minimuma minden egyes kamatláb/ár/swap-pont szintre vonatkozik.

A hosszabb távú refinanszírozó műveletek esetében az egyes nemzeti központi bankok határozzák meg az ajánlati összeg alsó korlátját a 10 000 eurótól 1 000 000 euróig terjedő tartományban. A meghatározott alsó ajánlati korlátot meghaladó összegű ajánlatokat 10 000 euro többszöröseként kell megadni. Az alsó ajánlati érték minden egyes kamatlábszintre vonatkozik.

Az EKB az ajánlati összegre kiköthet felső korlátot is az aránytalanul nagy összegű ajánlatok kiküszöbölése érdekében. Az ilyen felső ajánlati összegkorlát a nyilvános tenderfelhívásban minden esetben fel van tüntetve.

Az ügyfelek kötelesek gondoskodni arról, hogy a nekik allokált összegeket megfelelő összegű elfogadható eszközzel tudják fedezni <sup>(28)</sup>. Az adott nemzeti központi bank által megkötött szerződések vagy hatósági rendelkezések lehetővé teszik szankciók alkalmazását abban az esetben, ha egy ügyfél nem képes megfelelő összegű fedezetet vagy készpénzt átutalni a tender során neki allokált összeg kiegyenlítése érdekében.

<sup>(25)</sup> A fix kamatú FX-swapoknál azt a rögzítve tartandó devizaösszeget kell megjelölni, amelyre az ügyfél az eurórendszerrel üzletet kíván kötni.

<sup>(26)</sup> EKB-kötvény kibocsátásakor az EKB határozhat úgy, hogy az ajánlatokat inkább árra, mint kamatlábra vonatkozóan kell megtenni. Ebben az esetben az árat a névérték százalékában kifejezve kell megadni.

<sup>(27)</sup> Változó kamatú FX-swap tendereknél azt a rögzítve tartott devizaösszeget kell megjelölni, amelyre az ügyfél az eurórendszerrel üzletet kíván kötni, feltüntetve a vonatkozó swap-pontot is.

<sup>(28)</sup> Illetve likviditást szűkítő műveletek esetén készpénzzel tudják rendezni az ügyletet.



Az ajánlatok a tender benyújtási határidejéig visszavonhatók. A tenderfelhívásban feltüntetett határidő után benyújtott ajánlatok érvénytelenek. A határidő betartását a nemzeti központi bankok bírálják el. A nemzeti központi bankok nem veszik figyelembe az adott ügyfél egyik ajánlatát sem, amennyiben ajánlatainak együttes összege az EKB által meghatározott bármely felső ajánlati korlátot meghaladja. A nemzeti központi bankok nem veszik figyelembe azokat az ajánlatokat sem, amelyek összege nem éri el az ajánlati összeg alsó korlátját, illetve az elfogadott kamatlábra/árra/swap-pontra vonatkozó alsó korlát alatt vagy felső korlát felett van. Továbbá a nemzeti központi bankok azokat az ajánlatokat sem veszik figyelembe, amelyek hiányosak vagy nem felelnek meg a kiadott mintának. Amennyiben egy ajánlatot így érvénytelenítettek, az illetékes nemzeti központi bank döntéséről az ügyfelet még a tenderallokálás előtt értesíti.

#### 5.1.5. A tenderallokáció menete

##### a) Fix kamatú tenderek

A fix kamatú tenderek allokációja során az ügyfelektől kapott ajánlatokat össze kell adni. Amennyiben az ajánlatok összege meghaladja az allokálni kívánt likviditás teljes összegét, a benyújtott ajánlatokat arányosan, az allokálendő összegnek az összes ajánlat összegéhez viszonyított aránya szerint kell kielégíteni (lásd a 4. ablakot). Az egy ügyfélre jutó összeget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni. Azonban a fix kamatú tenderek esetén az EKB dönthet úgy is, hogy minden ajánlattevőnek odaítél egy minimum összeget/részesedést.

#### 4. ABLAK

##### Fix kamatú tenderek allokálása

Ahol:

A: a teljes allokálendő összeg

n: az ügyfelek száma

$a_i$ : az i-dik ügyfél által ajánlott összeg

all%: az allokációs arány

$all_i$ : az i-dik ügyfélre allokált teljes összeg

Allokációs arány:

$$all\% = \frac{A}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

Az i-dik ügyfélre allokált összeg:

$$all_i = all\% \times (a_i)$$

##### b) Változó kamatú tenderek euróban

A likviditásbővítő, változó kamatú euro-tenderek esetén az ajánlatokat a felajánlott kamatlábak csökkenő sorrendjébe kell rendezni. A legmagasabb kamatlábbal rendelkező ajánlatokat kell elsőként kielégíteni, majd az alacsonyabb kamatlábú ajánlatokat csökkenő sorrendben kell elfogadni mindaddig, amíg a felosztani kívánt összeg ki nem merül. Amennyiben az elfogadott legalacsonyabb kamatlábbal (azaz a kamatfolyosó-széli kamatlábbal) rendelkező ajánlatok halmozott összege meghaladja a maradék felosztható összeget, úgy a maradványösszeg felosztása arányosan, a fennmaradó allokálendő összegnek a kamatfolyosó-széli kamatlábbal rendelkező ajánlatok teljes összegéhez viszonyított aránya szerint történik (lásd az 5. ablakot). Az egyes ügyfelekre jutó összeget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni.

## 5. ABLAK

**Változó kamatú euro-tenderek allokálása***(A példa a kamatlábakban meghatározott ajánlatokra vonatkozik)*

Ahol:

A: a teljes allokálandó összeg

 $r_s$ : s-dik kamatlábajánlat az ügyfelek részéről

n: az ügyfelek száma

 $a(r_s)_i$ : ajánlati összeg az s-dik kamatlábon ( $r_s$ ) az i-dik ügyféltől $a(r_s)$ : teljes ajánlati összeg az s-dik kamatlábon ( $r_s$ )

$$a(r_s) = \sum_{i=1}^n a(r_s)_i$$

 $r_m$ : kamatfolyosó-széli kamatláb $r_1 \geq r_s \geq r_m$  likviditásbővítő tender esetén, $r_m \geq r_s \geq r_1$  likviditást szűkítő tender esetén $r_{m-1}$ : a kamatfolyosó-széli kamatlábat közvetlenül megelőző kamatláb (az utolsó kamatláb, amelyen az ajánlatok még teljes mértékben kielégíthetők) $r_{m-1} > r_m$  likviditásbővítő tender esetén, $r_m > r_{m-1}$  likviditást szűkítő tender eseténall%( $r_m$ ): allokációs arány a kamatfolyosó-széli kamatlábonall( $r_s$ )<sub>i</sub>: az i-dik ügyfélre az s-dik kamatlábon allokált összegall<sub>i</sub>: az i-dik ügyfélre allokált teljes összeg

Az allokációs arány a kamatfolyosó-széli kamatlábon:

$$\text{all}\%(r_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)}{a(r_m)}$$

Az i-dik ügyfélre a kamatfolyosó-széli kamatlábon allokált összeg:

$$\text{all}(r_m)_i = \text{all}\%(r_m) \times a(r_m)_i$$

Az i-dik ügyfélre allokált teljes összeg:

$$\text{all}_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)_i + \text{all}(r_m)_i$$

A likviditást szűkítő, változó kamatú (kötvények kibocsátására vagy lekötött betétek gyűjtésére használható) tenderek allokálásakor az ajánlatokat a felajánlott kamatlábak növekvő sorrendjébe (vagy a felajánlott árak csökkenő sorrendjébe) kell rendezni. A kielégítéskor a legalacsonyabb kamatlábbal (illetve legmagasabb árral) rendelkező ajánlatok élveznek elsőbbséget, majd az ajánlatokat kamatlábak növekvő (illetve ajánlati árak csökkenő) sorrendjében kell elfogadni mindaddig, amíg az elvonni kívánt teljes összeg allokálásra nem kerül. Amennyiben az elfogadott legmagasabb kamatlábbal (illetve legalacsonyabb árral) (azaz a kamatfolyosó-széli kamatlábbal/árral) rendelkező ajánlatok összesített összege meghaladja a maradék felosztható összeget, úgy a maradványösszeg felosztása arányosan, a fennmaradó allokálandó összegnek a kamatfolyosó-széli kamatlábon/áron tett összes ajánlat összegéhez viszonyított aránya szerint történik (lásd az 5. ablakot). A kötvények kibocsátásakor az egy ügyfélre jutó összeget a kötvény névérté-

kének legközelebbi többszörösére kell kerekíteni. Más likviditást szűkítő műveletek esetén az egy ügyfélre jutó összeget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni.

Az EKB dönthet úgy, hogy a változó kamatú tender minden érvényes ajánlatot benyújtó ajánlattevőjének egy minimumösszeget ítél oda.

c) Változó kamatú FX-swap tenderek

A változó kamatú, likviditásbővítő FX-swap tenderek allokálásakor az ajánlatokat a felajánlott swap-pont-jegyzések szerinti növekvő sorrendbe kell rendezni <sup>(29)</sup>. A kielégítéskor a legalacsonyabb swap-pont-jegyzéssel rendelkező ajánlatok élveznek elsőbbséget, majd az ajánlatokat a swap-pont-jegyzések növekvő sorrendjében kell elfogadni mindaddig, amíg a felosztandó rögzített deviza összege ki nem merül. Amennyiben az elfogadott legmagasabb swap-pont-jegyzésen (azaz a kamatfolyosó-széli swap-pont-ajánlaton) az ajánlatok halmozott összege meghaladja a maradék felosztható összeget, úgy a maradványösszeg felosztása arányosan, a fennmaradó allokálható összegnek a kamatfolyosó-széli swap-pont-jegyzéssel rendelkező összes ajánlat összegéhez viszonyított aránya szerint történik (lásd a 6. ablakot). Az egy ügyfélre jutó összeget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni.

6. ABLAK

**Változó kamatú FX-swap tenderek allokálása**

Ahol:

A: a teljes allokálható összeg

$\Delta_s$ : az s-dik swap-pont-jegyzési ajánlat az ügyfelektől

n: az ügyfelek száma

$a(\Delta_s)_i$ : ajánlati összeg az s-dik swap-pont-jegyzésen ( $\Delta_s$ ) az i-dik ügyfél részéről

$a(\Delta_s)$ : teljes ajánlati összeg az s-dik swap-pont-jegyzésen ( $\Delta_s$ )

$$a(\Delta_s) = \sum_{i=1}^n a(\Delta_s)_i$$

$\Delta_m$ : kamatfolyosó-széli swap-pont-jegyzés

$\Delta_m \geq \Delta_s \geq \Delta_1$  likviditásbővítő FX-swap esetén,

$\Delta_1 \geq \Delta_s \geq \Delta_m$  likviditást szűkítő FX-swap esetén

$\Delta_{m-1}$ : swap-pont-jegyzési ajánlat a kamatfolyosó-széli ajánlat előtt (az utolsó swap-pont-jegyzési ajánlat, amelyen az ajánlatok még teljes összegben kielégíthetők),

$\Delta_m > \Delta_{m-1}$  likviditásbővítő FX-swap esetén,

$\Delta_{m-1} > \Delta_m$  likviditást szűkítő FX-swap esetén

$all\%(\Delta_m)$ : a kamatfolyosó-széli ajánlati swap-pont-jegyzés allokációs aránya

$all(\Delta_s)_i$ : az i-dik ügyfélre az s-dik swap-pont-jegyzésen allokált összeg

$all_i$ : az i-dik ügyfélre allokált teljes összeg

<sup>(29)</sup> A swap-pont-jegyzésre vonatkozó ajánlatokat növekvő sorrendbe kell rendezni, amelynek során figyelembe kell venni a jegyzés előjelét, amely az adott deviza és az euro kamatláb-különbözetének előjelétől függ. Ha az adott devizára érvényes, a swap lejáratára érvényes kamatláb magasabb, mint a megfelelő euro kamatláb, úgy a swap-pontra vonatkozó jegyzés pozitív előjelű (vagyis az euro jegyzése a devizával szemben feláron történik). Fordított esetben, ha az adott devizára érvényes kamatláb alacsonyabb, mint a megfelelő euro kamatláb, a swap-pontra vonatkozó jegyzés negatív előjelű (vagyis az euro jegyzése a devizával szemben engedménnyel történik)

Az allokációs arány a kamatfolyosó-széli swap-pont-jegyzésen:

$$all\%(\Delta_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)}{a(\Delta_m)}$$

Az i-dik ügyfélre a kamatfolyosó-széli swap-pont-jegyzésen allokált összeg:

$$all(\Delta_m)_i = all\%(\Delta_m) \times a(\Delta_m)_i$$

Az i-dik ügyfélre jutó teljes összeg:

$$all_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)_i + all(\Delta_m)_i$$

A változó kamatú, likviditást szűkítő FX-swap tenderek allokálásakor az ajánlatokat az swap-pont-jegyzési ajánlatok csökkenő sorrendjébe kell rendezni. A kielégítéskor a legmagasabb swap-pont-jegyzéssel rendelkező ajánlatok élveznek elsőbbséget, majd az ajánlatokat swap-pont-jegyzés szerinti csökkenő sorrendben kell elfogadni mindaddig, amíg az allokálandó rögzített deviza összege teljes egészében ki nem merül. Amennyiben az elfogadott legalacsonyabb swap-pont-jegyzésen (azaz a kamatfolyosó-széli swap-pont-ajánlaton) az összesített ajánlatösszeg meghaladja a maradék allokálandó összeget, úgy a maradványösszeg felosztása arányosan, a fennmaradó allokálandó összegnek a kamatfolyosó-széli swap-pont-jegyzéssel rendelkező összes ajánlat összegéhez viszonyított aránya szerint történik (lásd a 6. ablakot). Az egy ügyfélre jutó összeget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni.

#### d) Aukció típusok

A változó kamatú tenderek esetében az euro-rendszer alkalmazhat egyenáras vagy ajánlati áras aukciós eljárásokat. Az egyenáras aukció (holland aukció) esetén az összes kielégíteni kívánt ajánlatra alkalmazott allokálási kamatláb/ár/swap-pont megegyezik a kamatfolyosó-széli kamatlábbal/árral/swap-ponttal (azzal a kamatlábbal/árral/swap-ponttal, amelyen a teljes összeg allokálásra kerülhet). Az ajánlati áras aukció (amerikai aukció) esetén az allokálási kamatláb/ár/swap-pont megegyezik az egyes ajánlatokban szereplő kamatlábbal/árral/swap-ponttal.

#### 5.1.6. A tendereredmények kihirdetése

A tenderek és gyorstenderek eredményét a hírügynökségek útján nyilvánosan ki kell hirdetni. A nemzeti központi bankok a hírügynökségi hozzáféréssel nem rendelkező ügyfeleket közvetlenül is értesíthetik az allokálás eredményéről. A tendereredményeket nyilvánosan kihirdető üzenet általában a következő információkat tartalmazza:

- a tender hivatkozási számát,
- a tender időpontját,
- a művelet típusát,
- az instrumentum lejáratát,
- az euro-rendszer ügyfelei által beadott összes ajánlat összegét,
- az ajánlattevők számát,
- az érintett pénznemeket (FX-swap esetében),
- a teljes allokálásra került összeget,
- az allokációs arányt (fix kamatú tenderek esetén),

- az azonnali árfolyamot (FX-swap esetében),
- az elfogadott kamatfolyosó-széli kamatlábat/árat/swap-pontot és az allokációs arányt a kamatfolyosó-széli kamatlábon/áron/swap-ponton (változó kamatú tendereknél),
- a legalacsonyabb és a legmagasabb ajánlatot, valamint az allokálási árfolyam súlyozott átlagát (ajánlati áras aukció esetén),
- az instrumentum kezdeti és lejárat napját (ha van ilyen), illetve az instrumentum értéknapi és lejárat napját (kötvény kibocsátása esetében),
- a legkisebb allokált összeget (ha van ilyen),
- a legkisebb allokálási arányt (ha van ilyen),
- a kötvények névértékét (kötvény kibocsátása esetén),
- a kötvények ISIN-kódját (kötvény kibocsátása esetén).

A nemzeti központi bankok az egyes allokációs eredményeket közvetlenül visszaigazolhatják a sikeres ajánlattevők számára.

## 5.2. Kétoldalú műveletekre vonatkozó eljárások

### a) Általános szempontok

A nemzeti központi bankok kétoldalú alapon is végezhetnek műveleteket <sup>(30)</sup>. A kétoldalú műveletek alkalmazhatók a finomhangoló nyíltpiaci műveletekre és a strukturális jellegű egyszeri adásvételi (outright) műveletekre. Tágan vannak meghatározva, mint általában azok az eljárások, amelyek keretében az euro-rendszer egy vagy néhány ügyféllel tendereljárás nélkül hajt végre műveletet. Eszerint kétféle kétoldalú művelet különböztethető meg: azok a műveletek, ahol az ügyfelek közvetlenül kapcsolatban állnak az euro-rendszerrel, és azok a műveletek, amelyek végrehajtása tőzsdén vagy piaci közvetítőkön keresztül történik.

### b) Közvetlen kapcsolat az ügyfelekkel

Ennek a műveletnek a során a nemzeti központi bankok közvetlenül lépnek kapcsolatba egy vagy néhány, a 2.2. szakaszban meghatározott feltételek szerint kiválasztott hazai ügyféllel. Az EKB pontos utasításai alapján a nemzeti központi bankok döntenek arról, hogy üzletet kötnék-e az ügyfelekkel. Az ügyletek elszámolása a nemzeti központi bankokon keresztül történik.

Amennyiben az EKB Kormányzótanácsa úgy dönt, hogy kivételes esetekben maga az EKB (illetve az EKB végrehajtó szerveként eljáró egy vagy néhány nemzeti központi bank) is végezhet kétoldalú műveleteket, az ilyen műveletekkel kapcsolatos eljárásokat ennek megfelelően kell elfogadni. Ebben az esetben az EKB (illetve az EKB végrehajtó szerveként eljáró nemzeti központi bank/bankok) közvetlenül lép kapcsolatba az euro-övezetben található egy vagy néhány, a 2.2. szakaszban meghatározott feltételek szerint kiválasztott ügyféllel. Az EKB (illetve az EKB végrehajtó szerveként eljáró nemzeti központi bank/bankok) dönt arról, hogy üzletet köt-e az ügyfelekkel. Az ügyletek elszámolása ettől függetlenül decentralizáltan, a nemzeti központi bankokon keresztül történik.

Az ügyfelekkel történő közvetlen kapcsolaton keresztül megvalósuló kétoldalú műveletek alkalmazhatók a penziós ügyletekre, az egyszeri adásvételi (outright) ügyletekre, az FX-swapokra és a lekötött betétek gyűjtésére is.

### c) Tőzsdén és piaci közvetítőkön keresztül végzett műveletek

A nemzeti központi bankok egyszeri adásvételi (outright) műveleteket tőzsdéken és piaci közvetítőkön keresztül is végezhetnek. E műveletek esetében az ügyfelek körére nem vonatkozik előre meghatározott korlátozás, és az eljárások az ügylettel érintett adósságpapírra vonatkozó piaci szokásokhoz igazodnak.

<sup>(30)</sup> Az EKB Kormányzótanácsa dönt arról, hogy kivételes esetben maga az EKB végezhet-e kétoldalú finomhangoló műveleteket.

Az EKB Kormányzótanácsa dönt arról, hogy kivételes esetekben maga az EKB (illetve egy vagy néhány, az EKB végrehajtó szerveként eljáró nemzeti központi bank) végezhet-e finomhangoló egyszeri adásvételi (outright) műveleteket tőzsdéken, illetve piaci közvetítőkön keresztül.

d) A kétoldalú műveletek bejelentése

A kétoldalú műveleteket általában nem hirdetik meg előzetesen nyilvánosan. Továbbá az EKB dönthet úgy, hogy nem hozza nyilvánosságra a kétoldalú műveletek eredményeit sem.

e) Működési napok

Az EKB bármely, az euro-rendszerben munkanapnak számító napon folytathat kétoldalú finomhangoló műveletet. Az ilyen műveletekben csak azon tagállamok nemzeti központi bankjai vehetnek részt, ahol az üzletkötés, az elszámolás és a visszafizetés napja NKB-munkanapnak számít.

A strukturális célokból folytatott kétoldalú egyszeri adásvételi (outright) műveletek általában csak azokon a napokon hajthatók végre és számolhatók el, amelyek minden tagállamban NKB-munkanapnak számítanak.

### 5.3. Elszámolás

#### 5.3.1. Általános szempontok

Az euro-rendszer jegybanki rendelkezésre állásának igénybevételéhez és a nyíltpiaci műveletekben való részvételhez kapcsolódó pénzügyi teljesítés az ügyfelek nemzeti központi banknál vezetett számláin (vagy a TARGET-rendszerben résztvevő elszámoló bankok számláin) keresztül történik. A pénzügyi ügyleteket csak a művelet fedezetéül szolgáló eszközök visszavonhatatlan átutalása után (vagy annak pillanatában) lehet teljesíteni. Ebből következik, hogy a fedezeteket vagy előzetesen letétbe kell helyezni a nemzeti központi bankoknál vezetett letéti számlán, vagy pedig az említett nemzeti központi bankok rendelkezésére kell azokat bocsátani egy napközbeni „fizetés ellenében történő szállítás” alapján. A fedezetek átutalása az ügyfelek által az EKB minimális elvárásainak megfelelő ÉER-eknél vezetett értékpapír elszámolási számlákon keresztül történik <sup>(31)</sup>. Azok az ügyfelek, akik nem rendelkeznek letéti számlával a nemzeti központi banknál vagy az EKB minimális elvárásainak megfelelő ÉER-értékpapír-elszámolási számlával, a fedezetekkel kapcsolatos műveleteiket egy levelező hitelintézetnél vezetett értékpapír-elszámolási vagy letéti számlán keresztül is rendezhetik.

Az elszámolási eljárásokra vonatkozó további feltételek a nemzeti központi bankok (illetve az EKB) által adott monetáris politikai eszközre alkalmazott szabályozásokban található. Az elszámolási eljárások az egyes nemzeti központi bankok esetében a nemzeti jogszabályok és ügyviteli gyakorlatok különbözőségei miatt kis mértékben eltérhetnek.

#### 5.3.2. Nyíltpiaci műveletek elszámolása

A tendereken alapuló nyíltpiaci műveletek (az elsődleges refinanszírozó műveletek, a hosszabb távú refinanszírozó műveletek és a strukturális műveletek) elszámolása általában azon az üzletkötési nap utáni első napon történik, amikor az összes érintett nemzeti VIBER és ÉER nyitva van. Elviekben az euro-rendszer igyekszik a nyíltpiaci műveleteihez kapcsolódó tranzakciókat az összes tagállamban, minden elegendő fedezet rendelkezésre bocsátó ügyféllel egyidejűleg rendezni. Ennek ellenére, a működési korlátok és az ÉER-ek technikai sajátosságai miatt, a nyíltpiaci műveletek rendezésekor az adott napon belüli időpont az euro-övezet egyes részein eltérő lehet. Az elsődleges és hosszabb távú refinanszírozó műveletek elszámolása általában egybeesik az adott lejáratra vonatkozó előző ügylet visszafizetésével.

Az euro-rendszer törekszik a gyorstenderek és kétoldalú műveletek keretében kötött nyíltpiaci műveletek kötésnapon történő elszámolására. Ugyanakkor az euro-rendszer működési okokból időnként más elszámolási napot alkalmaz ezeknél a műveleteknél, különösen egyszeri adásvételi (outright) ügyleteknél (finomhangoló vagy strukturális célból kötöttek esetén egyaránt) és a FX-swapoknál (lásd a 3. táblázatot).

<sup>(31)</sup> Az EKB előírásainak megfelelő értékpapír-elszámolási rendszerek (ÉER-ek) euró-térségben való használatára vonatkozó feltételek leírása és az ilyen rendszerek között az EKB feltételeinek eleget tevő közvetlen kapcsolatok frissített listája az EKB honlapján található ([www.ecb.int](http://www.ecb.int)).

## 3. TÁBLÁZAT

Az euro-rendszer nyíltpiaci műveleteinek szokásos elszámolási napjai <sup>(1)</sup>

Monetáris politikai eszköz	Tendereken alapuló ügyletek elszámolási napja	Gyorstendereken és kétoldalú műveleten alapuló ügyletek elszámolási napja
Penziós ügyletek	T+1 <sup>(1)</sup>	T
Egyszeri adásvételi (outright) ügyletek	–	Az adott eszközökre érvényes piaci szokások szerint
Kötvények kibocsátása	T+1	–
FX-swapok	–	T, T + 1 vagy T + 2
Lekötött betétek gyűjtése	–	T

<sup>(1)</sup> A „T” a kötésnapra utal. Az elszámolási nap az euro-rendszer kereskedési napjait jelenti.

<sup>(2)</sup> Amennyiben az elsődleges vagy hosszabb távú refinanszírozó műveletek eredeti elszámolási napja banki szünnapra esik, az EKB más elszámolási napot alkalmazhat, ideértve az aznapi elszámolást is. Az elsődleges és hosszabb távú refinanszírozó műveletek elszámolási napjait az euro-rendszer tendernaptára előre meghatározza (lásd az 5.1.2. szakaszt).

## 5.3.3. Napvégi zárás

A napvégi záráshoz kapcsolódó eljárások a nemzeti VIBER-ek és a TARGET-rendszer dokumentációjában vannak meghatározva. A TARGET-rendszer általában EKB-idő (közép-európai idő) szerint 18.00 órakor zár. Fizetési megbízás a nemzeti VIBER-ben való feldolgozásra a zárás után már nem nyújtható be, ugyanakkor a fennmaradó, még a zárás előtt befogadott fizetési megbízásokat fel kell dolgozni. Az ügyletek a hitellehetőség és a betéti rendelkezésre állás igénybevételére irányuló kérelmeiket legkésőbb 30 perccel a TARGET-rendszer zárása után nyújthatják be a megfelelő nemzeti központi bankhoz <sup>(32)</sup>.

A napvégi ellenőrzések befejezése után az ügyfélkörhöz tartozó ügyletek (nemzeti VIBER-rendszerekben vezetett) elszámolási számláján fennmaradó negatív egyenleg önmagában a betéti rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó kérelemnek minősül (lásd a 4.1. szakaszt).

## 6. FEJEZET

## 6. ELFOGADHATÓ FEDEZETEK

## 6.1. Általános szempontok

A KBER alapokmányának 18.1. cikke lehetővé teszi, hogy az EKB és a nemzeti központi bankok egyszeri adásvételi (outright), vagy visszavásárlási megállapodás útján, fedezetek eladásával vagy vételével pénzügyi műveleteket hajtsanak végre, továbbá előírja, hogy az euro-rendszer összes hitelművelete megfelelő biztosságon alapuljon. Következésképpen az euro-rendszer minden likviditásbővítő művelete olyan fedezeti eszközökön alapul, amelyeket az ügyletek akár az eszközök tulajdonjogának átruházásával [egyszeri adásvételi (outright) ügyletek vagy visszavásárlási megállapodások esetén], akár az adott eszközökre vonatkozó zálogjog alapításával (fedezett hitelek esetén) bocsátanak rendelkezésre <sup>(33)</sup>.

<sup>(32)</sup> Az euro-rendszer kötelező tartalékolási időszakának utolsó munkanapján az euro-rendszerbeli jegybanki rendelkezésre állás igénybevételére irányuló kérelmek benyújtási határideje további 30 perccel hosszabbodik meg.

<sup>(33)</sup> A likviditást szűkítő végleges és penziós nyíltpiaci műveletek szintén fedezeten alapulnak. A likviditást szűkítő penziós nyíltpiaci műveletekben használt fedezeti eszközök elfogadhatóságára vonatkozó előírások megegyeznek a likviditást bővítő penziós nyíltpiaci műveletekben használt fedezeti eszközökre megállapított elfogadhatósági feltételekkel. Azonban a likviditást szűkítő műveletek esetében nincs kezdeti letét és haircut.

Az euro-rendszer monetáris politikai műveleteiből fakadó veszteségek elkerülése, az ügyfelekkel szembeni egyenlő elbánás elvének biztosítása és a működési hatékonyság javítása érdekében a fedezeti eszközöknek meg kell felelniük bizonyos kritériumoknak ahhoz, hogy az euro-rendszer monetáris politikai műveleteiben elfogadhatók legyenek.

Köztudott, hogy az elfogadhatóság feltételeinek egységesítése az euro-övezet egészében nagyban hozzájárul az egyenlő elbánás és a működési hatékonyság biztosításához. Ugyanakkor figyelembe kell venni az egyes tagállamok pénzügyi rendszereiben fellelhető különbségeket. Ezért, elsősorban az euro-rendszeren belüli okokból, az euro-rendszer monetáris politikai műveleteiben elfogadott eszközöket két kategóriába kell sorolni. E két kategóriát az „elfogadható fedezetek első csoportja” és „az elfogadható fedezetek második csoportja” kifejezések jelölik:

- az első csoport olyan forgalomképes, adósságinstrumentumok, amelyek kielégítik az EKB által, az euro-övezet egészére meghatározott egységes elfogadhatósági feltételeket,
- a második csoport olyan további, forgalomképes vagy nem forgalomképes eszközöket jelent, amelyek a nemzeti pénzügyi piacokon és bankrendszerekben különleges jelentőséggel bírnak, és amelyekre az elfogadhatósági feltételeket nemzeti központi bankok dolgozzák ki az EKB által előírt minimális elfogadhatósági feltételek alapján. Az adott nemzeti központi bankok által kidolgozott (a második csoportba tartozó fedezetekre vonatkozó) elfogadhatósági feltételeket az EKB-nak jóvá kell hagynia.

Az eszközök minőségét és azoknak az euro-rendszer különböző monetáris politikai műveleteiben való elfogadhatóságát tekintve a két csoport között nincs különbség (eltekintve attól, hogy a második csoportba tartozó fedezeteket az euro-rendszer egyszeri adásvételi [outright] műveleteiben általában nem használja). Az euro-rendszer monetáris politikai műveleteinél elfogadható eszközök a napközi hitel fedezetét is felhasználhatók <sup>(34)</sup>.

Az első és a második csoportba tartozó elfogadható fedezetek esetében a 6.4. szakaszban meghatározott kockázatkezelési eszközök kerülnek alkalmazásra.

Az euro-rendszer résztvevői az elfogadható fedezeteket határokon átnyúló módon is felhasználhatják, vagyis a székhelyük szerinti tagállam nemzeti központi bankjától likviditáshoz juthatnak egy másik tagállamban található eszköz fedezetként történő felhasználásával (lásd a 6.6. szakaszt).

## 6.2. Az elfogadható fedezetek első csoportja

Az EKB elkészíti és frissíti az elfogadható fedezetek első csoportjában szereplő eszközök listáját. Ez a lista nyilvános <sup>(35)</sup>.

Az EKB által kibocsátott adósságinstrumentumok az első csoportban szerepelnek. A nemzeti központi bankok által, az euro bevezetése előtt kibocsátott adósságinstrumentumok szintén az első csoport listáján szerepelnek.

Az első csoportba tartozó további eszközökre a következő elfogadhatósági feltételek vonatkoznak (lásd a 4. táblázatot is):

- adósságinstrumentumok, amelyek a) olyan előre meghatározott tőkeösszeggel és b) kamatszelvénnyel bírnak, amelyek nem eredményeznek negatív cash flow-t. Továbbá a kamatszelvény a következő kötvénytípusok egyikéhez tartozik: i. kamatszelvény nélküli (zérókupon) kötvény; ii. fix kamatú kötvény; vagy iii. egy referencia-kamatlábhoz kötött változó kamatú kötvény. A kamatszelvény köthető az értékpapírt kibocsátó minőségének megváltozásához is. Továbbá elfogadhatók az infláció-indexált kötvények is. E jellemzőknek egészen a (kötelezettség) lejárat(a) napjáig fenn kell állniuk <sup>(36)</sup>,
- alacsony hitelkockázati mutatókkal rendelkezzenek. A hitelkockázat vizsgálatánál az EKB többek között figyelembe veszi a piacon fellelhető minősítéseket, a stabil pénzügyi helyzettel rendelkező kezes <sup>(37)</sup> által nyújtott biztosítékokat <sup>(38)</sup>, valamint bizonyos intézményes feltételeket, amelyek az értékpapír-tulajdonosok különösen nagy mértékű védelmét hivatottak biztosítani <sup>(39)</sup>,

<sup>(34)</sup> Ezenkívül az EKB felhatalmazhatja a nemzeti központi bankokat arra, hogy napközi hitelek fedezetét olyan eszközöket is elfogadjanak, amelyeket az euro-rendszer monetáris politikai műveleteiben (lásd e fejezetben a 49. lábjegyzetet).

<sup>(35)</sup> Ez a közzétett és naponta frissített lista az EKB honlapján található (www.ecb.int).

<sup>(36)</sup> Azok a tőkére és/vagy kamatra jogot biztosító adósságinstrumentumok, amelyeket megelőznek más, ugyanazon kibocsátótól származó adósságinstrumentumok birtokosainak jogai, (vagy amelyeket több sorozatból álló kibocsátás esetén egy ugyanakkor kibocsátott sorozat előz meg) nem tartoznak az első csoportba sorolt eszközök közé.

<sup>(37)</sup> A kezes az EGT-n belüli székhellyel rendelkezik.

<sup>(38)</sup> Az elfogadható biztosítékok feltételnek és azonnal lehívhatók. A biztosítékoknak a rájuk vonatkozó jog szerint érvényeseknek és egy euro-övezetbeli ország joga alapján kikényszeríthetőeknek kell lenniük.

<sup>(39)</sup> A hitelintézetek által kibocsátott olyan adósságinstrumentumok, amelyek nem felelnek meg szigorúan az ÁÉKBV-irányelv (a 85/611/EKG irányelvet módosító 88/220/EKG irányelv) 22. cikke (4) bekezdésében foglalt feltételeknek, csak akkor fogadhatók el az első csoportban, ha azok minden egyes kibocsátás során (egy minősítő ügynökségtől) olyan minősítést kap, amely az Euro-rendszer szempontjából azt jelenti, hogy az adott adósságinstrumentum alacsony hitelkockázatú. Az adósságinstrumentumokat a kibocsátási programban megadott kibocsátáshoz rendelt egyedi minősítés szerint kell értékelni.



- könyvelési tétel formájában átruházhatók,
- az EGT olyan központi bankján keresztül vagy a központi értékpapír letétkezelőnél (central securities depository – CSD) kell letétbe helyezni/nyilvántartásba venni (kibocsátani), amelyek megfelelnek az EKB által kibocsátott minimumszabványoknak. Ezen eszközöket az euro-övezetben az euro-rendszer, vagy egy olyan értékpapír-elszámolási rendszer (ÉER) számláján kell tartani (elszámolni), amelyek megfelelnek az EKB szabványainak (úgy, hogy az [fedezettel kapcsolatos jogok] érvényesítés[e] egy euro-övezetbeli ország joga szerint történjen). Ha a CSD, ahol az eszközt kibocsátották, és az ÉER, ahol azt tartják, nem azonos, akkor a két rendszernek az EKB által jóváhagyott módon kell kapcsolódnia egymáshoz <sup>(40)</sup>,
- euróban legyen denominálva <sup>(41)</sup>,
- a kibocsátó (vagy a garanciát vállaló) székhelye az EGT-ben legyen <sup>(42)</sup>,
- ezen eszközöket a befektetési szolgáltatásokról szóló irányelv <sup>(43)</sup> által meghatározott szabályozott piacokon kell bevezetni és jegyezni, vagy az EKB által meghatározott, egyes nem szabályozott piacokon kell bevezetni, jegyezni vagy forgalmazni <sup>(44)</sup>. Továbbá egy adott adósságinstrumentum elfogadhatóságának megállapításakor az EKB figyelembe veszi a piaci likviditást.

Annak ellenére, hogy az első csoportban feltüntetett eszközök listáján szerepelnek, az ügyfelek fedezetként nem nyújthatnak be olyan adósságinstrumentumokat, amelyeket az ügyfél vagy más olyan szervezet bocsátott ki vagy garantált, amely, az ügyféllel szoros kapcsolatban <sup>(45)</sup> (close links) van a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló 2000/12/EK irányelv meghatározása szerint <sup>(46)</sup> <sup>(47)</sup>.

Annak ellenére, hogy az első csoportban feltüntetett eszközök listáján szerepelnek, a nemzeti központi bankok határozhatnak úgy, hogy a következő adósságinstrumentumokat fedezeti eszközként mégsem fogadják el:

- olyan papírok, amelyeknek lejáratra korábban van, mint annak a monetáris politikai műveletnek a lejáratra, amelynél fedezetként kívánják felhasználni <sup>(48)</sup>,
- olyan papírok, amelyeknél bármilyen kifizetésre (pl. kamatfizetés) kerül sor azon monetáris politikai művelet lejáratáig tartó időszakban, amelynél azokat fedezetként kívánják felhasználni.

Az első csoportba tartozó eszközök mindegyike felhasználható határokon átnyúló módon is, úgy, hogy az ügyfél felvehet hitelt a székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankjától egy másik tagállamban található fedezet felhasználásával (lásd 6.6. szakaszt).

Az első csoportba tartozó eszközök minden olyan monetáris politikai műveletre alkalmasak, amelyek fedezeten alapulnak, azaz penziós és egyszeri adásvételi (outright) nyíltpiaci műveletekre, valamint a likviditásbővítő jegybanki rendelkezésre állás (aktív oldali rendelkezésre állás) esetén is.

<sup>(40)</sup> Az ÉER-ek euro-térségben való használatára vonatkozó szabványok leírása és az ilyen rendszerek között jóváhagyott közvetlen kapcsolatok frissített listája az EKB honlapján található (www.ecb.int).

<sup>(41)</sup> Így, vagy az euró összegnek megfelelően az egyes nemzeti valutákban denominálva.

<sup>(42)</sup> Az a követelmény, hogy a kibocsátó szervezetnek az EGT-beli székhellyel kell rendelkeznie, nem vonatkozik a nemzetközi és a nemzetek feletti intézményekre.

<sup>(43)</sup> Az értékpapír befektetési szolgáltatásokról szóló, 1993. május 10-i 93/22/EGK tanácsi irányelv (HL L 141., 1993.6.11., 27. o.).

<sup>(44)</sup> Az olyan hitelintézetek által kibocsátott adósságinstrumentumok, amelyek nem felelnek meg pontosan az ÁÉKBV irányelv (a 85/611/EGK irányelvet módosító 88/220/EGK irányelv) 22. cikke (4) bekezdésében foglalt feltételeknek, csak akkor fogadhatók el az első csoportban, ha azok egy, a befektetési szolgáltatásokról szóló irányelv (93/22/EGK irányelv) meghatározása szerinti szabályozott piacon jegyezték be és forgalmazzák, valamint megfelelnek a tájékoztatásról szóló irányelv (89/298/EGK irányelv) előírásainak.

<sup>(45)</sup> Abban az esetben, ha az ügyfél olyan eszközöket használ, amelyek a kibocsátóval vagy a kezessel fennálló azonosság vagy szoros kapcsolatok (close links) miatt nem, vagy többé már nem használhatók a fennálló hitelek fedezetéül, köteles azonnal bejelenteni a nemzeti központi banknak. Az eszközöket a következő értékeléskor nullára kell értékelni, és pótfedezeti felszólítás alkalmazható (lásd a 6. mellékletet).

<sup>(46)</sup> A hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2000. március 20-i 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének (26) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A »szoros kapcsolatok« fogalom olyan helyzetet jelöl, amelyben két vagy több természetes vagy jogi személyt:

a) olyan tulajdonosi részesedés köt össze, amely egy vállalkozás szavazati jogainak vagy tőkéjének 20 %-os vagy azt meghaladó részben közvetlen vagy ellenőrzés útján fennálló tulajdonlását biztosítja; vagy

b) olyan ellenőrzési kapcsolat köt össze, amely anyavállalat és leányvállalat között fennálló viszony a 83/349/EGK irányelv 1. cikke (1) és (2) bekezdése értelmében, az ott említett valamennyi esetet ideértve, vagy bármely természetes vagy jogi személy és egy vállalkozás közötti hasonló jellegű kapcsolat; egy leányvállalat bármely leányvállalata egyben az előbbi vállalkozások élén álló anyavállalat leányvállalatának is tekintendő. Olyan helyzetet, amelyben két vagy több természetes vagy jogi személy ellenőrzési kapcsolat révén tartósan kapcsolódik ugyanahhoz a személyhez, szintén az ilyen személyek közötti szoros kapcsolatnak kell tekinteni.”

<sup>(47)</sup> Ez a rendelkezés nem vonatkozik: i. az ügyfél és az EGT-országok közigazgatási hatóságai közötti szoros kapcsolatokra; ii. olyan üzleti váltókra, amelyekre vonatkozóan a résztvevőn kívül még legalább egy (nem hitelintézménynek minősülő) szervezet kötelezettséget vállalt; iii. azokra az adósságinstrumentumokra, amelyek az ÁÉKBV-irányelv (a 85/611/EGK irányelvet módosító 88/220/EGK irányelv) 22. cikkének (4) bekezdésében foglalt feltételeknek pontosan megfelelnek; vagy iv. azokra az esetekre, amelyekben az adósságinstrumentum az iii. ponthoz hasonlítható konkrét jogi védelmet élveznek.

<sup>(48)</sup> Amennyiben a nemzeti központi bankok mégis megengedik az olyan értékpapírok használatát, amelyek lejáratra korábbi, mint annak a monetáris politikai művelet lejáratra, amelyhez fedezetként szolgál, akkor az ügyfeleket arra kell kötelezni, hogy az ilyen értékpapírokat a lejárat napján vagy azt megelőzően cseréljék ki más eszközzel.

### 6.3. Az elfogadható fedezetek második csoportja <sup>(49)</sup>

Azon adósságinstrumentumokon kívül, amelyek teljesítik az első csoporthoz kapcsolódó elfogadhatósági feltételeket, a nemzeti központi bankok elfogadhatónak minősíthetnek olyan egyéb eszközöket is, az ún. második csoportban, amelyek nemzeti pénzügyi és bankrendszerük szempontjából különleges jelentőséggel bírnak. A második csoportba tartozó eszközök elfogadhatósági feltételeit a nemzeti központi bankok határozzák meg tiszteletben tartva az alábbiakban említett minimális elfogadhatósági feltételeket. A konkrét nemzeti alkalmassági feltételeket az EKB hagyja jóvá. Az egyes nemzeti központi bankok a második csoportba tartozó eszközök országos listáját elkészítik és folyamatosan frissítik. Ezek a listák nyilvánosak <sup>(50)</sup>.

A második csoportba tartozó eszközöknek a következő minimális alkalmassági feltételeket kell kielégíteniük (lásd a 4. táblázatot is):

- olyan (forgalomképes vagy nem forgalomképes) adósságinstrumentumok lehetnek, amelyek olyan a) előre meghatározott tőkeösszeggel; és b) kamatszelvénnyel rendelkeznek, amelyek nem eredményeznek negatív cash flow-t. Továbbá a kamatszelvény a következő kötvénytípusok egyikéhez tartozik: i. kamatszelvény nélküli (zérókupon) kötvény; ii. fix kamatú kötvény; iii. referencia-kamatlábbhoz kötött változó kamatú kötvény. A kupon köthető az értékpapír kibocsátó minősítésének megváltoztatásához is. Továbbá elfogadhatók még az infláció-indexált kötvények. E jellemzőknek egészen a (kötelezettség) lejárat(a) napjáig fenn kell állniuk. A második csoportba tartozó eszközök lehetnek részvények (amelyeket a befektetési szolgáltatásokról szóló irányelvben <sup>(51)</sup> meghatározott szabályozott piacon forgalmazznak). A hitelintézetek által kibocsátott részvények, illetve az olyan hitelintézetek által kibocsátott adósságinstrumentumok, amelyek nem felelnek meg pontosan az ÁÉKBV-irányelv 22. cikkének (4) bekezdésben foglalt feltételeknek, általában nem szerepeltethetők a második csoportba tartozó eszközök listáján. Bizonyos feltételek és korlátozások mellett azonban az EKB a nemzeti központi bankoknak engedélyezheti, hogy ezeket az eszközöket a második csoportba tartozó eszközök listáján feltüntessék.

#### 4. TÁBLÁZAT

##### Az euro-rendszer monetáris politikai műveleteiben elfogadható fedezetek

Feltétel	Első csoport	Második csoport
<b>A fedezet típusa</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– EKB által kibocsátott kötvények</li> <li>– Egyéb, forgalomképes adósságinstrumentumok <sup>(1)</sup> <sup>(2)</sup></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Forgalomképes, adósságinstrumentumok <sup>(1)</sup></li> <li>– Nem forgalomképes adósságinstrumentumok</li> <li>– Szabályozott piacon forgalmazott részvények</li> </ul>
<b>Elszámolás</b>	Az értékpapírokat könyvelési tétel formájában a nemzeti központi bankokon keresztül vagy az EKB minimumszabványainak megfelelő ÉER-nél letétbe kell helyezni	Az eszközöknek könnyen hozzáférhetőnek kell lenniük, annak a nemzeti központi banknak a számára, amelyik az adott eszközt az elfogadható fedezetek második csoportjának listáján feltüntette.
<b>Kibocsátó típusa</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Központi bankok</li> <li>– Állami szektor</li> <li>– Magánszektor <sup>(3)</sup></li> <li>– Nemzetközi és nemzetek feletti intézmények</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Állami szektor</li> <li>– Magánszektor <sup>(4)</sup></li> </ul>

<sup>(49)</sup> Az Euro-rendszer monetáris politikai műveleteire elfogadott második csoportbeli eszközök mellett az EKB a nemzeti központi bankoknak engedélyt adhat arra, hogy napközbeni hiteleket nyújtsanak olyan adósságinstrumentumok ellenében, amelyeket a monetáris unió kívülről EU-s központi bankok napközbeni hitelnyújtásnál elfogadhatónak tartanak és: i. amelyek az euro-övezeten kívül eső EGT-országokban található; ii. amelyeket az euro-övezeten kívüli EGT-országokban bejegyzett szervezetek bocsátanak ki; és iii. amelyek az EGT valamely pénznemében (vagy más gyakran kereskedett pénznemben) vannak denominálva. Az EKB engedélyének kiadása függ a működési hatékonyság fenntartásának, és az ilyen adósságinstrumentumokhoz kapcsolódó konkrét jogi kockázatok hatékony kezelésének feltételeitől. Az euro-övezetben ezek az adósságinstrumentumok nem használhatók határon átnyúló műveletekben (azaz az ügyfelek csak arra használhatják ezeket az adósságinstrumentumokat, hogy közvetlenül attól a nemzeti központi banktól vegyenek fel pénzeszközöket, amelynek az EKB engedélyezte az ilyen papírok ellenében történő napközbeni hitelnyújtást).

<sup>(50)</sup> A naponta frissítésre kerülő és a nyilvánosság számára is hozzáférhető lista az EKB honlapján található (www.ecb.int). A nem forgalomképes második csoportba sorolt eszközök, valamint a korlátozott likviditással és különleges tulajdonságokkal rendelkező adósságinstrumentumok esetében a nemzeti központi bankok dönthetnek úgy, hogy a második csoportbeli eszközöket felsoroló nemzeti listájukban nem hoznak nyilvánosságra adatokat a konkrét kibocsátásokról, kibocsátókról/adósokról, illetve kezesekről, de kötelesek ezek helyett más adatokat nyújtani annak érdekében, hogy az ügyfelek az euro-övezetben egy adott papír elfogadhatóságáról könnyen megbizonyosodjanak.

<sup>(51)</sup> Az értékpapír befektetési szolgáltatásokról szóló, 1993. május 10-i 93/22/EGK tanácsi irányelv (HL L 141., 1993.6.11., 27. o.).

Feltétel	Első csoport	Második csoport
<b>Hitelkockázat</b>	Az EKB megítélése szerint a papírnak alacsony hitelkockázatúnak kell lennie, (magában foglalva esetleg egy, az EKB megítélése szerint stabil pénzügyi helyzettel rendelkező EGT-beli kezes által nyújtott biztosítékot).	A papírnak az azt a második csoportban feltüntető nemzeti központi bank megítélése szerint alacsony hitelkockázatúnak kell lennie (magában foglalva esetleg egy biztosítékot, amit egy olyan euróövezetbeli kezes nyújt, amelyet az adott papírt a második csoportban feltüntető nemzeti központi bank pénzügyileg stabilnak ítélt).
<b>A kibocsátó (vagy garantőr) székhelye</b>	EGT <sup>(5)</sup>	Euro-övezet
<b>Az eszköz fellelhetőségi helye</b>	– Kibocsátási hely: EGT – Elszámolási hely: Euro-övezet <sup>(6)</sup>	Euro-övezet <sup>(6)</sup>
<b>Denomináció</b>	Euro <sup>(7)</sup>	Euro <sup>(7)</sup>
<b>Megjegyzés: Határokon átnyúló használat</b>	Igen	Igen

<sup>(1)</sup> Egyaránt rendelkezniük kell: olyan a) előre meghatározott tőkeösszeggel; b) kamatszelvevényekkel, amelyek nem eredményeznek negatív cash-flow-t. Továbbá, a kamatszelvevény a következő kötvénytípusok egyikéhez tartozik: i. kamatszelvevény nélküli (zérókupon) kötvény; ii. fix kamatú kötvény; vagy iii. referencia-kamatlábbhoz kötött változó kamatú kötvény. A kupon köthető az értékpapírt kibocsátó minősítésének megváltoztatásához is. Továbbá elfogadhatók még az infláció-indexált kötvények. E jellemzőknek egészen a (kötelezettség) lejárat(a) napjáig fenn kell állniuk.

<sup>(2)</sup> A tőkére/kamatra jogosító adósságinstrumentumok, amelyeket megelőznek más, ugyanazon kibocsátótól származó adósságinstrumentumok birtokosainak jogai (vagy összetett kibocsátás esetén megelőzik ugyanazon kibocsátás más sorozatait), nem tarthatók az első csoportba sorolt eszközök közé.

<sup>(3)</sup> Az olyan hitelintézetek által kibocsátott adósságinstrumentumok, amelyek nem felelnek meg szigorúan az ÁÉKBV-irányelv (a 85/611/EGK irányelvet módosító 88/220/EGK irányelv) 22. cikkének (4) bekezdésében foglalt feltételeknek, csak az alábbi három feltétel teljesülése esetén fogadhatók el mint az első csoportba sorolt papírok: Először is, minden egyes kibocsátás (minősítő ügynökségek által kiadott) minősítéssel rendelkezik, amely mutatja, hogy az euro-rendszer szempontjából az adott instrumentum alacsony hitelkockázattal bír. A kibocsátási program során kibocsátott adósságinstrumentumok elfogadhatóságát egyedi minősítés alapján kell értékelni a programban végrehajtott minden egyes kibocsátás esetében. Másodsor, azokat a befektetési szolgáltatásokról szóló irányelv (93/22/EGK irányelv) meghatározása szerinti szabályozott piacon kell bevezetni vagy jegyezni. Harmadsor, az adósságinstrumentumoknak meg kell felelniük a tájékoztatóról szóló irányelv (89/298/EGK irányelv) előírásainak.

<sup>(4)</sup> Az olyan hitelintézetek által kibocsátott részvények, illetve adósságinstrumentumok, amelyek nem felelnek meg pontosan az ÁÉKBV-irányelv 22. cikkének (4) bekezdésében foglalt feltételeknek, alapesetben nem vehetők fel a második csoport eszközeinek listájára. Bizonyos feltételek és korlátozások mellett azonban az EKB a nemzeti központi bankoknak engedélyezheti, hogy ezeket az eszközöket a második csoport listáján feltüntessék.

<sup>(5)</sup> Az a követelmény, hogy a kibocsátó szervezetnek az EGT-ben bejegyzettnek kell lennie, nem vonatkozik a nemzetközi és a nemzetek feletti intézményekre.

<sup>(6)</sup> Annak érdekében, hogy (a fedezettel kapcsolatos jogoknak) érvényesítés(e) egy euro-övezetbeli ország joga szerint történjen.

<sup>(7)</sup> Így, vagy az euro-összegnek megfelelően az egyes nemzeti valutákban denominálva.

- olyan szervezetek által kibocsátott (vagy garantált) <sup>(52)</sup> kötvényeknek vagy részvényeknek kell lenniük, amelyek az adott eszközöket a második csoportban feltüntető nemzeti központi bank megítélése szerint pénzügyileg stabilak,
- könnyen hozzáférhetőnek kell lenniük azon nemzeti központi bank számára, amely az adott eszközöket a második csoportba tartozó eszközök listáján feltüntette,
- az euro-övezetben található kell lenniük (annak érdekében, hogy [a fedezettel kapcsolatos jogoknak] az érvényesítés[e] egy euro-övezetbeli ország joga szerint történjen),

<sup>(52)</sup> Az elfogadható biztosítékok feltélenek és igény szerint azonnal lehívhatók. A biztosítékoknak a rájuk vonatkozó jog szerint érvényeseknek és egy euro-övezetbeli ország joga alapján kikényszeríthetőeknek kell lenniük.

- euróban legyenek denominálva <sup>(53)</sup>,
- az euro-övezetben bejegyzett intézményeknek kell azokat kibocsátani (vagy garantálni).

Annak ellenére, hogy a második csoportban feltüntetett eszközök listáján szerepelnek, az ügyfelek fedezetként nem nyújthatnak be olyan adósságinstrumentumokat vagy részvényeket, amelyeket az ügyfél vagy más olyan szervezet bocsátott ki vagy garantál, amely, az ügyféllel szoros kapcsolatban <sup>(54)</sup> (close links) áll a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2000/12/EK irányelv 1. cikkének (26) bekezdésében meghatározottak szerint <sup>(55)</sup>, <sup>(56)</sup>.

Annak ellenére, hogy a második csoportban feltüntetett eszközök listáján szerepelnek, a nemzeti központi bankok határozhatnak úgy, hogy a következő eszközöket fedezetként mégsem fogadják el:

- olyan adósságinstrumentumok, amelyek lejáratát korábban van, mint annak a monetáris politikai műveletnek a lejáratát, amelyben azokat fedezetként kívánják felhasználni <sup>(57)</sup>,
- olyan adósságinstrumentumok, amelyeknél bármilyen kifizetésre (pl. kamatfizetés) kerül sor azon monetáris politikai művelet lejáratáig tartó időszakban, amelynek azokat fedezetként kívánják felhasználni,
- olyan részvények, amelyekhez bármely típusú kifizetés vagy egyéb olyan jog tartozik, amely fedezetként való felhasználhatóságukat befolyásolhatja azon monetáris politikai művelet lejáratáig tartó időszakban, amelyre e részvényeket fedezetként szánták.

Az euro-rendszer monetáris politikai műveleteinél elfogadott, a második csoportba sorolt eszközök határokon túl is felhasználhatók, méghozzá úgy, hogy az ügyfél likviditást kaphat a székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankjától egy másik tagállamban található fedezet felhasználásával (lásd a 6.6. szakaszt).

A második csoportba sorolt eszközök elfogadhatók penziós nyíltpiaci műveletekben és likviditásbővítő jegybanki rendelkezésre állás (aktív oldali rendelkezésre állás) során. Ezen eszközök alapesetben nem használhatók az euro-rendszer egyszeri adásvételi (outright) ügyleteiben.

#### 6.4. A kockázatkezelés eszközei

Az euro-rendszer a monetáris politikai műveleteiben elfogadott fedezetek esetében kockázatkezelési eszközöket alkalmaz annak érdekében, hogy az euro-rendszer a pénzügyi veszteség kockázatával szemben biztosítva legyen abban az esetben, ha egy ügyfél mulasztása miatt a fedezeteket értékesíteni kell (fedezetelvonás). Az euro-rendszer által alkalmazott kockázatkezelési eszközöket a 7. ablak mutatja be.

<sup>(53)</sup> Így, vagy az euro-összegnek megfelelően az egyes nemzeti valutákban denominálva.

<sup>(54)</sup> Abban az esetben, ha az ügyfél olyan eszközöket használ, amelyek szoros kapcsolatok megléte miatt nem használhatók a fennálló hitelek biztosítékául, köteles azonnal jelenteni a megfelelő nemzeti központi banknak. Az eszközöket a következő értékelési napon nullára kell értékelni és pótfedezeti felhívás kezdeményezhető (lásd a 6. mellékletet).

<sup>(55)</sup> A hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2000. március 20-i 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 126., 2000.5.26., 1. o.) 1. cikkének (26) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A »szoros kapcsolatok« fogalom olyan helyzetet jelöl, amelyben két vagy több természetes vagy jogi személyt:

a) olyan tulajdonosi részesedés köt össze, amely egy vállalkozás szavazati jogainak vagy tőkéjének 20 %-os vagy azt meghaladó részben közvetlen vagy ellenőrzés útján fennálló tulajdonlását biztosítja; vagy

b) olyan ellenőrzési kapcsolat köt össze, amely anyavállalat és leányvállalat között fennálló viszony a 83/349/EGK irányelv 1. cikke (1) és (2) bekezdése értelmében, az ott említett valamennyi esetet ideértve, vagy bármely természetes vagy jogi személy és egy vállalkozás közötti hasonló jellegű kapcsolat; egy leányvállalat bármely leányvállalata egyben az előbbi vállalkozások élén álló anyavállalat leányvállalatának is tekintendő. Olyan helyzetet, amelyben két vagy több természetes vagy jogi személy ellenőrzési kapcsolat révén tartósan kapcsolódik ugyanahhoz a személyhez, szintén az ilyen személyek közötti szoros kapcsolatnak kell tekinteni.”

<sup>(56)</sup> Ez a kitétel nem vonatkozik : i. az ügyfél és az EGT-országok közigazgatási hatóságai közötti szoros kapcsolatokra; ii. olyan kereskedelmi váltókra, amelyekre vonatkozóan a résztvevőn kívül még legalább egy (nem hitelintézménynek minősülő) szervezet kötelezettséget vállalt; iii. azokra az adósságinstrumentumokra, amelyek az ÁÉKBV-irányelv (a 85/611/EGK irányelvet módosító 88/220/EGK irányelv) 22. cikkének (4) bekezdésében foglalt feltételeknek pontosan megfelelnek; vagy iv. azokra az esetekre, amelyekben az adósságinstrumentumok az iii. ponthoz hasonlítható konkrét jogi védelmet élveznek.

<sup>(57)</sup> Amennyiben a központi nemzeti bankok mégis megengedik az olyan értékpapírok használatát, amelyek lejáratát korábbi időpontra esik, mint annak a monetáris politikai művelet lejáratát, amelyhez fedezetként szolgálnak, akkor az ügyfeleket arra kell kötelezni, hogy az ilyen értékpapírokat a lejárat napján vagy azt megelőzően váltsák fel más eszközzel.

## 7. ABLAK

**Kockázatkezelési eszközök**– **Kezdeti letét**

Az euro-rendszer a kezdeti letétet a likviditásbővítő, penziós ügyleteinél alkalmazza. Olyan, a kívánt likviditás százalékában kifejezett kockázatkezelési eszköz, amely megköveteli, hogy a felajánlott fedezetek haircuttal csökkentett értéke ne csupán a kívánt likviditás, hanem annak a kezdeti letéttel felnövelt értékére nyújtson fedezetet.

– **Haircut**

A fedezetek értékelésekor alkalmazott kockázatkezelési eszköz. Ennek értelmében a fedezet értékének kiszámításakor az eszköz piaci értékét egy bizonyos százalékkal csökkenti.

– **Változó letét (a piaci folyamatokat követő napi fedezetértékelés)**

A likviditásbővítő penziós ügyletek fedezetéül szolgáló eszközökkel kapcsolatban az euro-rendszer egy meghatározott mértékű fedezettség tartós fenntartását írja elő. Amikor a fedezet(ek) értéke egy adott szint alá esik (beavatkozási küszöb), a nemzeti központi bank az ügyfelet további eszközök vagy készpénz rendelkezésre bocsátására szólítja fel (margin call, pótlólagos fedezet bekérése). Hasonlóképpen, amennyiben a fedezetek újraértékelés utáni értéke egy bizonyos szintnél magasabb, a központi bank a többletnek minősülő eszközöket vagy készpénzt az ügyfélnek visszaszolgáltatja. (A pótlólagos fedezet bekérésére vonatkozó számításokat a 9. ablak tartalmazza.)

– **A kibocsátókra/adósokra vagy kezesekre vonatkozó korlátozások**

Az euro-rendszer a kibocsátók/adósok, illetve kezesek által képviselt kockázatokra korlátozásokat alkalmazhat.

– **További biztosítékok**

Az euro-rendszer bizonyos eszközök elfogadását pénzügyileg stabil intézmények által nyújtott további biztosítékokhoz is kötheti.

– **Kizárás**

Az euro-rendszer monetáris politikai műveleteinél bizonyos eszközök használatát kizárhatja.

6.4.1. *Kezdeti letét*

Az euro-rendszer által alkalmazott kezdeti letét a nyújtott likviditás összegének egy bizonyos százaléka, amely növeli a fedezetek minimálisan előírt értékét. Az euro-rendszer által nyújtott monetáris célú hitelek lejáratára szerint különböző kezdeti letéteket alkalmazhat:

- 1 %-os letét a napközbeni és egynapos (O/N) fedezett hitelügyletek esetén, és
- 2 %-os letét az egy munkanapnál hosszabb (eredeti) lejáratú rendelkező hitelügyletek esetén.

A likviditást szűkítő műveletek esetében nincs kezdeti letét.

## 6.4.2. Az első csoportba tartozó fedezetekre alkalmazott kockázatkezelési eszközök

A nyújtott likviditás összegére alkalmazott kezdeti letéten kívül az euro-rendszer az ügyfél által feljánlott fedezetek típusa szerint is alkalmaz bizonyos kockázatkezelési technikákat. Az első csoportba tartozó eszközökre alkalmazott megfelelő kockázatkezelési eszközöket az EKB határozza meg, figyelembe véve a tagállamok jogrendszerei közötti különbségeket. Az első csoportba tartozó eszközök kockázatkezelési szabályozása az euro-övezet egészében harmonizált <sup>(58)</sup>. Az első csoport eszközeire vonatkozó kockázatkezelési szabályozás a következő főbb elemeket tartalmazza:

- az egyes adósságinstrumentumokra meghatározott haircutokat kell alkalmazni. A haircut alkalmazása azt jelenti, hogy egy bizonyos százalék levonásra kerül a fedezet piaci értékéből. A haircut mértéke függ az adósságinstrumentum lejáratig hátralevő idejétől és kamatszerkezetétől, a 8. ablakban foglaltak szerint.

## 8. ABLAK

**Az első csoportba tartozó jegybankképes eszközökre alkalmazott haircutok mértékei****Fix kamatú értékpapírokra alkalmazott haircutok <sup>(1)</sup>**

- 0 % a legfeljebb 1 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,
- 1,5 % az 1 évnél hosszabb, de legfeljebb 3 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,
- 2 % a 3 évnél hosszabb, de legfeljebb 7 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,
- 3 % a 7 évnél hosszabb hátralevő futamidejű kamatszélvényes kötvények esetén,
- 5 % a 7 évnél hosszabb hátralevő futamidejű kamatszélvény nélküli, leválasztott kamatszélvényű kötvények esetén.

**Változó kamatú értékpapírokra alkalmazott haircutok**

- 0 % az utólag rögzített kamatú értékpapírok esetén.

Az előre rögzített kamatú értékpapírokra ugyanolyan haircutok vonatkoznak, mint a fix kamatúakra. Az ilyen értékpapírok esetén azonban a haircut mértékének megállapítása az utolsó és a következő kamatrögzítés között eltelt idő alapján történik.

**Az inverz változó kamatú értékpapírokra alkalmazott haircutok**

- 1,5 % a legfeljebb 1 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,
- 4 % az 1 évnél hosszabb, de legfeljebb 3 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,
- 8 % a 3 évnél hosszabb, de legfeljebb 7 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,
- 12 % a 7 évnél hosszabb hátralevő futamidejű értékpapírok esetén.

<sup>(1)</sup> A haircutok ezen szintjei alkalmazhatók olyan adósságinstrumentumok esetében is, amelyek kamatozása a kibocsátó minőségének változásához van kötve, vagy amelyek infláció-indexált kötvények.

- a likviditást szűkítő műveletek esetén nincsen haircut,
- a jogrendszerektől, valamint a tagállamok működő rendszereitől függően a nemzeti központi bankok engedélyezhetik az összevont fedezetértékelést (pooling-rendszer), és/vagy előírhatják az eszközök egyedi ügyletekhez történő rendelését (earmarking rendszer). A pooling-rendszer esetén az ügyfél a központi banktól felvett hitelek fedezésére elegendő fedezeti portfóliót bocsát a nemzeti központi bank rendelkezé-

<sup>(58)</sup> Mivel a fedezetképzési technikák (a fedezet nemzeti központi bankok részére történő leszállítására vonatkozó eljárások: a nemzeti központi bank részére zároltatott portfólió vagy visszavásárlási megállapodás, amikor minden egyes hitelügyletkez meghatározott papír tartozik) tagállamonként különbözőek lehetnek, az értékelés időpontjában, illetve a letétre vonatkozó egyéb működési jellemzőkben kisebb eltérések lehetnek.

sére, ami azt jelenti, hogy az egyes eszközök nincsenek konkrét hitelműveletekhez rendelve. Ezzel szemben az earmarking-rendszerben minden egyes hitelművelet konkrét és beazonosítható eszköz(ök)höz kötődik,

- az eszközöket naponta kell értékelni (napi fedezetértékelés). A nemzeti központi bankok a fedezetek megkívánt értékét naponta kiszámítják, figyelembe véve a kinnlevő hitelvolumen változását, a 6.5. szakaszban ismertetett értékelési alapelveket, valamint az előírt kezdeti letétet és haircutokat,
- amennyiben az értékelés után a fedezetek értéke nem felel meg az adott napra előírt, kiszámított értéknek, pótlólagos fedezet bekérésére vagy visszatérítésére (szimmetrikus) kerül sor. A pótlólagos fedezetbekérés és -visszatérítés gyakoriságának csökkentése érdekében a nemzeti központi bankok beavatkozási küszöbértéket (trigger pont) alkalmazhatnak. Alkalmazása esetén a küszöbérték mértéke a nyújtott likviditás összegének 1 %-a. A nemzeti jogi környezettől függően a nemzeti központi bankok a pótlólagos fedezet bekérésekor további eszközök rendelkezésre bocsátását vagy készpénz befizetését kérhetik. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a fedezetek piaci értéke az alsó küszöbérték alá esik, az ügyfelek kötelesek további eszközöket (vagy készpénzt) rendelkezésre bocsátani. Hasonlóképpen, ha a fedezetek újraértékelés utáni piaci értéke a felső küszöbértéket meghaladná, úgy a nemzeti központi bank a többletet eszközök vagy készpénz formájában visszatéríti az ügyfélnek (lásd a 9. ablakot).

## 9. ABLAK

### A kezdeti letét és a haircut számítása

Az ügyfél által I számosságú likviditásbővítő műveletek egy csoportjához ( $i = 1$ -től  $I$ -ig; összege  $L_{i,t}$  a  $t$  időpontban) rendelkezésre bocsátandó  $J$  darab jegybankképes eszközök értékét ( $j = 1$ -től  $J$ -ig; értéke  $C_{j,t}$  a  $t$  időpontban) a következő képlet határozza meg:

$$\sum_{i=1}^I (1 + m_i) L_{i,t} \leq \sum_{j=1}^J (1 - h_j) C_{j,t} \quad (1)$$

ahol:

$m_i$ : az  $i$ -dik műveletre alkalmazott kezdeti letét:

$m_i = 1\%$  napközbeni és egynapos (O/N) ügyletekre, illetve  $m_i = 2\%$  az egy munkanapnál hosszabb lejáratú ügyletekre;

$h_j$ : a  $j$ -dik elfogadott eszközre alkalmazandó haircut mértéke.

Legyen  $\tau$  az újraértékelések között eltelt idő. A pótfedezeti felhívás alapja a  $t + \tau$  időpontban:

$$M_{t+\tau} = \sum_{i=1}^I (1 + m_i) L_{i,t+\tau} - \sum_{j=1}^J (1 - h_j) C_{j,t+\tau} \quad (2)$$

A nemzeti központi bankoknál működő fedezetkezelési rendszerek jellemzőitől függően a nemzeti központi bankok a pótfedezeti felhívás alapösszegének kiszámításakor figyelembe vehetik a még le nem járt hitelügyleteken felhalmozott kamatösszeget is.

Pótfedezeti felhívás alkalmazására csak akkor kerül sor, ha a pótfedezeti felhívás alapja egy bizonyos küszöbértéket meghalad.

Jelentse  $k = 1\%$  a beavatkozási küszöbértéket. Az earmarking-rendszerben ( $I = 1$ ) akkor kerül sor pótlólagos fedezet bekérésére vagy visszatérítésére, ha:

$$M_{t+\tau} > k \cdot L_{i,t+\tau}$$

(a pótfedezetet az ügyfél a nemzeti központi banknak fizeti), illetve

$$M_{t+\tau} < -k \cdot L_{i,t+\tau}$$

(a többletfedezetet a nemzeti központi bank visszaszolgáltatja az ügyfélnek).

A pooling-rendszer esetén az ügyfél akkor köteles a fedezeti portfólióban további eszközöket elhelyezni, ha:

$$M_{t+\tau} > k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau}$$

Megfordítva, a pooling-rendszer esetén az ügyfél számára rendelkezésre álló maximális napközbeni hitel (IDC) összege a következőképpen fejezhető ki:

$$IDC = \frac{-M_{t+\tau} + k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau}}{1,01} \quad (\text{amennyiben pozitív})$$

Mind az earmarking, mind a pooling-rendszerben a pótfedezeti felhívások azt hivatottak biztosítani, hogy a fenti (1) egyenletben kifejezett viszony helyreálljon.

- a pooling-rendszerben az ügyfelek értelemszerűen naponta cserélhetik a fedezeti eszközöket,
- az earmarking-rendszerben a fedezeti eszközök cseréjét a nemzeti központi bankok engedélyezhetik,
- az EKB bármikor dönthet úgy, hogy egyes adósságinstrumentumokat levesz az első csoportba sorolt elfogadott papírok listájáról <sup>(59)</sup>.

#### 6.4.3. A második csoportba tartozó fedezetekre alkalmazott kockázatkezelési eszközök

A második csoportba sorolt eszközökre vonatkozó megfelelő kockázatkezelési eszközöket az a nemzeti központi bank határozza meg, amely az adott eszközt a második csoport listájára felvette. A kockázatkezelési eszközöket a nemzeti központi bankok csak az EKB jóváhagyásával alkalmazhatják. A megfelelő kockázatkezelési eszközök kialakításakor az euro-rendszer arra törekszik, hogy a második csoportba sorolt papírok számára az euro-övezet egészében hátrányos megkülönböztetéstől mentes feltételeket biztosítson. E rendelkezések keretén belül a második csoportba sorolt eszközökre alkalmazott haircutok az ezen eszközökkel összefüggő konkrét kockázatokat tükrözik, és legalább annyira szigorúak, mint az első csoportba tartozó eszközökre alkalmazott haircutok. A második csoportba sorolt eszközök négy különböző haircut-csoportra oszlanak, tükrözve az eszközök belső jellemzőiben és likviditásában rejlő különbségeket (lásd a 10. ablakot). A kockázatkezelési eszközök a kamatláb-ingadozásokon, a kamatlábszinteken, az értékesítéshez szükséges várható időtartama és az adott eszköz lejáratí idején alapulnak.

## 10. ABLAK

### A második csoport jegybankképes eszközeire alkalmazott haircutok mértékei

#### 1. Részvényekre alkalmazott haircutok

A haircut alapja minden egyes eszköznél az 1987. január 1. óta végbement legnagyobb, ellentétes irányú kétnapos árfolyameltmozdulás, de a haircut mértéke legfeljebb 20 %.

#### 2. Korlátozott likviditású, forgalomképes, adósságinstrumentumokra alkalmazott haircutok <sup>(1)</sup>

1 % a legfeljebb 1 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,

2,5 % az 1 évnél hosszabb, de legfeljebb 3 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,

5 % a 3 évnél hosszabb, de legfeljebb 7 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,

7 % a 7 évnél hosszabb hátralevő futamidejű értékpapírok esetén.

<sup>(59)</sup> Amennyiben egy adósságinstrumentum az első csoportba sorolt eszközök közül való kizárásakor az euro-rendszer valamely hitelműveletében éppen fedezetként szolgál, azt legkésőbb a listáról történő törlést követő 20 munkanapon belül ki kell venni a fedezetek közül.



*Az inverz változó kamatú második csoportba tartozó értékpapírokra alkalmazott pótlólagos haircut*

1 % a legfeljebb 1 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,

2,5 % az 1 évnél hosszabb, de legfeljebb 3 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,

5 % a 3 évnél hosszabb, de legfeljebb 7 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,

7 % a 7 évnél hosszabb hátralevő futamidejű értékpapírok esetén.

**3. Korlátozott likviditással és különleges tulajdonságokkal rendelkező adósságinstrumentumokra alkalmazott haircutok**

2 % a legfeljebb 1 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,

6 % az 1 évnél hosszabb, de legfeljebb 3 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,

13 % a 3 évnél hosszabb, de legfeljebb 7 éves hátralevő futamidejű értékpapírok esetén,

20 % a 7 évnél hosszabb hátralevő futamidejű értékpapírok esetén.

**4. Nem forgalomképes adósságinstrumentumokra alkalmazott haircutok**

*Kereskedelmi váltók:*

2 % a legfeljebb 6 hónapos hátralevő futamidejű értékpapírok esetén.

*Bankhitelek:*

10 % legfeljebb 6 hónapos hátralevő futamidő esetén,

20 % a 6 hónap és 2 év közé eső hátralevő futamidő esetén.

*Jelzáloggal biztosított kötelezvények:*

20 %

(<sup>1</sup>) Emlékeztetőül: bár az olyan hitelintézetek által kibocsátott adósságinstrumentumok, amelyek nem felelnek meg pontosan az ÁÉKBV irányelv 22. cikke (4) bekezdésében foglalt feltételeknek, alapesetben nem szerepeltethetők a második csoport listáján, az EKB engedélyt adhat a nemzeti központi bankoknak arra, hogy bizonyos feltételek és korlátozások mellett az ilyen eszközöket a második csoportba tartozó papírok között mégis feltüntessék. Az ilyen értékpapírokra a második csoport papírjaira vonatkozó haircuton felül egy 10 %-os pótlólagos haircutot is alkalmazni kell.

A második csoportba tartozó eszközöket a nemzeti központi bankok javaslatára és az EKB jóváhagyásával kell az alábbi likviditási kategóriákba besorolni.

1. Részvények
2. Korlátozott likviditású, forgalomképes adósságinstrumentumok

A második csoport eszközeinek többsége ebbe a kategóriába tartozik. A likviditás fokában ugyan lehet bizonyos különbség, de ezek az eszközök általában abban hasonlítanak egymásra, hogy másodlagos piacuk kicsi, árfolyamukat nem lehet naponta jegyezni és már a szokásos méretű kereskedés is árfolyammozgásokhoz vezethet.

3. Korlátozott likviditással és különleges tulajdonságokkal rendelkező adósságinstrumentumok

Ezek olyan eszközök, amelyek ugyan rendelkeznek a forgalomképesség néhány tulajdonságával, de a piacon való értékesítésük hosszabb időbe telhet. Ez azokra az eszközökre jellemző, amelyek általában nem forgalomképesek, de rendelkeznek néhány olyan különleges tulajdonsággal, amely a forgalomképesség irányába mutat, ideértve a piaci aukciós eljárásokat (amennyiben szükség van az eszköz értékesítésére) és a naponta történő árfolyam-értékelést.

#### 4. Nem forgalomképes adósságinstrumentumok

Ezek az értékpapírok gyakorlatilag nem forgalomképesek, ezért likviditásuk alacsony vagy nincs.

Az olyan, változó kamatú második csoportba tartozó eszközök esetében, amelyeknél a kamatrögzítés egyértelmű és világos módon, a piaci szokásokat követve és az EKB jóváhagyása mellett történik, a megfelelő lejáratú idő a kamatrögzítéskor megadott időpont lesz, függetlenül attól, hogy az eszköz melyik likviditási csoportba tartozik.

A nemzeti központi bankok a második csoport eszközeire vonatkozó pótfedezeti felhívásoknál (szükség esetén) ugyanazokat a küszöbértékeket alkalmazzák, mint az első csoportba sorolt eszközök esetében. A nemzeti központi bankok ezen kívül a második csoportba tartozó eszközök elfogadásánál limiteket alkalmazhatnak, kiegészítő biztosítékokat kérhetnek, és bármikor dönthetnek úgy, hogy bizonyos eszközöket levesznek a második csoport listájáról.

#### 6.5. A fedezeti eszközök értékelésének alapelvei

A penziós ügyletekben használt fedezeti eszközök értékének meghatározásakor az euro-rendszer a következők alapelveket követi:

- az euro-rendszer minden forgalomképes és elfogadható első és második csoportbeli eszközre meghatároz egyetlen referenciapiacot, amely az eszköz árfolyamáról információforrásként szolgál. Ez azt is jelenti, hogy az egyszerre több piacon is bevezetett, jegyzett és forgalmazott eszközök esetében, az adott piacok közül csak egy szolgál információforrásként az adott eszköz árfolyamáról.
- az euro-rendszer a piaci értékek kiszámításához minden egyes referenciapiacra meghatározza a leginkább jellemző árfolyamot. Ha egynél több árfolyamot jegyeznek, ezek közül a legalacsonyabbat (általában a vásárlási bid-árfolyamot) kell használni.
- a forgalomképes eszközök értékét az értékelési napot megelőző munkanapon leginkább jellemző árfolyam alapján kell kiszámítani.
- amennyiben egy adott eszközre az értékelési napot megelőző munkanapon nincs leginkább jellemző árfolyam, úgy a legutóbbi kereskedési árat kell alkalmazni. Ha kereskedési ár nem áll rendelkezésre, az árfolyamot a nemzeti központi bank határozza meg, figyelembe véve a referenciapiacra még elérhető legutolsó árat.
- az adósságinstrumentumok piaci értékének kiszámításakor az addig felhalmozott kamatot is be kell számítani.
- a nemzeti jogrendszerek és a működési gyakorlatok eltéréseitől függően egy adott eszköznél a penziós ügylet futamideje alatti kifizetések (pl. kamatfizetés) kezelése nemzeti központi bankként eltérő lehet. A kifizetések ügyfél részére történő átutalásakor, a nemzeti központi bank még az átutalás előtt gondoskodik arról, hogy továbbra is elégséges mennyiségű fedezet legyen a fennálló ügyletek mögött. A nemzeti központi bankok annak biztosítására törekednek, hogy a jövedelemfolyamok kezelésének gazdasági hatása ugyanolyan legyen, mintha a jövedelmet a kifizetés napján utalnák át az ügyfélnek <sup>(60)</sup>.
- a nem forgalomképes második csoportbeli eszközökre az a nemzeti központi bank határoz meg külön értékelési alapelveket, amelyik az adott eszközt a listára felvette.

<sup>(60)</sup> A nemzeti központi bankok dönthetnek úgy, hogy penziós ügyleteknél fedezetként nem fogadják el olyan adósságinstrumentumokat, amelyeknél a monetáris politikai művelet lejáratáig tartó időszakban kifizetés (pl. kamatfizetés) várható, illetve olyan részvényeket, amelyekhez a monetáris politikai művelet lejáratáig tartó időszakban bármiféle kifizetés (illetve az eszköz fedezeti eszközként való elfogadhatóságát esetlegesen befolyásoló jog) kapcsolódik (lásd a 6.2. és 6.3. szakaszt).

## 6.6. Az elfogadható fedezetek határokon átnyúló felhasználása

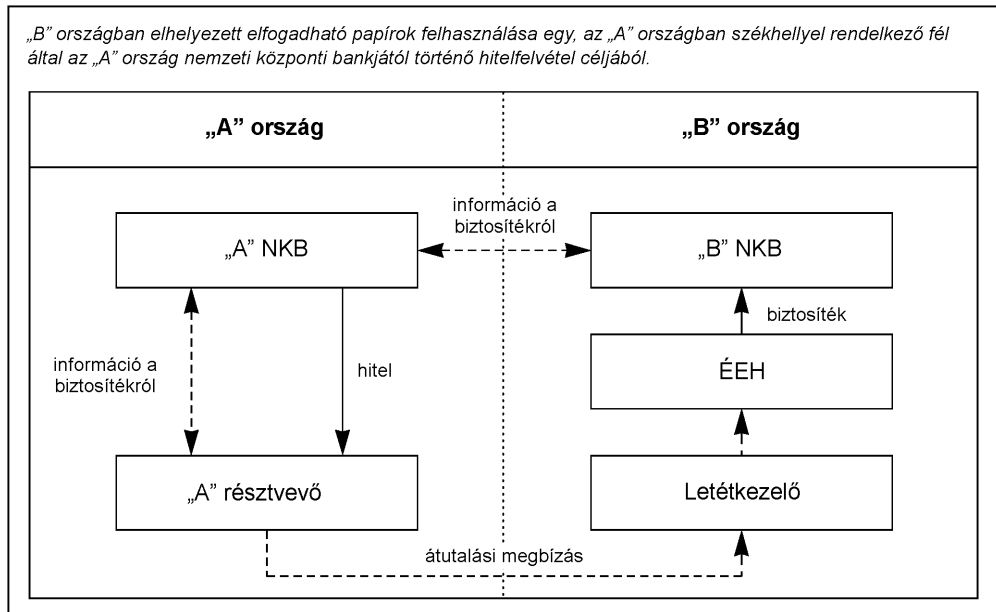
Az euro-rendszer ügyfelei az elfogadható papírokat határokon átnyúló módon is felhasználhatják, vagyis likviditáshoz juthatnak a székhelyük szerinti tagállam nemzeti központi bankjától, egy másik tagállamban található eszköz(ök) felhasználásával. A fedezeteket minden olyan műveletben fel lehet használni határokon átnyúló módon, amelyben az euro-rendszer jegybankképes eszközök ellenében likviditást nyújt. A nemzeti központi bankok (és az EKB) kidolgoztak egy módszert annak biztosítására, hogy minden jegybankképes eszköz felhasználható legyen határokon átnyúló módon is. Ez a központi bankok levelező banki modellje (LBM), amelyben a nemzeti központi bankok egymás (és az EKB) letétkezelőiként („levelezőbankjaként”) járnak el az olyan eszközök tekintetében, amelyeket a helyi elszámolási rendszereken vagy központi értékpapír-letét-kezelőn keresztül fogadnak el. A modell bármely jegybankképes eszköz esetében használható. Egyedi megoldások alkalmazhatók olyan nem forgalomképes eszközök, valamint a korlátozott likviditással és különleges tulajdonságokkal rendelkező második csoportbeli eszközök esetén, amelyek nem ruházhatók át egy ÉER-en keresztül <sup>(61)</sup>. Az LBM használható bármely euro-rendszerbeli hitelművelet fedezetének biztosításához <sup>(62)</sup>. Az értékpapírok határokon túli átruházásához az LBM mellett az ÉER-ek közötti, adott feltételeknek eleget tevő közvetlen kapcsolatokat (bilateral links) lehet felhasználni <sup>(63)</sup>.

### 6.6.1. Központi bankok levelező banki modellje

A központi bankok levelező banki modelljét (LBM) a 3. ábra mutatja be.

3. ÁBRA

#### A központi bankok levelező banki modellje



A jegybankképes eszközök határokon átnyúló felhasználása céljából a nemzeti központi bankok egymás részére értékpapírszámlát vezetnek. Az LBM pontos eljárásrendje attól függ, hogy a jegybankképes eszközök egyes ügyletekhez vannak-e rendelve, vagy azok egy fedezeti portfólió részét képezik <sup>(64)</sup>:

<sup>(61)</sup> További részletek az EKB honlapján ([www.ecb.int](http://www.ecb.int)) közzétett „KBLR-ismertetőben”.

<sup>(62)</sup> Az EKB engedélyezheti a nemzeti központi bankoknak, hogy bizonyos típusú „külföldi” adósságinstrumentumok ellenében napközbeni hitelt nyújtsanak (lásd a 49. lábjegyzetet). Az ilyen adósságinstrumentumok azonban az euro-övezeten belül nem használhatók fel határokon átnyúló módon.

<sup>(63)</sup> A jegybankképes eszközök felhasználhatók egy olyan központi banknál vezetett számlán keresztül is, amely a szóban forgó központi bank országától eltérő ország ÉER-ében van, amennyiben az euro-rendszer az ilyen számla használatát engedélyezte. 2000 augusztusától az Ír Nemzeti Bank engedéllyel rendelkezik arra, hogy az Euroclear-nél ilyen számlát nyisson. Ez a számla az Euroclear-nél tartott minden jegybankképes eszközre felhasználható, beleértve tehát a jóváhagyott közvetlen kapcsolatokon keresztül az Euroclear-hez átutalt jegybankképes eszközöket is.

<sup>(64)</sup> További magyarázatért lásd az „KBLR-ismertetőt”.

- az earmarking-rendszerben, amint az ügyfél székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankja (továbbiakban: a „székhely szerinti jegybank”) elfogadja az ügyfél hitelkérelmét, az ügyfél (szükség esetén a saját letétkezelőjén keresztül) utasítja az értékpapírok helye szerinti országban található ÉER-t, hogy azokat utalja át a székhely szerinti jegybank részére, a levelező jegybanknál (vagyis az ÉER-rel azonos országban található, a székhely szerinti jegybank részére levelező szolgáltatásokat nyújtó jegybank) vezetett értékpapírszámlára. Amint a székhely szerinti jegybank a biztosíték megérkezéséről a levelező jegybanktól értesítést kap, a kért likviditást átutalja az ügyfélnek. A jegybankok a likviditást nem előlegezik meg mindaddig, amíg nem bizonyosodtak meg arról, hogy a levelező jegybank az ügyfelek értékpapírjait megkapta. Amennyiben azt az elszámolási határidők betartása megköveteli, az ügyfelek az LBM működésének megfelelően a székhely szerinti jegybank részére a levelező jegybanknál vezetett számlán előzetesen elhelyezhetnek fedezetet.
- pooling-rendszer esetén az ügyfél a biztosítékokat bármikor elhelyezheti a székhely szerinti jegybank részére, a levelező jegybanknál vezetett számlán. Amint a székhely szerinti jegybank az értékpapírok megérkezéséről a levelező jegybanktól értesítést kap, azokat az ügyfél fedezeti portfóliójához hozzáadja.

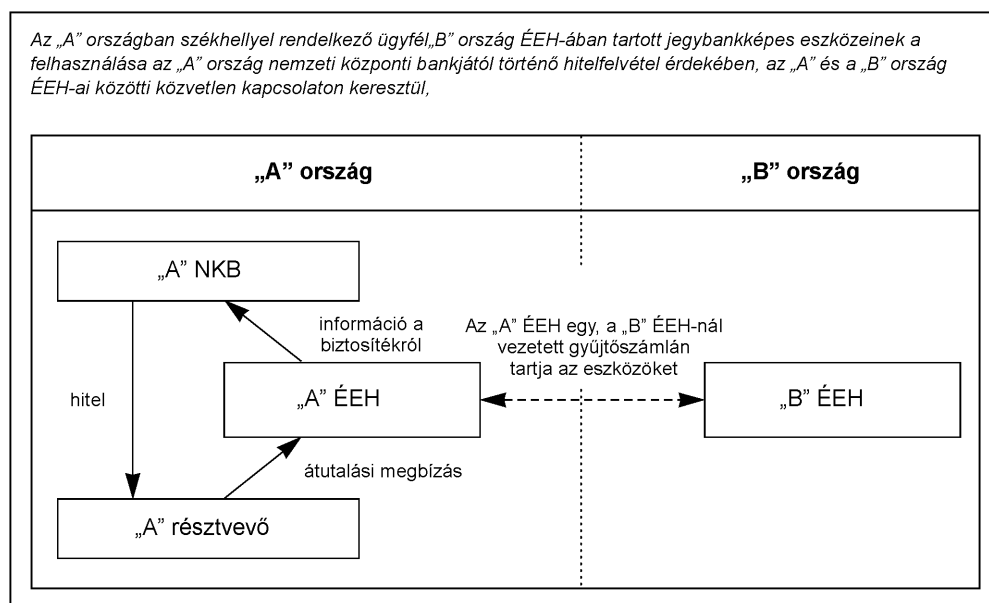
Az LBM az euro-rendszer minden munkanapján EKB-idő (közép-európai idő) szerint 9 órától 16 óráig áll az ügyfelek rendelkezésére. Az LBM-et használni kívánó ügyfél EKB-idő (közép-európai idő) szerint 16 óra előtt köteles erről értesíteni azt a nemzeti központi bankot, amelytől hitelt akar felvenni, azaz a székhely szerinti jegybankját. Továbbá az ügyfél köteles gondoskodni arról, hogy a monetáris politikai műveletre nyújtott biztosíték EKB-idő (közép-európai idő) szerint legkésőbb 16 óra 45 percig a levelező jegybank számlájára kerüljön. Az e határidőket elmulasztó megbízások, illetve átutalások csak a következő munkanapon történő hitelnyújtásnál vehetők figyelembe. Amikor az ügyfelek előre látják, hogy az LBM használatára a nap végén kerül sor, lehetőség szerint gondoskodniuk kell az eszközök előzetes rendelkezésre bocsátásáról (vagyis az eszközök előzetes elhelyezéséről). Az EKB kivételes esetekben, vagy monetáris politikai célokból az LBM nyitvatartási idejét a TARGET zárásáig meghosszabbíthatja.

#### 6.6.2. Határokon átnyúló közvetlen kapcsolatok

Az értékpapírok határokon átnyúló felhasználásához az LBM mellett az EU-s ÉER-ek közötti az EKB által meghirdetett feltételeknek eleget tevő közvetlen kapcsolatok is felhasználhatók.

#### 4. ÁBRA

##### Értékpapír-elszámolási rendszerek közötti közvetlen kapcsolatok



Két ÉER közötti közvetlen kapcsolat lehetővé teszi az adott ÉER-ben klíringtagsággal rendelkező ügyfél számára, hogy egy másik ÉER-ében kibocsátott értékpapírokkal rendelkezzen anélkül, hogy az utóbbi ÉER-nek klíringtagja lenne. Ezeket a közvetlen kapcsolatokat még az euro-rendszer hitelműveleteinél használt biztosítékok átutalása céljából történő felhasználásuk előtt az EU ÉER-einek használatára vonatkozó szabványok <sup>(65)</sup>, <sup>(66)</sup> szerint értékelni és engedélyeztetni kell.

<sup>(65)</sup> A jóváhagyott közvetlen kapcsolatok frissített listája az EKB honlapján (www.ecb.int) található.

<sup>(66)</sup> Lásd: „Az EU értékpapír-elszámolási rendszereinek használatára vonatkozó szabványok a KBER hitelműveleteiben”, 1998. január.

Az euro-rendszer szempontjából az LBM és az EU-s ÉER-ek közötti határokon átnyúló közvetlen kapcsolatok egyforma szerepet töltenek be annak biztosításában, hogy az ügyfelek a biztosítékaikat határokon átnyúló módon is felhasználhassák, azaz mindkettő lehetővé teszi az ügyfelek számára, hogy a székhely szerinti nemzeti banktól hitelt kapjanak akkor is, ha a biztosítékot egy másik ország ÉER-ben bocsátották ki. Az LBM és a határokon túli közvetlen kapcsolatok ezt a funkciót különböző módon látják el. Az LBM-ben a fedezetfelhasználás határon átnyúló jellege a nemzeti központi bankok között jelenik meg. Az egyes nemzeti központi bankok egymás letétkezelőivé válnak.

A közvetlen kapcsolatok használatakor a határon átnyúló jelleg az ÉER-ek között jelenik meg. Ezek egymásnál gyűjtőszámlákat nyitnak. A levelező jegybanknál elhelyezett eszközök csak az euro-rendszer hitelműveleteinek fedezetéül használhatók fel. A közvetlen kapcsolaton keresztül elhelyezett eszközök azonban felhasználhatók az euro-rendszer hitelműveleteihez, vagy az ügyfél által kiválasztott bármely más célra. A határon átnyúló közvetlen kapcsolatokat felhasználva az ügyfelek az eszközeiket a székhely szerinti ÉER-nél vezetett saját számlájukon tartják, így nincs szükségük letétkezelőre.

## 7. FEJEZET

### 7. KÖTELEZŐ TARTALÉK <sup>(67)</sup>

#### 7.1. Általános szempontok

Az EKB a hitelintézetektől megköveteli, hogy a nemzeti központi bankoknál vezetett számláikon az euro-rendszer kötelező tartalékképzési rendszerének keretében kötelező tartalékot tartsanak. Az euro-rendszer kötelezőtartalék-rendszerének jogi kereteit a KBER alapokmányának 19. cikke, a kötelező tartalék Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló tanácsi rendelet, valamint kötelező tartalék képzéséről szóló EKB-rendelet határozza meg. A kötelező tartalék képzéséről szóló EKB-rendelet biztosítja, hogy az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerének feltételei az euro-övezet egészében egységesek legyenek.

Az egyes hitelintézetek által tartandó kötelező tartalék összegét az adott intézmény tartalékalapjához viszonyítva kell meghatározni. Az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszere a résztvevők számára lehetővé teszi az átlagolás alkalmazását, vagyis a tartalékolási követelményeknek való megfelelést a résztvevők tartalékszámánál az egyes naptári napok végén fennálló egyenlegeknek az egy hónapos tartalékolási időszakra vetített átlaga alapján kell meghatározni. A hitelintézetek kötelezőtartalék-állományai az euro-rendszer elsődleges refinanszírozási műveleteire érvényes kamatlábbal kamatoznak.

Az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszere elsősorban a következő monetáris funkciókat tölti be:

– *A pénzügyi kamatlábak stabilizálása*

Az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerének átlagolási rendelkezése úgy kíván hozzájárulni a pénzügyi kamatlábak stabilizálásához, hogy a hitelintézeteket az átmeneti likviditási ingadozások hatásainak kiegyenlítésére ösztönzi.

– *Strukturális likviditási hiány megteremtése, illetve növelése*

Az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszere hozzájárul a strukturális likviditási hiány megteremtéséhez, illetve növeléséhez. Ez elősegítheti azt, hogy az euro-rendszer likviditást bővítő szerepét hatékonyabban tudja ellátni.

A kötelező tartalékok alkalmazásakor az EKB-nak szem előtt kell tartania az euro-rendszernek a Szerződés 105. cikkének (1) bekezdésében és a KBER alapokmányának 2. cikkében megfogalmazott célkitűzéseket, amelyek többek között arra az elvre utalnak, hogy kerülni szükséges a túlzott, nem kívánatos áthelyeződésnek és a közvetítő tevékenység túlzott, nem kívánatos megszakításának előidézését.

#### 7.2. A kötelező tartalék hatálya alá eső intézmények

A KBER alapokmánya 19.1. cikkének megfelelően az EKB a tagállamokban létrehozott hitelintézetek számára előírja a kötelező tartalék tartását. Következésképpen az euro-övezetben székhellyel nem rendelkező jogi személyek euro-övezetben működő fiókjai is az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerének hatálya alá esnek. Ugyanakkor az euro-övezetben létrehozott hitelintézetek euro-övezeten kívüli fióktelepei nem tartoznak az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerének hatálya alá.

<sup>(67)</sup> A kötelező tartalék alkalmazásánál az EKB-ra vonatkozó jogi kereteket a kötelező tartalék Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló, 1998. november 23-i 2531/98/EK tanácsi rendelet és a kötelező tartalék képzéséről szóló, 1998. decemberi EKB-rendelet (EKB/1998/15) (és módosítása) tartalmazza. Ennek a fejezetnek a tartalma kizárólag tájékoztatóként szolgál.

Azonnal fel kell menteni az intézményeket a tartalékelőírások alól annak a tartalékolási időszaknak a kezdetétől, amelyben engedélyüket visszavonták vagy arról lemondtak, vagy amelynek során bírói hatóság, vagy a résztvevő tagállam bármely más illetékes hatósága az intézménnyel szemben felszámolási eljárást rendelt el. A kötelező tartalék Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló EK tanácsi rendelet, valamint a kötelező tartalék képzéséről szóló EKB-rendelet szerint az EKB, hátrányos megkülönböztetés nélkül, másfajta intézményeket felmenthet az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszeréből eredő kötelezettségeik alól, amennyiben azoknak az adott intézményekre való alkalmazásával a rendszer nem érné el céljait. Az ilyen jellegű felmentések elbírálásakor az EKB az alábbi feltételek közül egyet vagy többet vesz figyelembe:

- az intézmény különleges feladatokat lát el,
- az intézmény nem lát el aktív banki feladatokat más hitelintézetek versenytársaként és/vagy,
- az intézmény összes betétje regionális és/vagy nemzetközi fejlesztési támogatásokra van elkülönítve.

Az EKB az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerének hatálya alá eső intézmények listáját elkészíti és rendszeresen frissíti. Az EKB azon intézmények listáját is nyilvánosságra hozza, amelyek az átszervezési eljárástól eltérő ok miatt kaptak felmentést az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerének kötelezettségei alól<sup>(68)</sup>. A jegybanki ügyfélkörbe tartozó intézmények e listák segítségével eldönthetik, hogy kötelezettségeik olyan intézmények felé állnak-e fenn, amelyek a tartalékolási előírások hatálya alá esnek. Az egyes naptári hónapok utolsó euro-rendszer-munkanapján nyilvánosságra hozott listák a következő tartalékolási időszakra vonatkozó tartalékalap kiszámítására érvényesek.

### 7.3. A kötelező tartalék meghatározása

#### a) Tartalékalap és tartalékráták

Egy intézmény tartalékalapját a mérlegtételek alapján kell meghatározni. A mérlegadatokat az EKB pénzügyi és banki statisztikájának általános keretein belül kell a nemzeti központi bankoknak jelenteni (lásd a 7.5. szakaszt)<sup>(69)</sup>. A teljes körű adatszolgáltatásra kötelezett intézmények esetében az adott naptári hónap végére vonatkozó mérlegadatokat használják fel a következő naptári hónapban kezdődő tartalékeljesítési időszakra érvényes tartalékalap megállapításához.

Az EKB pénzügyi és banki statisztikájára vonatkozó adatszolgáltatási rendszere lehetővé teszi a kisebb intézmények jelentéstételi terheinek enyhítését. Az e rendelkezés hatálya alá tartozó intézmények mérlegadataiknak csak bizonyos korlátozott részét kötelesek jelenteni negyedévente (mint negyedévvégi adatokat), és az adatszolgáltatás határideje is hosszabb a nagyobb intézmények számára előírná. Ezeknél az intézményeknél az adott negyedévre vonatkozóan jelentett mérlegadatokat egy hónapos késéssel a következő három, egy hónapig taró tartalékolási időszakra vonatkozó tartalékalap megállapításához kell felhasználni.

A kötelező tartalék Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló tanácsi rendelet alapján az EKB az intézmények tartalékalapjába jogosult bevenni pénzeszközök elfogadásából eredő kötelezettségeket, illetve mérlegen kívüli tételekből eredő kötelezettségeket. Az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerében csak a forrásoldali „betétek”, „kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” és „pénzpiaci papírok” számítanak bele ténylegesen a tartalékalapba (lásd a 11. ablakot)<sup>(70)</sup>.

Az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerének hatálya alá eső intézmények listájában megtalálható intézmények felé fennálló kötelezettségek, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok felé fennálló kötelezettségek nem számítanak bele a tartalékalapba. Ebben a vonatkozásban a „kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” és a „pénzpiaci papírok” kategóriájába tartozó tételek esetén ahhoz, hogy a kibocsátó jogosult legyen azokat a tartalékalapból levonni, tudnia kell bizonyítani, hogy ezen értékpapírokból valójában mennyi van az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerének hatálya alá eső más intézményeknél. Amennyiben ilyen bizonyítékot nem képes bemutatni, a kibocsátó minden egyes ilyen mérlegtételeire egy rögzített százalékban kifejezett, egységes levonást<sup>(71)</sup> alkalmazhat.

<sup>(68)</sup> A listák az EKB honlapján ([www.ecb.int](http://www.ecb.int)) találhatóak.

<sup>(69)</sup> Az EKB pénzügyi és banki statisztikájának adatszolgáltatási rendszerét a 4. melléklet tartalmazza.

<sup>(70)</sup> Megjegyzendő, hogy a monetáris pénzügyi intézményi szektor összevont mérlegéről szóló, 2001. november 22-i (EKB/2001/13) európai központi banki rendelettel összhangban az EKB pénzügyi és banki statisztikai adatszolgáltatási rendszerén belül a „pénzpiaci papír” forráskategóriát össze kell vonni a „kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” forráskategóriával. Az új rendelettel összhangban végrehajtott első adatszolgáltatás a 2003. január havi adatokkal kezdődik (lásd a 4. mellékletet). E célból az adatszolgáltató intézmények a „pénzpiaci papír” forráskategóriát az adósságinstrumentumokra megállapított eredeti futamidő küszöbök szerint bontják le, és a „kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” forráskategóriához sorolják be. Így az e dokumentumban azon tartalékalapra történő hivatkozások, amelyek tartalmazzák a „betétek”, „kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” és „pénzpiaci papírok” forráskategóriákat, a 2003. január havi adatokat követően úgy kell érteni, hogy azok kizárólag a „betétek” és „kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” forráskategóriákat tartalmazzák.

<sup>(71)</sup> Lásd a kötelező tartalék képzéséről szóló, 1998. december 1-jei (EKB/1998/15) EKB-rendeletet. Az egységes levonás százaléka vonatkozóan további információ az EKB honlapján ([www.ecb.int](http://www.ecb.int)) található; lásd még az euro-rendszer honlapjait is (5. melléklet).

A tartalékrátákat az EKB határozza meg a kötelező tartalék Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló (EK) tanácsi rendeletben előírt felső határérték figyelembevételével. Az EKB a tartalékalap legtöbb tételére egységes, nullától eltérő mértékű tartalékrátát alkalmaz. Ezt a tartalékrátát a kötelező tartalék képzéséről szóló EKB rendelet határozza meg. Az EKB nulla mértékű tartalékrátát állapít meg a következő kötelezettségkategóriákra: „2 évnél hosszabb megállapodás szerinti futamidejű betétek”, „2 évnél hosszabb felmondásos betétek”, „repók” és „2 évnél hosszabb megállapodás szerinti futamidejű hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” (lásd 11. ablak). Az EKB a tartalékrátákat bármikor megváltoztathatja. A tartalékráta változásokat az EKB még a változással érintett első tartalékolási időszak kezdete előtt közzéteszi.

## 11. ABLAK

**Tartalékalap és tartalékráták****A. A tartalékalapba tartozó kötelezettségek, amelyekre pozitív tartalékrátát kell alkalmazni**

## Betétek

- Egynapos (O/N) betétek
- 2 éves vagy annál rövidebb megállapodás szerinti futamidejű betétek
- 2 éves vagy annál rövidebb felmondásos betétek

## Kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok

- 2 éves vagy annál rövidebb megállapodás szerinti futamidejű, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok

## Pénzpiaci papírok

- Pénzpiaci papírok

**B. A tartalékalapba tartozó kötelezettségek, amelyekre nulla tartalékrátát kell alkalmazni**

## Betétek

- 2 évnél hosszabb megállapodás szerinti futamidejű betétek
- 2 évnél hosszabb felmondásos betétek
- Repók

## Kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok

- 2 évnél hosszabb eredeti futamidejű, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok

**C. A tartalékalapba nem tartozó kötelezettségek**

- Az euro-rendszer kötelezőtartalék-rendszerének hatálya alá eső hitelintézetekkel szemben fennálló kötelezettségek
- Az EKB-val és a nemzeti központi bankokkal szemben fennálló kötelezettségek

## b) A kötelező tartalék összegének kiszámítása

Az egyes intézményekre vonatkozó kötelező tartalék összegét az adott kötelezettség típusra vonatkozó tartalékrátának a tartalékköteles kötelezettség összegére való alkalmazásával kell kiszámítani.

Az egyes intézmények a kötelező tartalék összegére egy egységes levonást alkalmazhatnak minden olyan tagállamban, ahol létesítménnyel rendelkeznek. Az egységes levonás mértékét a kötelező tartalék képzéséről szóló EKB-rendelet határozza meg. Az ilyen engedmény nyújtása nem érinti az euro-rendszer kötelezőtartalék-rendszerének hatálya alá tartozó intézmények jogi kötelezettségeit <sup>(72)</sup>.

Az egyes tartalékolási időszakokra vonatkozó kötelező tartalék összegét a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni.

<sup>(72)</sup> Azok az intézmények, amelyek statisztikai adataikat az EKB pénzügyi és banki statisztikai adatszolgáltatási rendszerének előírásai szerint (lásd a 4. mellékletet) jogosultak csoportosan, konszolidálva jelenteni, csak egy ilyen engedményt vehetnek igénybe a csoport egészére vonatkozóan, egyébként, intézményeknek a tartalékalapjukat és a tartalékállományukat illetően olyan részletességű adatokat bocsátanak rendelkezésre, amelyek az euro-rendszer számára lehetővé teszik, hogy azok pontosságát és minőségét ellenőrizze, és így a csoport minden egyes intézménye számára meghatározza a kötelezőtartalék-követelményt.

7.4. **A tartalékkötelezettség teljesítése**

## a) Tartalékteljesítési időszak

A tartalékteljesítési időszak egy hónap, amely minden hónap 24. naptári napján kezdődik és a következő hónap 23. naptári napján ér véget.

## b) Tartalékállomány

Minden intézmény a székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankjánál vezetett egy vagy több tartalékszámán köteles kötelező tartalékait tartani. Az egy adott tagállamban több szervezeti egységgel rendelkező intézmények esetében az intézmény minden belföldi telephelye tekintetében a központi ügyintézés helye felel az összesített tartalékkötelezettségnek való megfelelésért <sup>(73)</sup>. A több tagállamban is szervezeti egységgel rendelkező intézmény köteles a kötelező tartalékot elhelyezni minden egyes olyan tagállam nemzeti központi bankjánál, ahol szervezeti egységgel rendelkezik, az adott tagállamban fennálló tartalékállományának megfelelően.

Az intézményeknek a nemzeti központi bankoknál vezetett elszámolási számlái használhatók tartalékszámaként. Az elszámolási számlákon tartott tartalékok összege napközbeni elszámolási célokra is felhasználható. Az intézmény napi tartalékállományát a tartalékszámra nap végén fennálló egyenlege alapján kell kiszámítani.

Az intézmény a székhelye szerinti tagállam a nemzeti központi bankjától kérheti, hogy kötelező tartalékának teljes összegét közvetett módon, egy közvetítőn keresztül helyezhesse el. A kötelező tartalék közvetítőn keresztüli elhelyezésének lehetősége rendszerint azokra az intézményekre korlátozódik, amelyek működésük során ügyvitelük egy részét (pl. a treasury irányítást) általában közvetítő segítségével bonyolítják le (pl. takarékpénztári és takarékszövetkezeti hálózatok tartalékállományukat központosíthatják). A kötelező tartalék közvetítőn keresztüli elhelyezését a kötelező tartalékról szóló EKB-rendelet előírásai szabályozzák.

## c) A tartalékállomány kamatozása

A kötelezőtartalék-állomány az EKB elsődleges refinanszírozási műveleteire alkalmazott (a naptári napok száma szerint súlyozott) és a 12. ablakban meghatározott képlet alapján számított, tartalékolási időszakra vetített átlagkamatlábban kamatozik. Az előírt tartalékkötelezettség összegét meghaladó tartalékállomány nem kamatozik. A kamatot azon tartalékolási időszak végét követő második NKB-munkanapon kell kifizetni, amely alatt a kamat felhalmozódott.

## 12. ABLAK

**A kötelezőtartalék-állomány kamatozásának kiszámítása**

A kötelező tartalék állománya a következő képlet szerint kamatozik:

$$R_t = \frac{H_t \cdot n_t \cdot r_t}{100 \cdot 360}$$

$$r_t = \sum_{i=1}^{n_t} \frac{MR_i}{n_t}$$

Ahol:

$R_t$  = a t tartalékolási időszakra elhelyezendő tartalék összegére fizetendő kamat

$H_t$  = a t tartalékolási időszakra elhelyezett kötelező tartalék átlagos napi állománya

$n_t$  = naptári napok száma a t tartalékolási időszakban

$r_t$  = a t tartalékolási időszakra elhelyezett kötelező tartalék kamatlába. A kamatlábra a két tizedesre történő szokásos kerekítési módszert kell alkalmazni.

$i$  = a t tartalékolási időszak i-dik naptári napja

$MR_i$  = az i-dik vagy ennél korábbi naptári napon elszámolt legutóbbi elsődleges refinanszírozási művelet határkamatlába. Ha ugyanazon a napon egynél több elsődleges refinanszírozási művelet elszámolása történt meg, a párhuzamosan végrehajtott műveletek határkamatlábainak egyszerű átlagát kell venni.

<sup>(73)</sup> Amennyiben egy intézménynek nincs központi igazgatási helye a szervezeti egység szerinti tagállamban, egy olyan központi fiókot kell kijelölnie, amely felel az intézmény adott tagállamban található összes telephelyére vonatkozó, összesített kötelező tartalék összegének fenntartásáért.



#### 7.5. Adatszolgáltatás és a tartalékalap ellenőrzése

A kötelező tartalék alkalmazásához szükséges tartalékalap egyes tételeit a kötelező tartalékolási kötelezettség hatálya alá eső intézmények maguk számítják ki és jelentik a nemzeti központi bankoknak az EKB pénzügyi és banki statisztikájának általános keretei között (lásd a 4. mellékletet). Az EKB/1998/15 rendelet 5. cikke meghatározza az intézmény tartalékalapjának és tartalékolási kötelezettségének visszaigazolására, kivételes esetekben felülvizsgálatára szolgáló eljárást.

A más intézmények közvetett tartalékállományának kezelésére közvetítőként felhatalmazott intézményekre a kötelező tartalék képzéséről szóló EKB-rendelet különleges adatszolgáltatási kötelezettségeket ír elő. A tartalékállomány közvetítőn keresztül elhelyezése a tartalékait közvetítőn keresztül elhelyező intézmény statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségein nem változtat.

A kötelező tartalék Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló, (EK) tanácsi rendelet alapján az EKB és a nemzeti központi bankok jogosultak az összegyűjtött adatok pontosságát és minőségét ellenőrizni.

#### 7.6. A kötelezőtartalék-előírások megsértése

A kötelező tartalékolási előírások megsértésének minősül, ha egy intézmény tartalékszámájának (tartalékszámáinak) a tartalékolási időszakra vetített átlagos napvégi egyenlege alacsonyabb, mint az adott tartalékolási időszakra előírt kötelező tartalék.

Amennyiben egy intézmény a tartalékolási előírásokat részben vagy egészben megsérti, a kötelező tartalék Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló (EK) tanácsi rendeletben foglaltaknak megfelelően, az EKB az alábbi szankciók egyikét alkalmazhatja:

- az aktív oldali rendelkezésre állás kamatlábát legfeljebb 5 százalékponttal meghaladó kamat megfizetése a kötelező tartalék azon összegére, amelynek elhelyezését az intézmény elmulasztotta, vagy
- az aktív oldali rendelkezésre állás kamatlába legfeljebb kétszeresének megfelelő kamat megfizetése a kötelező tartalék azon részére, amelynek elhelyezését az intézmény elmulasztotta, vagy
- az adott intézmény kötelezése arra, hogy az EKB-nál vagy a nemzeti központi bankoknál nem kamatozó betétként helyezze el a kötelezőtartalék-állomány azon részének legfeljebb háromszorosát, amelynek elhelyezését az intézmény a korábbiakban elmulasztotta. Az ilyen betét futamideje nem haladhatja meg azon időszak hosszát, amelynek során az intézmény a kötelezőtartalék-előírásoknak nem felelt meg.

Amennyiben egy intézmény az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerére vonatkozó egyéb EKB-rendeleteket, illetve határozatokat sért meg (pl. ha az előírt adatokat nem időben vagy pontatlanul közli), az EKB jogosult az Európai Központi Bank szankciók kiadására vonatkozó hatásköréről szóló, 1998. november 23-i 2532/98/EK tanácsi rendeletben, valamint az EKB szankciók kiadására vonatkozó hatásköréről szóló, 1999. szeptember 23-i EKB/1999/4 EKB-rendeletben előírt megfelelő szankciókat alkalmazni. Az EKB Igazgatósága meghatározhatja és nyilvánosságra hozhatja azokat a feltételeket, amelyek alapján a kötelező tartalék EKB által történő alkalmazásáról szóló, 1998. november 23-i 2531/98/EK tanácsi rendelet 7. cikkének (1) bekezdésében meghatározott szankciókat alkalmazni fogja <sup>(74)</sup>.

Ezenkívül a kötelező tartalékolási előírások komoly megszegése esetén az euro-rendszer az ügyfelek nyíltpiaci műveletekben való részvételét felfüggesztheti.

<sup>(74)</sup> Ezek a feltételek az Európai Közösségek Hivatalos Lapja 2000. február 11-i számában megjelent közleményben „Az Európai Központi Bank közleménye a kötelező tartalékolási kötelezettségek megszegése esetén történő szankcióalkalmazásról” címmel vannak közzétéve.

## MELLÉKLETEK

## I. MELLÉKLET

## Példák monetáris politikai műveletekre és eljárásokra

## Példák listája

1. példa Likviditásbővítő penziós ügylet fix kamatú tender útján
2. példa Likviditásbővítő penziós ügylet változó kamatú tender útján
3. példa EKB-kötvénykibocsátás változó kamatú tender útján
4. példa Likviditást szűkítő deviza-swap változó árfolyamra vonatkozó tender útján
5. példa Likviditásbővítő deviza-swap változó árfolyamra vonatkozó tender útján
6. példa Kockázatkezelési intézkedések

## 1. PÉLDA

## Likviditásbővítő penziós ügylet fix kamatú tender útján

Az EKB úgy dönt, hogy a piac számára likviditást bővít fix kamatú tendereljárás útján, penziós ügylettel.

Három ügyfél a következő ajánlatokat nyújtja be:

Ügyfél	Ajánlat (millió EUR)
1. bank	30
2. bank	40
3. bank	70
<b>Összesen</b>	<b>140</b>

Az EKB úgy dönt, hogy összesen 105 millió eurót oszt el.

Az elosztás százaléka:

$$\frac{105}{(30 + 40 + 70)} = 75 \%$$

Az ügyfelekre osztott összegek:

Ügyfél	Ajánlat (millió EUR)	Elosztás (millió EUR)
1. bank	30	22,5
2. bank	40	30,0
3. bank	70	52,5
<b>Összesen</b>	<b>140</b>	<b>105,0</b>

## 2. PÉLDA

**Likviditásbővítő penziós ügylet változó kamatú tender útján**

Az EKB úgy dönt, hogy a piac számára likviditást bővítő változó kamatú tendereljárás útján, penziós ügylettel.

Három ügyfél a következő ajánlatokat nyújtja be:

Kamatláb (%)	Összeg (millió EUR)				
	1. bank	2. bank	3. bank	Összes ajánlat	Összesített ajánlatok
3,15				0	0
3,10		5	5	10	10
3,09		5	5	10	20
3,08		5	5	10	30
3,07	5	5	10	20	50
3,06	5	10	15	30	80
3,05	10	10	15	35	115
3,04	5	5	5	15	130
3,03	5		10	15	145
<b>Összesen</b>	30	45	70	145	

Az EKB úgy dönt, hogy összesen 94 millió eurót oszt el, 3,05 %-os határkamatlábat alkalmazva.

Minden 3,05 % feletti ajánlatot (összesen 80 millió eurós összesített összegben) teljes mértékben ki kell elégíteni. 3,05 %-on az elosztás százaléka:

$$\frac{94 - 80}{35} = 40\%$$

Az 1. bank számára a határkamatlábon kiosztott összeg például:

$$0,4 \times 10 = 4$$

Az 1. bank számára kiosztott teljes összeg:

$$5 + 5 + 4 = 14$$

Az elosztási eredmények a következőképpen foglalhatók össze:

Ügyfelek	Összeg (millió EUR)			
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen
<b>Összes ajánlat</b>	30,0	45,0	70,0	145
<b>Kiosztott teljes összeg</b>	14,0	34,0	46,0	94

Amennyiben az elosztási folyamat az egyenáros (holland típusú) aukció szerint történik, az ügyfelek számára kiosztott összegekre alkalmazott kamatláb 3,05 %.

Amennyiben az elosztási folyamat az ajánlati áras (amerikai) aukció szerint történik, az ügyfelek számára kiosztott összegekre nem alkalmazható egységes kamatláb; például az 1. bank 5 millió eurót kap 3,07 %-on, 5 millió eurót 3,06 %-on és 4 millió eurót 3,05 %-on.

## 3. PÉLDA

**EKB-kötvénykibocsátás változó kamatozásra vonatkozó tender útján**

Az EKB úgy dönt, hogy a piac likviditását változó kamatozásra vonatkozó tender meghirdetése útján, kötvénykibocsátással szűkíti.

Három ügyfél a következő ajánlatokat nyújtja be:

Kamatláb (%)	Összeg (millió EUR)				Összesített ajánlatok
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen	
3,00				0	0
3,01	5		5	10	10
3,02	5	5	5	15	25
3,03	5	5	5	15	40
3,04	10	5	10	25	65
3,05	20	40	10	70	135
3,06	5	10	10	25	160
3,08	5		10	15	175
3,10		5		5	180
<b>Összesen</b>	55	70	55	180	

Az EKB úgy dönt, hogy összesen 124,5 millió EUR névértékben oszt el kötvényt, 3,05 %-os határkamatlábat alkalmazva.

Minden 3,05 % alatti ajánlatot (összesen 65 millió eurós összesített összegben) teljes mértékben kielégítenek. 3,05 %-on az elosztás százaléka:

$$\frac{124,5 - 65}{70} = 85\%$$

Az 1. bankra a határkamatlábon osztott összeg például:

$$0,85 \times 20 = 17$$

Az 1. bankra osztott teljes összeg:

$$5 + 5 + 5 + 10 + 17 = 42$$

Az elosztási eredmények a következőképpen foglalhatók össze:

Ügyfelek	Összeg (millió EUR)			
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen
<b>Összes ajánlat</b>	55,0	70,0	55,0	180,0
<b>Kiosztott teljes összeg</b>	42,0	49,0	33,5	124,5

## 4. PÉLDA

**Likviditást szűkítő deviza-swap változó árfolyamra vonatkozó tender útján**

Az EKB úgy dönt, hogy a piac likviditását EUR/USD-deviza-swap-ügylet végrehajtásával, változó árfolyamra vonatkozó tender útján szűkíti. (Megjegyzés: ebben a példában az euro kereskedése feláron történik).

Három ügyfél a következő ajánlatokat nyújtja be:

Swap-pontok (× 10 000)	Összeg (millió EUR)				
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen	Összesített ajánlatok
6,84				0	0
6,80	5		5	10	10
6,76	5	5	5	15	25
6,71	5	5	5	15	40
6,67	10	10	5	25	65
6,63	25	35	40	100	165
6,58	10	20	10	40	205
6,54	5	10	10	25	230
6,49		5		5	235
<b>Összesen</b>	65	90	80	235	

Az EKB úgy dönt, hogy összesen 158 millió eurót oszt el, 6,63-as határ-swap-pontot alkalmazva. Minden 6,63 feletti ajánlatot (összesen 65 millió eurós összesített összegben) teljes mértékben kielégítenek. 6,63-on az elosztás százaléka:

$$\frac{158 - 65}{100} = 93 \%$$

Az 1. bank számára a határ-swap-ponton kiosztott összeg például:

$$0,93 \times 25 = 23,25$$

Az 1. bankra osztott teljes összeg:

$$5 + 5 + 5 + 10 + 23,25 = 48,25$$

Az elosztási eredmények a következőképpen foglalhatók össze:

Ügyfelek	Összeg (millió EUR)			
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen
<b>Összes ajánlat</b>	65,0	90,0	80,0	235,0
<b>Kiosztott teljes összeg</b>	48,25	52,55	57,20	158,0

Az EKB a műveletre alkalmazandó azonnali EUR/USD-árfolyamot 1,1300-ban állapítja meg.

Amennyiben az elosztási folyamat az egyenáros (holland) aukció szerint történik, a művelet induló napján az euro-rendszer 158 000 000 EUR-t vásárol, és 178 540 000 USD-t ad el. A művelet lejáratakor az euro-rendszer 158 000 000 EUR-t ad el, és 178 644 754 USD-t vásárol (a határidős árfolyam  $1,130663 = 1,1300 + 0,000663$ ).

Amennyiben az elosztási folyamat az ajánlati áras (amerikai) aukció szerint történik, az euro-rendszer a táblázat szerinti EUR- és USD-összegekkel kereskedik.

Azonnali ügylet			Határidős ügylet		
Árfolyam	EUR-vétel	USD-eladás	Árfolyam	EUR-eladás	USD-vétel
1,1300			1,130684		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130680	10 000 000	11 306 800
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130676	15 000 000	16 960 140
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130671	15 000 000	16 960 065
1,1300	25 000 000	28 250 000	1,130667	25 000 000	28 266 675
1,1300	93 000 000	105 090 000	1,130663	93 000 000	105 151 659
1,1300			1,130658		
1,1300			1,130654		
1,1300			1,130649		
<b>Összesen</b>	158 000 000	178 540 000		158 000 000	178 645 339

## 5. PÉLDA

**Likviditásbővítés deviza-swap változó árfolyamra vonatkozó tender útján**

Az EKB úgy dönt, hogy a piac számára EUR/USD-deviza-swap-ügylet végrehajtásával, változó árfolyamra vonatkozó tender meghirdetése útján bővít likviditást. (Megjegyzés: ebben a példában az euro kereskedése feláron történik).

Három ügyfél a következő ajánlatokat nyújtja be:

Swap-pontok (× 10 000)	Összeg (millió EUR)				
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen	Összesített ajánlatok
6,23					
6,27	5		5	10	10
6,32	5		5	10	20
6,36	10	5	5	20	40
6,41	10	10	20	40	80
6,45	20	40	20	80	160
6,49	5	20	10	35	195
6,54	5	5	10	20	215
6,58		5		5	220
<b>Összesen</b>	60	85	75	220	

Az EKB úgy dönt, hogy összesen 197 millió eurót oszt el, 6,54-es határ-swap-pontot alkalmazva. Minden 6,54 alatti ajánlatot (összesen 195 millió eurós összesített összegben) teljes mértékben kielégítenek. 6,54-en az elosztás százaléka:

$$\frac{197 - 195}{20} = 10 \%$$

Az 1. bank számára a határ-swap-ponton kiosztott összeg például:

$$0,10 \times 5 = 0,5$$

Az 1. bank számára kiosztott teljes összeg:

$$5 + 5 + 10 + 10 + 20 + 5 + 0,5 = 55,5$$

Az elosztási eredmények a következőképpen foglalhatók össze:

Ügyfelek	Összeg (millió EUR)			
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen
<b>Összes ajánlat</b>	60,0	85,0	75,0	220
<b>Kiosztott teljes összeg</b>	55,5	75,5	66,0	197

Az EKB a műveletre alkalmazandó azonnali EUR/USD-árfolyamot 1,1300-ban állapítja meg.

Amennyiben az elosztási folyamat az egyenáros (holland) aukció szerint történik, a művelet induló napján az euro-rendszer 197 000 000 EUR-t ad el, és 222 610 000 USD-t vásárol. A művelet lejáratakor az euro-rendszer 197 000 000 EUR-t vásárol, és 222 738 838 USD-t ad el (a határidős árfolyam  $1,130654 = 1,1300 + 0,000654$ ).

Amennyiben az elosztási folyamat az ajánlati áras (amerikai) aukció szerint történik, az euro-rendszer a táblázat szerinti EUR- és USD-összegekkel kereskedik.

Azonnali ügylet			Határidős ügylet		
Árfolyam	EUR-eladás	USD-vétel	Árfolyam	EUR-vétel	USD-eladás
1,1300			1,130623		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130627	10 000 000	11 306 270
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130632	10 000 000	11 306 320
1,1300	20 000 000	22 600 000	1,130636	20 000 000	22 612 720
1,1300	40 000 000	45 200 000	1,130641	40 000 000	45 225 640
1,1300	80 000 000	90 400 000	1,130645	80 000 000	90 451 600
1,1300	35 000 000	39 550 000	1,130649	35 000 000	39 572 715
1,1300	2 000 000	2 260 000	1,130654	2 000 000	2 261 308
1,1300			1,130658		
<b>Összesen</b>	197 000 000	222 610 000		197 000 000	222 736 573



## 6. PÉLDA

**Kockázatkezelési intézkedések**

Ez a példa az euro-rendszer likviditásbővítő műveleteiben használt fedezeti eszközökre alkalmazott kockázatkezelés keretét mutatja be <sup>(1)</sup>. A példa azon a feltételezésen alapul, hogy egy ügyfél az euro-rendszer következő monetáris politikai műveleteiben vesz részt:

- 2000. június 28-án kezdődő és 2000. július 12-én lejáró elsődleges refinanszírozó művelet, amelyből az ügyfél számára kiosztott összeg 50 millió euro,
- 2000. június 29-én kezdődő és 2000. szeptember 28-án lejáró hosszabb távú refinanszírozó művelet, amelyből az ügyfél számára kiosztott összeg 45 millió euro,
- 2000. július 5-én kezdődő és 2000. július 19-én lejáró elsődleges refinanszírozó művelet, amelyből az ügyfélre osztott összeg 10 millió euro.

Az ügyfél által a fenti műveletek fedezésére használt elfogadható fedezetek első csoportja (Tier 1) jellemzőit az alábbi 1. táblázat foglalja össze.

1. táblázat – Az ügyletekben használt elfogadható fedezetek első csoportja (Tier 1)

<b>Jellemzők</b>					
<b>Elnevezés</b>	<b>Lejárat idő</b>	<b>Kamatozás</b>	<b>Kamatfizetés gyakorisága</b>	<b>Lejáratig hátralevő idő</b>	<b>Diszkontálás</b>
„A” kötvény	2002.8.26.	Fix	6 havonta	2 év	1,5 %
„B” FRN	2002.11.15.	Előre meghatározott változó	12 havonta	2 év	0,0 %
„C” kötvény	2010.5.5.	Kamatszelvény nélküli kötvény		10 év	5,0 %

<b>Árfolyamok (felhalmozott kamattal együtt)</b>					
<b>2000.6.28.</b>	<b>2000.6.29.</b>	<b>2000.6.30.</b>	<b>2000.7.3.</b>	<b>2000.7.4.</b>	<b>2000.7.5.</b>
102,63 %	101,98 %	100,57 %	101,42 %	100,76 %	101,21 %
	98,35 %	97,95 %	98,15 %	98,75 %	99,02 %
					55,125 %

Az earmarking-rendszer

Először is feltételezni kell, hogy a műveleteket a nemzeti központi bankkal hajtják végre olyan rendszerben, amelyben minden fedezeti eszköz egy bizonyos ügylethez van hozzárendelve. Az earmarking-rendszerben a fedezeti eszközöket naponta kell értékelni. A kockázatkezelési rendszer így a következőképpen írható le (lásd a 2. táblázatot is):

1. Az ügyfél által kötött minden egyes egy munkanapnál hosszabb futamidejű tranzakcióra egy 2 %-os kezdeti letétet alkalmaznak.
2. 2000. június 28-án az ügyfél visszavásárlási ügyletet köt a nemzeti központi bankkal, amely 50 millió euro értékű „A” kötvényt vásárol. Az „A” kötvény egy fix kamatú kötvény 2002. augusztus 26-i lejáratával. Így a hátralevő futamideje 2 év, ezért rá 1,5 %-os fedezeti értékelés vonatkozik. Azon a napon az „A” kötvény jegyzett árfolyama a referenciapiacra 102,63 %, amely magában foglalja a felhalmozott kamatot is. Az ügyfél annyi „A” kötvényt köteles rendelkezésre bocsátani, hogy értékük az 1,5 %-os fedezeti értékelés levonása után meghaladja az 51 millió eurót (amely az ügyfél számára kiosztott 50 millió euro és a 2 %-os kezdeti letét összege). Így az ügyfél az „A” kötvényt 50,5 millió euro névértékben helyezi el, amelynek korrigált piaci értéke az adott napon 51 050 728 euro.
3. 2000. június 29-én az ügyfél visszavásárlási ügyletet köt a nemzeti központi bankkal, amely 21,5 millió euro értékű „A” kötvényt (piaci árfolyam 101,98 %, fedezeti értékelés 1,5 %) és 25 millió euro értékű „B” eszközt (piaci árfolyam 98,35 %) vásárol. A „B” eszköz egy változó kamatú kötvény (FRN) évente előre meghatározott kamatfizetéssel, amelyre 0 %-os fedezeti értékelés vonatkozik. Az „A” kötvény és a „B” FRN korrigált piaci értéke az adott napon 46 184 315 euro, amely így meghaladja a szükséges 45 900 000 eurót (45 millió euró plusz a 2 %-os kezdeti letét).

<sup>(1)</sup> A példa azon a feltételezésen alapul, hogy a pótfedezeti felhívás összegének kiszámításakor figyelembe kell venni a biztosított likviditás összegén felhalmozódott kamatot, és küszöbértékként a biztosított likviditás 1 %-át kell alkalmazni.

2000. június 30-án a fedezeti eszközöket át kell értékelni: az „A” kötvény piaci árfolyama 100,57 %, míg a „B” FRN piaci árfolyama 97,95 %. A 2000. június 28-án kezdődő elsődleges refinanszírozó műveletre felhalmozott kamat összege 11 806 euro, míg a 2000. június 29-én induló hosszabb távú refinanszírozó műveletre 5 625 euro. Ennek eredményeként az első műveletben szereplő „A” kötvény korrigált piaci értéke körülbelül 1 millió euróval kevesebb, mint a művelethez szükséges fedezeti összeg (amely a likviditásbővítés, a felhalmozott kamat és a kezdeti letét összege). Az ügyfél 1 millió euro névértékben további „A” kötvényt bocsát rendelkezésre, amely, a 1,5 %-os fedezeti értékelésnek a 100,57 %-os árfolyamból kiinduló piaci értékből történő levonása után, helyreállítja a biztosítékkal való fedezettség megfelelő szintjét<sup>(1)</sup>. A második ügyletnél nincs szükség pótfedezet-elhelyezési felhívásra, mivel az adott ügyletben használt fedezeti eszköz korrigált piaci értéke (45 785 712 euro) – bár némileg a fedezeti összeg (45 905 738 euro) alatt van – nem esik a 45 455 681 eurós küszöbérték (az 1 %-kal csökkentett fedezeti összeg)<sup>(2)</sup> alá.

4. 2000. július 3-án és 4-én a fedezeti eszközöket újra kell értékelni, de ez a 2000. június 28-án és 29-én kötött ügyletek vonatkozásában nem eredményez pótfedezet-elhelyezési felhívást. 2000. július 4-én a felhalmozott kamat összege 35 417 euro, ill. 28 125 euro.
5. 2000. július 5-én az ügyfél visszavásárlási ügyletet köt a nemzeti központi bankkal, amely 10 millió euro értékű „C” kötvényt vásárol. A „C” kötvény kamatszelvény nélküli, és az napi piaci értéke 55,125 %. Az ügyfél 19,5 millió euro névértékben bocsát rendelkezésre „C” kötvényt. A kamatszelvény nélküli kötvény hátralevő futamideje körülbelül tíz év, így rá 5 %-os fedezeti értékelés vonatkozik.

#### A pooling-rendszer

Másodszor azt kell feltételezni, hogy a műveletek végrehajtása a nemzeti központi bank által, pooling-rendszer alkalmazásával történik. Az ügyfél által használt összevont alapba bevitt eszközök nincsenek konkrét ügyletekhez hozzárendelve.

Ebben a példában az ügyletek ugyanabban a sorrendben használatosak, mint az előző, earmarking-rendszert alkalmazó példában. A legfontosabb különbség, hogy az újraértékelés napján az alapban található összes eszköz korrigált piaci értékének fedeznie kell az ügyfélnek a nemzeti központi bankkal az adott napon fennálló összes ügyleteire megszabott fedezeti összeget. Ennek eredményeként a 2000. június 30-i pótfedezet-elhelyezési felhívás némileg magasabb összegre (1 106 035 euróra) szól, mint az earmarking-rendszerben, ami a 2000. június 29-én kötött ügyletnél alkalmazott küszöbérték hatásával magyarázható. Az ügyfél 1,15 millió euro névértékben „A” kötvényt bocsát rendelkezésre, amely az 1,5 %-os fedezeti értékelésnek a 100,57 %-os árfolyamon alapuló piaci értékből történő levonása után helyreállítja a biztosítékkal való fedezettség megfelelő szintjét. Továbbá 2000. július 12-én, a 2000. június 28-án kötött elsődleges refinanszírozó művelet lejáratakor, az ügyfél az eszközöket továbbra is a biztosítékszámáján tarthatja, így automatikusan lehetősége lehet arra, hogy a küszöbértékek határain belül újabb napközbeni vagy egynapos (O/N) hitelt vegyen fel (ezekre az ügyletekre 1 %-os kezdeti letét vonatkozik). A pooling-rendszer kockázatkezelési keretét a 3. táblázat mutatja be.

<sup>(1)</sup> A nemzeti központi bankok pótfedezet-elhelyezési felhívásukban értékpapír helyett kérhetik készpénz elhelyezését is.

<sup>(2)</sup> Amennyiben a második ügyletke kapcsolódóan a nemzeti központi banknak az ügyfél számára fedezeti összeget kell visszafizetnie, az ilyen fedezeti összeg bizonyos esetekben kiegészíthető az ügyfél által a nemzeti központi banknak az első ügyletke kapcsolódóan fizetett fedezeti összeggel. Ennek eredményeként egyetlen fedezeti összeg rendezésére kerülne sor.

2. táblázat – Az earmarking-rendszer

Dátum	Fennálló ügyletek	Induló nap	Lejárat napja	Kamatláb	Összeg	Felhalmozott kamat
2000.6.28.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	0
2000.6.29.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	5 903
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	
2000.6.30.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	11 806
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	5 625
2000.6.30.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	11 806
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	5 625
2000.7.3.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	29 514
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	22 500
2000.7.4.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	35 417
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	28 125
2000.7.5.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	41 319
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	33 750
	Elsődleges refinanszírozó	2000.7.5.	2000.7.19.	4,25 %	10 000 000	0

Kezdeti letét	Fedezeti összeg	Alsó küszöbértéki összeg	Felső küszöbértéki összeg	Korrigált piaci érték	Pótfedezeti felhívás	Dátum
2 %	51 000 000	50 500 000	51 500 000	51 050 728	0	2000.6.28.
2 %	51 006 021	50 505 962	51 506 080	50 727 402	0	2000.6.29.
2 %	45 900 000	45 450 000	46 350 000	46 184 315	0	
2 %	51 012 042	50 511 924	51 512 160	50 026 032	- 986 009	2000.6.30.
2 %	45 905 738	45 455 681	46 355 794	45 785 712	0	
2 %	51 012 042	50 511 924	51 512 160	51 016 647	0	2000.6.30.
2 %	45 905 738	45 455 681	46 355 794	45 785 712	0	
2 %	51 030 104	50 529 809	51 530 399	51 447 831	0	2000.7.3.
2 %	45 922 950	45 472 725	46 373 175	46 015 721	0	
2 %	51 036 125	50 535 771	51 536 479	51 113 029	0	2000.7.4.
2 %	45 928 688	45 478 406	46 378 969	46 025 949	0	
2 %	51 042 146	50 541 733	51 542 559	51 341 303	0	2000.7.5.
2 %	45 934 425	45 484 088	46 384 763	46 188 748	0	
2 %	10 200 000	10 100 000	10 300 000	10 211 906	0	

3. táblázat – A pooling-rendszer

Dátum	Fennálló ügyletek	Induló nap	Lejárati napja	Kamatláb	Összeg	Felhalmozott kamat
2000.6.28.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	0
2000.6.29.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	5 903
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	
2000.6.30.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	11 806
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	5 625
2000.6.30.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	11 806
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	5 625
2000.7.3.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	29 514
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	22 500
2000.7.4.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	35 417
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	28 125
2000.7.5.	Elsődleges refinanszírozó	2000.6.28.	2000.7.12.	4,25 %	50 000 000	41 319
	Hosszabb távú refinanszírozó	2000.6.29.	2000.9.28.	4,50 %	45 000 000	33 750
	Elsődleges refinanszírozó	2000.7.5.	2000.7.19.	4,25 %	10 000 000	0

Kezdeti letét	Fedezeti összeg	Alsó küszöbértéki összeg	Felső küszöbértéki összeg	Korrigált piaci érték	Pótfedezeti felhívás	Dátum
2 %	51 000 000	50 500 000	51 500 000	51 050 728	0	2000.6.28.
2 %	96 906 021	95 955 962	97 856 080	96 911 716	0	2000.6.29.
2 %	96 917 779	95 967 605	97 867 953	95 811 744	- 1 106 035	2000.6.30.
2 %	96 917 779	95 967 605	97 867 953	96 802 358	0	2000.6.30.
2 %	96 953 054	96 002 534	97 903 574	97 613 399	0	2000.7.3.
2 %	96 964 813	96 014 177	97 915 448	97 287 850	0	2000.7.4.
2 %	107 176 571	106 125 820	108 227 322	107 891 494	0	2000.7.5.

## 2. MELLÉKLET

## Glosszárium

**Ajánlati áras aukció (amerikai aukció) [Multiple rate auction (American auction)]:** olyan aukció, amelynél az elosztásnál alkalmazott kamatláb (illetve ár/swap-pont) megegyezik az egyes ajánlatokban megjelölt kamatlábbal.

**Ajánlati kamatláb alsó határa (Minimum bid rate):** az a legalacsonyabb kamatláb, amelyen az ügyfelek változó kamatozásra vonatkozó tenderek esetén ajánlataikat benyújthatják.

**Ajánlati kamatláb felső határa (Maximum bid rate):** az a legmagasabb kamatláb, amelyen az ügyfelek változó kamatozásra vonatkozó tenderek esetén ajánlataikat benyújthatják. Az EKB által meghirdetett legmagasabb kamatlábat meghaladó kamatlábra tett ajánlatok nem vehetők figyelembe.

**Aktív oldali rendelkezésre állás (Marginal lending facility):** az euro-rendszer folyamatosan rendelkezésre álló hitellehetősége, amelyet az ügyfelek előre meghatározott kamatlábú egynapos (O/N) hitelek igénybevételére használhatnak.

**Amerikai aukció (American auction):** lásd az ajánlati áras aukciót.

**Átlagolási előírás (Averaging provision):** olyan előírás, amely lehetővé teszi az ügyfelek számára, hogy tartalékolási kötelezettségeiknek a tartalékolási időszak alatt elhelyezett tartalékállományuk átlaga alapján tegyenek eleget. Az átlagolási előírás hozzájárul a pénzügyi kamatlábak stabilizálásához azáltal, hogy a hitelintézeteket az átmeneti likviditási ingadozások hatásainak kiegyenlítésére ösztönzi. Az euro-rendszer kötelezőtartalék-rendszere megengedi az átlagolást.

**Beavatkozási küszöbérték (Trigger point):** a likviditásbővítés értékének előre meghatározott szintje, amelynél pótfedezeti felhívásra kerül sor.

**Betéti rendelkezésre állás (Deposit facility):** az euro-rendszerbeli jegybanki rendelkezésre állás, amelyet az ügyfelek előre meghatározott kamatlábon kamatozó egynapos (O/N) betéteknek egy nemzeti központi banknál történő elhelyezésére használhatnak.

**Bruttó elszámolási rendszer (Gross settlement system):** olyan elszámolási rendszer, ahol a pénzeszközök elszámolása vagy az értékpapírok átruházása utasításról utasításra történik.

**Dematerializáció (Dematerialisation):** a pénzügyi eszközökön fennálló tulajdonjogot kifejező tárgyi igazolások vagy dokumentumok kiiktatása úgy, hogy a pénzügyi eszközök ezen túl csak könyvelési tétel formájában léteznek.

**Deviza-swap (Foreign exchange swap):** egy valutának egy másik ellenében történő egyidejű azonnali vétel/eladása és határidős eladása/vétele. Az euro-rendszer akkor hajt végre nyíltpiaci monetáris politikai műveletet deviza-swap formájában, amikor a nemzeti központi bankok (vagy az EKB) egy másik valuta ellenében azonnali ügylet keretében vesz (vagy elad) eurót, és ugyanakkor határidősen eladja (vagy visszavásárolja) azt.

**Diszkontálás (haircut):** lásd haircut.

**Earmarking-rendszer (Earmarking system):** a központi bankok biztosítékkezelésére bevezetett rendszer, amelynek keretében a likviditásbővítés az egyes ügyletekhez rendelt eszközök ellenében történik.

**EGT (Európai Gazdasági Térség) országai [EEA (European Economic Area) countries]:** az EU-tagállamok, valamint Izland, Liechtenstein és Norvégia.

**Egyenáras aukció (holland aukció) [Single rate auction (Dutch auction)]:** olyan aukció, ahol az összes kielégített ajánlatra alkalmazott elosztási kamatláb (illetve ár/swap-pont) egyenlő a határkamatlábbal.

**Egyösszegű engedmény kedvezménye (Lump-sum allowance):** olyan összeg, amelyet egy intézmény az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerének keretében az általa elhelyezendő tartalék összegének kiszámításakor levon.

**Egyszeri adásvételi (outright) ügylet (Outright transaction):** olyan ügylet, amelynél a központi bank a piacon (azonnali vagy határidős ügylet keretében) vásárol, illetve ad el eszközöket véglegesen.

**EKB fizetési mechanizmus [ECB payment mechanism (EPM)]:** olyan az EKB-n belül szervezett és a TARGET-hez kapcsolt fizetési megállapodások, amelyek célja i. az EKB-nál tartott számlák közötti fizetések; valamint ii. az EKB-nál és a nemzeti központi bankoknál tartott számlák közötti és a TARGET-en keresztül történő fizetések végrehajtása.

**EKB-idő (ECB time):** az EKB székhelyén érvényes idő.

**Elfogadható fedezetek első csoportja (Tier 1) (Tier-one asset):** olyan forgalomképes eszköz, amely kielégít bizonyos, az EKB által az egész euro-övezetre egységesen meghatározott alkalmassági feltételeket.

**Elfogadható fedezetek második csoportja (Tier 2) (Tier-two asset):** olyan forgalomképes illetve nem forgalomképes eszköz, amelyre az alkalmassági feltételeket az EKB jóváhagyása mellett, a nemzeti központi bankok szabják meg.

**Előre rögzített kamatláb (Pre-fixed coupon):** változó kamatú értékpapírok kamatlába, amelyet a kamatozási időszak kezdete előtt a referenciamutató egy adott napon (napokon) érvényes értékei alapján kell meghatározni.

**Elsődleges refinanszírozó művelet (Main refinancing operation):** az euro-rendszer által penziós ügylet formájában végzett rendszeres nyíltpiaci művelet. Az elsődleges refinanszírozó műveletek végrehajtása hetente, tender útján történik, és futamidejük rendszerint két hét.

**Elszámolási nap (Settlement date):** az a nap, amelyen egy ügylet elszámolása megtörténik. Az elszámolás történhet az üzletkötés napján (aznapi elszámolás), illetve egy vagy több nappal az üzletkötés után (az elszámolási nap meghatározása ilyenkor: ügyleti nap (T) + elszámolási időkülönbség).

**Elszámolási számla (Settlement account):** egy nemzeti VIBER közvetlen résztvevőjének a nemzeti központi banknál vezetett, fizetések lebonyolítására szolgáló számlája.

**Eszközök piaci alapon való kiértékelése (Marking to market):** lásd: változó letét

**Elszámoló (Settlement agent):** Olyan intézmény, amely az elszámolási rendszerekhez, vagy más elszámolást igénylő megállapodásokhoz kapcsolódó elszámolási folyamatot irányítja (pl. elszámolási pozíciók meghatározása, a fizetési forgalom ellenőrzése stb.)

**Euro-övezet (Euro area):** olyan kifejezés, amely azokat az EU-tagállamokat foglalja magában, amelyek a Szerződésnek megfelelően az eurót mint közös valutát bevezették.

**Euro-rendszer (Eurosystem):** Az EKB és az euro-övezet nemzeti központi bankjai. Az euro-rendszer döntéshozó szervei az EKB Kormányzótanácsa és Igazgatósága.

**Euro-rendszer-munkanap (Eurosystem business day):** bármely nap, amelyen az EKB és legalább egy nemzeti központi bank az euro-rendszer monetáris politikai műveleteinek végzése céljából nyitva tart.

**Értékelési nap (Valuation date):** a hitelműveletek fedezeteként szolgáló eszközök értékelésének a napja.

**Értékpapír-elszámolási rendszer (ÉER) [Securities settlement system (SSS)]:** olyan elszámolási rendszer, amely lehetővé teszi értékpapírok vagy más pénzügyi eszközök tartását és átruházását fizetés nélkül (free of payment – FOP) vagy fizetéssel (szállítás fizetés ellenében).

**Értékpapír-elszámolási rendszerek közötti kapcsolat (Link between securities settlement systems):** kapcsolat, amely magában foglalja két értékpapír-elszámolási rendszer (ÉER) közötti összes olyan eljárást és megállapodást, amely az értékpapíroknak a két adott ÉER között könyvelési tétel formájában történő átadására vonatkozik.

**Értéktár (Depository):** olyan közvetítő, amelynek elsődleges funkciója az értékpapírok fizikai illetve elektronikus nyilvántartása, valamint az értékpapírt érintő tulajdoni viszonyok nyilvántartása.

**Fedezetek pooling-rendszere (Collateral pooling system):** biztosítékközvetítő központi banki rendszer, amelyben az ügyfelek számlát nyitnak, a központi bankkal folytatott tranzakciókat biztosító eszközök elhelyezése céljából. A pooling-rendszerben, szemben az earmarking-rendszerrel, a fedezeti eszközök nincsenek az egyes tranzakciókhoz kötve.

**Felmondásos betét (Deposits redeemable at notice):** letétet tartalmazó eszköztípus, ahol a tulajdonos csak egy bizonyos felmondási idő után vonhatja vissza pénzeszközeit. Bizonyos esetekben lehetőség van egy meghatározott összeg bizonyos időszakon belüli visszavonására vagy határidő előtti felmondásra pénzbírság fizetése mellett.

**Felső ajánlati határ (*Maximum bid limit*):** egy tenderművelet során egy adott ügyféltől elfogadható legmagasabb összegű ajánlat. Az euro-rendszer az ajánlati összegre abból a célból szabhat felső határt, hogy az egyes ügyfelektől érkező aránytalanul magas összegű ajánlatokat elkerülje.

**Finomhangoló művelet (*Fine-tuning operation*):** az euro-rendszer által végrehajtott, nem rendszeres nyíltpiaci művelet a piac váratlan likviditási ingadozásainak kezelése érdekében.

**Fix kamatú értékpapír (*Fixed rate instrument*):** olyan értékpapír, amely kamatozásának mértéke az értékpapír teljes futamideje alatt változatlan.

**Fizetőképességi kockázat (*Solvency risk*):** a pénzügyi eszköz kibocsátójának bukása (csődje) vagy az ügyfél fizetési képtelensége miatti veszteség kockázata.

**Gyorstender (*Quick tender*):** az euro-rendszer által a finomhangoló műveletekre alkalmazott tendereljárás, amikor a piaci likviditási helyzete gyors beavatkozást igényel. A gyorsított tendert egy órán belül, korlátozott számú résztvevővel kell végrehajtani.

**Haircut (*Valuation haircut*):** a penziós ügyletek fedezeteként szolgáló eszközökre alkalmazott kockázatkezelési intézkedés, amelynek során a központi bank a fedezeti eszköz értékének kiszámításakor az eszköz piaci értékét egy bizonyos százalékkal csökkenti (diszkontálja). Az euro-rendszer a fedezeti értékelés alkalmazásakor figyelembe veszi az adott eszköz olyan sajátosságait, mint például a hátralevő futamidőt.

**Határkamatláb (*Marginal interest rate*):** az a kamatláb, amelynél a tender teljes elosztható összege kimerül.

**Határokon átnyúló elszámolás (*Cross border settlement*):** Olyan elszámolás, amelyet más országban hajtanak végre, mint amelyben a tranzakcióban ügyletek, vagy azok valamelyike letelepedett.

**Határ-swap-pont-jegyzés (*Marginal swap point quotation*):** az a swap-pont-jegyzés, amelynél a tender teljes elosztható összege kimerül.

**Hitelintézet (*Credit Institution*):** ebben a dokumentumban olyan intézményt jelent, amely a 2000. szeptember 18-i 2000/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2000. március 20-i 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő meghatározásnak megfelel. Így hitelintézetnek minősül: i. olyan vállalkozás, amely a nyilvánosságtól betéteket, vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át, valamint saját számlájára hiteleket nyújt; vagy ii. olyan i. pontba nem tartozó vállalkozás, vagy más jogi személy, amely elektronikus pénz formában bocsát ki fizetőeszközöket. Az „elektronikus pénz” olyan monetáris érték, amely a kibocsátóval szemben fennálló olyan követelést képvisel, amelyet a) elektronikus eszközön tárolnak; b) olyan pénzeszközök ellenében bocsátanak ki, melyeknek értéke nem alacsonyabb a kibocsátott monetáris értéknél; és c) a kibocsátón kívül más vállalkozások is elfogadnak fizetőeszközként.

**Holland aukció (*Dutch auction*):** lásd az egyenáras aukció.

**Hosszabb távú refinanszírozó művelet (*Longer-term refinancing operation*):** az euro-rendszer által penziós ügylet formájában végzett rendszeres nyíltpiaci művelet. A hosszabb távú refinanszírozó műveletek végrehajtása havonta, tender útján történik, és futamidejük három hónap.

**Induló nap (*Start date*):** az a nap, amelyen egy monetáris politikai művelet első részének elszámolása megtörténik. Az induló nap a visszavásárlási megállapodásokon alapuló műveletek és a deviza-swapok esetében megegyezik a vásárlás napjával.

**Inverz változó kamatú értékpapír (*Inverse floating rate instrument*):** olyan strukturált kötvény, amelynél a tulajdonosnak fizetendő kamat mértéke egy bizonyos irányadó kamatláb változásaival ellentétesen változik.

**Jegybanki rendelkezésre állás (*Standing facility*):** olyan központi banki konstrukció, amelyet az ügyletek saját kezdeményezésükre vehetnek igénybe. Az euro-rendszer két egynapos (O/N) jegybanki rendelkezésre állást biztosít: az aktív oldali rendelkezésre állást és a betéti rendelkezésre állást.

**Kamatnap-számítási szabály (*Day-count convention*):** olyan szabály, amely meghatározza a hitelkamatok kiszámításakor figyelembe veendő napok számát. Az euro-rendszer monetáris politikai műveleteinél a „ténylegesen eltelt napok száma/360” kamatnap-számítási szabályt alkalmazza.

**Kamatszelvény nélküli kötvény (*Zero coupon bond*):** olyan értékpapír, amelynek futamideje során csak egyszer van pénzáramlás. Ebben a dokumentumban a kamatszelvény nélküli kötvény fogalma magában foglalja a névérték alatt kibocsátott értékpapírokat és azokat az értékpapírokat, amelyek csak egyszer, a lejáratkor fizetnek kamatot. A leválasztott kamatszelvényű kötvény a kamatszelvény nélküli kötvény egy külön formája.

**Kétoldalú eljárás (*Bilateral procedure*):** olyan eljárás, amelynek során a központi bank tendereljárás nélkül, csak egy vagy csak néhány résztvevővel köt közvetlenül üzletet. A kétoldalú eljárások magukban foglalják a tőzsdéken és piaci ügynökökön keresztül végrehajtott ügyleteket.

**Kezdeti letét (*Initial margin*):** a penziós ügyletekben használt kockázatkezelési eljárás, amely alapján az ügyletre előírt biztosíték értéke megegyezik az ügyfélnek nyújtott hitelösszeg és az kezdeti letét összegével. Az euro-rendszer a kezdeti letét egy adott ügylet esetében differenciáltan, az euro-rendszer kockázatviselésének időtartama szerint alkalmazza.

**Kibocsátó (*Issuer*):** egy értékpapíron vagy egyéb pénzügyi eszközön kötelezettként megjelölt személy.

**Könyvelési rendszer (*Book-entry system*):** olyan számviteli rendszer, amely lehetővé teszi az értékpapírok és egyéb pénzügyi eszközök átruházását papíralapú dokumentumok és bizonylatok fizikai mozgása nélkül. Lásd még a dematerializáció címszót.

**Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) [*European System of Central Banks (ESCB)*]:** az Európai Központi Bankot (EKB) és az EU-tagállamok nemzeti központi bankjait jelölő elnevezés. Megjegyzendő, hogy az olyan tagállamok nemzeti központi bankjai, amelyek a Szerződésnek megfelelően a közös valutát nem vezették be, a monetáris politika terén saját nemzeti joguk alapján fennálló korábbi hatáskörüket megőrzik, így nem vesznek részt az euro-rendszer monetáris politikájának megvalósításában.

**Központi letétkezelő [*Central securities depository (CSD)*]:** Olyan szervezet, amely értékpapírokat és más eszközöket tart és kezel, kibocsátási számlát tart, és lehetővé teszi az értékpapír-ügyletek könyvelési tétel formájában történő feldolgozását. Az eszközök létezhetnek tárgyi (de a CSD által őrzött) vagy dematerializált (azaz kizárólag elektronikus adat) formában.

**Központi bankok levelező banki modellje (LBM) [*Correspondent central banking model (CCBM)*]:** a KBER által létrehozott modell, amelynek célja, hogy az ügyfelek számára a fedezeti eszközök határokon átnyúló használatát lehetővé tegye. Az LBM keretében nemzeti központi bankok egymás letétkezelőjeként járnak el. Ez azt jelenti, hogy minden egyes nemzeti központi bank a saját értékpapírrendszerében az összes többi nemzeti központi bank (és az EKB) számára értékpapírszámlát vezet.

**Legkisebb elosztási arány (*Minimum allotment ratio*):** a határkamatlábon benyújtott ajánlatoknak az a legkisebb, százalékban kifejezett aránya, amelyek egy tender során kielégíthetők. Az euro-rendszer dönthet úgy, hogy tenderei során alkalmaz legkisebb elosztási arányt.

**Legkisebb elosztási összeg (*Minimum allotment amount*):** az a legkisebb összeg, amelyet a tender során az egyes ügyfelek számára ki kell osztani. Az euro-rendszer dönthet úgy, hogy tenderei során egy legkisebb összeget valamennyi ügyfél számára megítél.

**Lejárat nap (*Maturity date*):** az a nap, amelyen az adott a monetáris politikai művelet lejár. Visszavásárlási megállapodások vagy swapok esetén a lejárat napja megegyezik a visszavásárlás napjával.

**Lekötött betétek gyűjtése (*Collection of fixed term deposits*):** az euro-rendszer által finomhangoló célokra használható monetáris politikai eszköz, amelynek keretében az euro-rendszer a piaci likviditás szűkítése érdekében, az ügyfelek nemzeti központi bankoknál vezetett számláin lévő lekötött betéteire kamatot ajánl.

**Letétkezelő (*Custodian*):** olyan intézmény, amely értékpapírok és egyéb pénzügyi eszközök mások nevében történő őrzését és kezelését vállalja.

**Letéti számla (*Safe custody account*):** a központi bank által kezelt értékpapírszámla, amelyen a hitelintézetek a központi bankkal végzett műveletek fedezetére megfelelően tartott értékpapírokat helyezhetnek el.

**Leválasztott kamatszelvényű kötvény [*Strip (separate trading of interest and principal)*]:** olyan kamatszelvény nélküli kötvény, amelyet azzal a céllal hoztak létre, hogy egy értékpapír bizonyos cash flow-jára vonatkozó követelésekkel és ugyanazon értékpapír tőkeösszegével külön-külön lehessen kereskedni.

**Levelezőbanki tevékenység (*Correspondent banking*):** olyan megegyezés, amelynek keretében az egyik hitelintézet a másik hitelintézetnek fizetési és egyéb szolgáltatásokat nyújt. A levelezőbankokon keresztül végrehajtott fizetések gyakran ellenszámlákon (ún. nostro és loro számlákon) keresztül történnek, amelyekhez állandó hitelkeretek is kapcsolódhatnak. A levelezőbanki szolgáltatások nyújtására elsősorban nemzetközi viszonylatban kerül sor, de az intézmények közötti kapcsolatokban belföldi viszonylatban is ismertek. Egy levelező bank a loro számla kifejezést egy külföldi hitelintézet számára nyitott számla megjelölésére használja; a külföldi hitelintézmény számára ugyanezt nostro számlának tekinti.



**Megállapodás szerinti futamidejű betét (*Deposits with agreed maturity*):** Határozott futamidejű betéteket tartalmazó eszköztípus, amely – a nemzeti gyakorlatoktól függően – nem, vagy csak pénzbírság mellett változtatható át a lejárat előtt. Ez az eszköztípus szintén magában foglal néhány olyan nem forgalomképes adósságinstrumentumot, mint a nem forgalomképes (lakossági) letéti jegyeket.

**Mennyiségi tender:** lásd a rögzített kamatú tendert.

**Monetáris pénzügyi intézmény (MPI) [*Monetary financial institution (MFI)*]:** Olyan pénzügyi intézmények, amelyek együttesen alkotják az euro-övezet pénzteremtő ágazatát. Magukban foglalják a központi bankokat, a közösségi jog meghatározása szerint rezidens hitelintézeteket és más olyan pénzügyi intézményeket, amelyek tevékenységük során MPI-nek nem minősülő szervezetektől betéteket és/vagy azokhoz hasonló forrásokat fogadnak el a saját számlájukra (legalábbis gazdasági értelemben), és hiteleket nyújtanak és/vagy értékpapírokba fektetnek be.

**Napközbeni hitel (*Intraday credit*):** egy munkanapnál rövidebb időre folyósított hitel. A napközbeni hitelt a központi bankok folyósíthatják a fizetési rendszerek zökkenőmentes működésének biztosítása érdekében, és történhet i. biztosítékkal fedezett folyószámlahitel vagy ii. zálog ellenében vagy visszavásárlási megállapodás keretében nyújtott kölcsönügylet formájában

**Napzárás (*End-of-day*):** az üzleti napnak azon (TARGET-rendszer zárása utáni) időpontja, amikor a TARGET-rendszerben feldolgozott fizetéseknek az adott napra vonatkozó véglegesítése megtörténik.

**Nemzeti központi bank (NKB) [*National central bank (NCB)*]:** ebben a dokumentumban olyan EU-tagállam központi bankját jelöli, amely a Szerződésnek megfelelően a közös valutát bevezette.

**Nemzetközi értékpapír-azonosító szám [*International Securities Identification Number (ISIN)*]:** a pénzügyi piacokon kibocsátott értékpapírokhoz rendelt nemzetközi azonosító kód.

**NKB-munkanap (*NCB business day*):** bármely nap, amelyen egy adott tagállam nemzeti központi bankja az euro-rendszer körébe tartozó monetáris politikai műveletek végzése céljából nyitva tart. Néhány tagállamban a nemzeti központi bank fiókjai, helyi vagy regionális bankszünnap miatt NKB-munkanapon is zárva tarthatnak. Ebben az esetben az adott nemzeti központi bank köteles előre tájékoztatni ügyfeleket az adott fiókokat érintő ügyletekkel kapcsolatosan hozott intézkedésekről.

**Nyíltpiaci művelet (*Open market operation*):** A központi bank kezdeményezésére a pénzpiacon végrehajtott művelet. Céljukat, rendszerességüket és eljárásukat tekintve az euro-rendszer pénzügyi műveletei négy kategóriába sorolhatók: elsődleges refinanszírozó műveletek, hosszabb távú refinanszírozó műveletek, finomhangoló műveletek és strukturális műveletek. Ami a felhasznált eszközöket illeti, a penziós ügyletek az elsődlegesek az euro-rendszer nyíltpiaci műveleteiben, és mind a négy műveleti kategóriában alkalmazhatók. Továbbá, a strukturális műveleteknél a kötvénykibocsátás és az egyszeri adásvételi (outright) ügyletek alkalmazhatók, míg a finomhangoló műveletekhez egyszeri adásvételi (outright) ügyletek, deviza-swapok, és lekötött betétek gyűjtése vehető igénybe.

**Összeköttetést biztosító mechanizmus (*Interlinking mechanism*):** a TARGET-rendszeren belül az összeköttetést biztosító mechanizmus olyan közös eljárásokat és infrastruktúrát biztosít, amelyek lehetővé teszik a fizetési megbízásoknak az egyik nemzeti VIBER-ből a másikba történő mozgását.

**Penziós ügylet (*Reverse transaction*):** olyan művelet, amelynek során a nemzeti központi bank visszavásárlási megállapodás keretében eszközöket vásárol, vagy ad el, illetve biztosítékkal fedezett hitelműveletet végez.

**Pooling-rendszer (*Pooling system*):** lásd: Fedezetek pooling-rendszere

**Pótfedezeti felhívás (*Margin call*):** a változó letét alkalmazásához kapcsolódó eljárás, amely alapján, ha a fedezeti eszközök rendszeresen mért értéke egy bizonyos szint alá esik, a központi bankok az ügyfeleket további eszközök (vagy készpénz) rendelkezésre bocsátására kötelezhetik. Hasonlóképpen, ha a fedezeti eszközök újraértékelés utáni értéke az ügyfél tartozásának és a változó letét értékének összegét meghaladja, a központi bank a többleteszközöket (illetve többletkészpénzt) az ügyfélnek visszaszolgáltatja.

**Repóművelet (*Repo operation*):** visszavásárlási megállapodáson alapuló, likviditásbővítő penziós ügylet.

**Részvények árfolyamkockázata (*Equity price risk*):** a részvényárfolyamok mozgásából származó veszteség kockázata. Az euro-rendszer monetáris politikai műveletei során annyiban van kitéve a részvények árfolyamkockázatának, amennyiben a részvények másodlagos jegybankképes eszköznek minősülnek.

**Rögzített kamatú tender (*Fixed rate tender*):** olyan tendereljárás, amelynek során a kamatlábat a központi bank előre meghatározza, és az ügyfelek arra a pénzösszegre tesznek ajánlatot, amellyel a rögzített kamatlábon üzletet kívánnak kötni.

**Strukturális művelet (Structural operation):** az euro-rendszer által végzett nyíltpiaci művelet, amelynek elsődleges célja a pénzügyi szektor strukturális likviditási helyzetének kiigazítása az euro-rendszerrel szemben.

**Swap-pont (Swap point):** deviza-swapoknál a határidős ügylet árfolyama és az azonnali ügylet árfolyama közötti különbség.

**Szabványosított levonás (Standardised deduction):** a 2 éves vagy annál rövidebb megállapodás szerinti futamidejű adósságinstrumentumok és a pénzügyi papírok fennálló összegének rögzített százaléka, amelyet azok a kibocsátók vonhatnak le tartalékalapjukból, akik nem tudják bizonyítani, hogy ezeket a fennálló összegeket az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerébe tartozó más intézményeknél, az EKB-nál vagy valamely nemzeti központi banknál helyezték el.

**„Szállítási fizetés ellenében” (DVP) rendszer [Delivery versus payment (DVP) system]:** elszámolási rendszerben alkalmazott módszer, amely biztosítja, hogy egy eszköz (értékpapír vagy más pénzügyi eszközök) visszavonhatatlan átutalása akkor és csak akkor történjen meg, ha egy másik eszköz (vagy más eszközök) visszavonhatatlan átutalása is megtörtént.

**Szerződés (Treaty):** az Európai Közösséget létrehozó szerződés (vagy EK-szerződés). A Szerződés magában foglalja az eredeti EKG-szerződést (Római Szerződéseket) és annak módosításait.

**Szoros kapcsolatok (Close links):** A hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2000. március 20-i 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének (26) bekezdése a megállapítja, hogy: „A »szoros kapcsolatok« olyan helyzet, amelyben két vagy több természetes vagy jogi személyt: a) olyan tulajdonosi részesedés köt össze, amely egy vállalkozás szavazati jogainak vagy tőkéjének 20 %-os vagy azt meghaladó részben közvetlen vagy ellenőrzés útján fennálló tulajdonlása; vagy b) olyan ellenőrzési kapcsolat köt össze, amely az anyavállalat és leányvállalat között fennálló viszony a 83/349/EGK irányelv 1. cikke (1) és (2) bekezdése értelmében, az ott említett valamennyi esetet ideértve, vagy bármely természetes vagy jogi személy és egy vállalkozás közötti hasonló jellegű kapcsolat; egy leányvállalat bármely leányvállalata egyben az előbbi vállalkozások élén álló anyavállalat leányvállalatának is tekintendő. Olyan helyzetet, amelyben két vagy több természetes vagy jogi személy ellenőrzési kapcsolat révén tartósan kapcsolódik ugyanahhoz a személyhez, szintén az ilyen személyek közötti szoros kapcsolatnak kell tekinteni.”

**Tagállam (Member State):** ebben a dokumentumban azon EU-tagállamokat jelöli, amelyek a Szerződésnek megfelelően a közös valutát bevezették.

**TARGET-rendszer (Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó elszámolási fizetési) rendszer [TARGET (Trans-European automated real-time gross settlement express transfer) system]:** Az euróra alkalmazott valós idejű bruttó elszámolási rendszer. Decentralizált rendszer, amely 15 nemzeti VIBER-ből, az EKB fizetési mechanizmusából és az összeköttetést biztosító mechanizmusból áll.

**Tartalékalap (Reserve base):** olyan erre alkalmas mérlegtételek összege, amelyek egy hitelintézet tartalékolási kötelezettségének kiszámításához alapul szolgálnak.

**Tartalékalomány (Reserve holdings):** az ügyfél tartalékszámlijának egyenlege, amely a tartalékolási kötelezettségnek való megfelelést szolgálja.

**Tartalékolási időszak (Maintenance period):** az az időszak, amelyre nézve a kötelező tartalékolási előírásoknak való megfelelést számítani kell. Az euro-rendszer kötelező tartalékaira vonatkozó tartalékolási időszak egy hónap, amely minden hónap 24. naptári napján kezdődik és a következő hónap 23. naptári napján ér véget.

**Tartalékolási kötelezettség (Reserve requirement):** az intézmények kötelezettsége, hogy a központi banknál kötelező tartalékot helyezzenek el. Az euro-rendszer kötelező tartalékolási rendszerében az intézmény tartalékolási kötelezettségének kiszámítása úgy történik, hogy a tartalékalap egyes tételkategorióira vonatkozó tartalékolási rátát megszorozzák ezen tételeknek az intézmény mérlegében szereplő összegével. Ezenfelül az intézmények tartalékolási kötelezettségükből egy összegű kedvezményt vonhatnak le.

**Tartalékráta (Reserve ratio):** a tartalékalapban szereplő, elfogadott mérlegtételek egyes kategóriáira a központi bank által meghatározott ráta. A tartalékolási rátákat a tartalékolási kötelezettség kiszámításánál kell használni.

**Tartalékszám (Reserve account):** a nemzeti központi banknál vezetett olyan számla, amelyen az ügyfél tartalékalományát tartja. Az ügyfél tartalékszámaként a nemzeti központi banknál vezetett elszámolási számláját is használhatja.

**Tender (Standard tender):** az euro-rendszer által a rendszeres nyíltpiaci műveletekre alkalmazott tendereljárás. A tendert 24 órán belül kell végrehajtani. A tender keretében az összes ügyfél jogosult ajánlatot benyújtani.

**Tendereljárás (Tender procedure):** olyan eljárás, amelynek során a központi bank az egymással versenyben álló ügyfelek benyújtott ajánlatai alapján likviditást bővít, illetve likviditást szűkít a piacon. A legversenyképesebb ajánlatok a kielégítéskor elsőbbséget élveznek mindaddig, amíg a központi bank által bővíteni vagy szűkíteni kívánt likviditás teljes összege ki nem merül.

**Ténylegesen eltelt napok száma/360 (Actual/360):** a hitelkamat kiszámításánál alkalmazott kamatnap-számítási szabály, amely szerint a kamatot a hitel nyújtása alatt eltelt napok számának a 360 napos évre való vetítésével kell kiszámítani. Az euro-rendszer monetáris politikai műveleinél ezt a kamatnap-számítási szabályt kell alkalmazni.

**Utólag rögzített kamat (Post-fixed coupon):** változó kamatú értékpapírok kamata, amelyet a kamatozási időszak alatt a referenciamutató egy adott napon (napokon) érvényes értékei alapján kell meghatározni.

**Ügyfél (Counterparty):** egy pénzügyi művelet (pl. egy központi bankkal végzett művelet) szembenálló résztvevője.

**Üzletkötési nap (T) (Trade date):** az üzletkötés (vagyis két ügyfél közötti pénzügyi műveletről szóló megállapodás) napja. A kereskedési nap egybeeshet az ügylet elszámolási napjával (aznapi elszámolás), vagy az elszámolási napot meghatározott számú munkanappal megelőzheti (az elszámolási nap meghatározása ilyenkor: T + elszámolási időkülönbség).

**Változó kamatú értékpapír (Floating rate instrument):** olyan értékpapír, amely kamatozásának mértéke egy referenciamutatóhoz igazodik rendszeres időközönként annak érdekében, hogy tükrözze a rövid, illetve középtávú piaci kamatlábak változásait. A változó kamatú értékpapírok kamatozása lehet előre vagy utólag rögzített.

**Változó kamatozásra vonatkozó tender (Variable rate tender):** olyan tendereljárás, amelynek során az ügyfelek ajánlatot tesznek egyrészt arra az összegre, amelyre a központi bankkal szemben üzletet kívánnak kötni, másrészt pedig arra a kamatlábra, amely mellett az ügyletet meg kívánják kötni.

**Változó letét (eszközök piaci alapon történő kiértékelése) [Variation margin (or marking to market)]:** az euro-rendszer a likviditásbővítő penziós ügyleteiben használt fedezeti eszközökre egy meghatározott fedezeti összeg folyamatos fenntartását írja elő. Ez azt jelenti, hogy ha a fedezeti eszközök rendszeresen mért piaci értéke egy bizonyos szint alá esik, úgy az ügyfél köteles további eszközöket (vagy készpénzt) rendelkezésre bocsátani. Hasonlóképpen, ha az alapul szolgáló fedezeti eszközök újraértékelés utáni piaci értéke az ügyfél fennálló tartozásának a változó letéttel növelt összegét meghaladja, a központi bank a többleteszközöket (illetve többletkészpénzt) az ügyfélnek visszaszolgáltatja.

**Vételár (Purchase price):** az az ár, amelyen az adásvétellel érintett eszközöket az eladó a vevőnek eladta, illetve el kell adnia.

**Vételi nap (Purchase date):** az a nap, amelyen az eladó által a vevőnek eladott eszköz adásvétele hatályba lép.

**VIBER (valós idejű bruttó elszámolási rendszer) [RTGS (real-time gross settlement) system]:** olyan elszámolási rendszer, amelyben a feldolgozás és az elszámolás megbízásonként (nettósítás nélkül), valós időben (folyamatosan) történik. Lásd még a TARGET-rendszer címszót is.

**Visszavásárlási ár (Repurchase price):** az az ár, amelyen a vevő a visszavásárlási megállapodással érintett eszközöket köteles eladni az eladónak. A visszavásárlási ár megegyezik a vételár és a likviditásbővítésre a művelet futamideje alatt felszámolt kamatnak megfelelő árkülönbség összegével.

**Visszavásárlási megállapodás (Repurchase agreement):** olyan megegyezés, amelynek keretében az eladó az eszköz eladásával egyidejűleg jogot szerez és kötelezettséget vállal annak egy adott áron, egy későbbi időpontban vagy kívánatra történő visszavásárlására. Az ilyen megállapodás hasonlít a biztosítékkal fedezett hitelfelvételre, azzal a különbséggel, hogy az értékpapírok tulajdonjoga nem marad az eladónál. Az euro-rendszer a penziós ügyleteiben rögzített futamidejű visszavásárlási megállapodásokat használ.

**Visszavásárlás napja (Repurchase date):** az a nap, amelyen a vevő a visszavásárlási megállapodással érintett eszközöket köteles eladni az eladónak.

**Visszavonhatatlan átutalás (Final transfer):** visszavonhatatlan és feltétel nélküli átadás, amely a korábban fennálló átadási kötelezettséget megszünteti.

## 3. MELLÉKLET

**Az ügyfelek kiválasztása devizaintervenciók műveletekre és monetáris politikai célokból végrehajtott deviza-swap-ügyletekre**

Az euro-rendszer külső műveleteihez választott szervezeti felépítéstől független, egységes megközelítés alapján kell kiválasztani az ügyfeleket a devizaintervenciók műveletekre és a monetáris politikai célokból végrehajtott deviza-swap-ügyletekre. Ez a kiválasztási eljárás a meglévő piaci szabványokhoz képest nem jelent jelentős eltérést, mivel a nemzeti központi bankok jelenlegi legjobb gyakorlatainak összehangolásának eredménye. Az ügyfeleknek az euro-rendszer devizaintervenciók műveleteihez történő kiválasztása alapvetően két feltételcsoporton alapul.

A feltételek első csoportját az óvatosság elve határozza meg. Az első óvatossági feltétel a hitelképesség, amelyet különböző módszerek egyidejű alkalmazásával kell felmérni (pl. kereskedelmi ügynökségek által végzett hitelminősítések felhasználásával, valamint a tőke és más üzleti mutatók házon belüli elemzése révén); a második feltétel szerint, az euro-rendszer minden, a devizaintervenciók műveletekben esetleges ügyféltől megköveteli, hogy egy elismert felügyeleti szerv ellenőrzése alá tartozzon; és harmadik feltételként az euro-rendszer devizaintervenciók műveleteiben az ügyfeleknek magas etikai elvárásoknak kell megfelelniük, és jó hírnévvel kell rendelkezniük.

A minimális óvatossági követelményeknek való megfelelés után a feltételek második, hatékonysági megfontolásokon alapuló csoportját kell alkalmazni. Az első hatékonysági kritérium a versenyképes árképzési magatartás, valamint az ügyfél képessége nagy tételek kezelésére még piaci zavarok esetén is. Az ügyfelek által szolgáltatott adat minősége és szélességi szintén a hatékonysági feltételek közé tartozik.

A devizaintervenciók műveletekben potenciálisan részt vevő ügyfelek köre elegendően széles és sokféle annak érdekében, hogy az intervenciók műveletek megvalósításához szükséges rugalmasság biztosított legyen. Ez az euro-rendszer számára lehetővé teszi, hogy különböző intervenciók csatornák közül válasszon. A különböző földrajzi helyeken és különböző időzónákban történő beavatkozás hatékonysága érdekében az euro-rendszer bármely nemzetközi pénzügyi központban fordulhat ügyfelekhez. Azonban a gyakorlatban az ügyfelek jelentős része az euro-övezetből kerül ki. A monetáris politikai célokból végrehajtott deviza-swapokban részt vevő ügyfelek köre megfelel az euro-övezetben található, az euro-rendszer devizaintervenciók műveleteihez kiválasztott ügyfeleknek.

A monetáris politikai célokból végrehajtott deviza-swapokban az egyes ügyfelekkel szembeni hitelkockázat kezelése céljából a nemzeti központi bankok limitalapú rendszert is alkalmazhatnak.

---

## 4. MELLÉKLET

**Az Európai Központi Bank pénzügyi és banki statisztikai adatszolgáltatási rendszere <sup>(1)</sup>**

## 1. Bevezetés

Az EKB által végzett statisztikai adatgyűjtéséről szóló, 1998. november 23-i 2533/98/EK tanácsi rendelet meghatározza az adatszolgáltatásra kötelezett természetes és jogi személyek körét („adatszolgáltatói kör”), az adatok titkosságára vonatkozó eljárásrendet, valamint a végrehajtásnak a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmánya (KBER-alapokmány) 5.4. cikkének megfelelő feltételeit. Felhatalmazza továbbá az EKB-t arra, hogy szabályozói jogkörét abból a célból alkalmazza, hogy:

- meghatározza az adatszolgáltatók tényleges körét,
- meghatározza az EKB statisztikai adatszolgáltatási követelményeit és azokat a résztvevő tagállamok tényleges adatszolgáltatói számára előírja,
- meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett az EKB és a nemzeti központi bankok (NKB-k) a kötelező statisztikai adatgyűjtés ellenőrzésére vagy szervezésére vonatkozó jogkörüket gyakorolhatják.

## 2. Általános szempontok

A monetáris pénzügyi intézményi szektor összevont/konzolidált/mérlegéről szóló, 1998. december 1-jei 2819/98/EK (EKB/1998/16) európai központi banki rendelet célja, hogy lehetővé tegye az EKB, és az alapokmány 5.1. cikkével összhangban, a munkát a lehetséges mértékig elvégző NKB-k számára, hogy a Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) feladatainak elvégzéséhez szükséges statisztikai adatokat összegyűjtsék, és különösképpen, hogy az EKB a Közösség monetáris politikáját az Európai Közösséget létrehozó Szerződés (a Szerződés) 105. cikke (2) bekezdése első francia bekezdésével összhangban meghatározza és végrehajtsa. Az EKB/1998/16 rendelettel összhangban összegyűjtött statisztikai adatokat a monetáris pénzügyi intézmények (MPI) ágazati összevont (konzolidált) mérlegének elkészítéséhez kell felhasználni, amelynek elsődleges célja, hogy az EKB részére olyan átfogó statisztikai képet nyújtson a pénzügyek alakulásáról, amely az egységes gazdasági területnek tekintett résztvevő tagállamokban található MPI-k összes pénzügyi eszközeire és forrásaira kiterjed.

Meg kell jegyezni, hogy e rendelet helyébe lépett a monetáris pénzügyi intézményi szektor összevont mérlegéről szóló, 2002. januári 2423/2001/EK (EKB/2001/13) európai központi banki rendelet. Azonban az EKB/1998/16 EKB-rendelet a 2002. évre vonatkozó adatok hivatkozási alapja marad. Az új rendelet alapján megvalósított első feladat a 2003. január havi (a 2003. márciusi negyedéves) adatokkal kezdődik. Ezekről az időpontokról kezdve valahányszor e dokumentum a hatályon kívül helyezett rendeletekre hivatkozik, az alatt az új rendeletre történő hivatkozást kell érteni. Az új rendelet elfogadásával bekövetkezett változások csak a tartalékállomány megjelenítését és nem az összetételét érintik. A változások magyarázata az alábbiakban található.

Statisztikai célokból az MPI-ágazat összevont (konzolidált) mérlegével kapcsolatban az EKB által előírt adatszolgáltatási követelmények három fő ismérven alapulnak.

Először, az EKB-nak összehasonlítható, megbízható és naprakész statisztikai adatokat kell kapnia, amelyek összegyűjtése az euro-övezet egészében összehasonlítható feltételek és körülmények között történik. Bár az alapokmány 5.1. és 5.2. cikkének értelmében az adatokat decentralizált módon az NKB-k gyűjtik össze szükség szerint a közösségi vagy nemzeti célokat szolgáló további statisztikai követelményekkel együttesen, megfelelő szintű egységesítésre és a minimális adatszolgáltatási követelményeknek való megfelelésre van szükség, tekintettel arra, hogy az egységes monetáris politika meghatározásához és megvalósításához elengedhetetlen egy megbízható statisztikai bázis létrehozása.

Másodszor, az EKB/1998/16 EKB-rendeletben meghatározott adatszolgáltatási kötelezettségeknek figyelembe kell venniük az áttekinthetőség és a jogbiztonság alapelvét. Ennek oka, hogy az EKB/1998/16 EKB rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó az euro-övezet területén. Ez a rendelet közvetlenül ró kötelezettségeket a természetes és jogi személyekre, akiket az EKB szankciókkal sújthat minden esetben, amikor azok az EKB által előírt adatszolgáltatási kötelezettségeknek nem tesznek eleget (lásd a 2533/98 (EK) tanácsi rendelet 7. cikkét). Az adatszolgáltatási kötelezettségek így pontosan meghatározottak, és az EKB által a statisztikai adatok ellenőrzése, illetve kötelező begyűjtése során hozott bármely döntés világos alapelveket követ.

Harmadszor, az EKB köteles az adatszolgáltatás terheit a minimálisra csökkenteni (lásd a 2533/98/EK tanácsi rendelet 3. cikkének a) pontját). Következésképpen az NKB-k által az EKB/1998/16 rendelet alapján összegyűjtött statisztikai adatok a kötelező tartalék képzéséről szóló, 1998. december 1-jei 2818/98/EK (EKB/1998/15) európai központi banki rendelettel összhangban a tartalékalap kiszámítására is használhatók.

<sup>(1)</sup> E melléklet tartalma csak tájékoztatóként szolgál. A pénzügyi és banki statisztikai adatszolgáltatásra vonatkozó jogi rendelkezések az Európai Központi Bank által végzett statisztikai adatgyűjtéséről szóló, 1998. november 23-i 2533/98/EK tanácsi rendeletben és a monetáris pénzügyi intézményi szektor összevont mérlegéről szóló [a monetáris pénzügyi intézményi szektor összevont mérlegéről szóló, 2001. november 22-i 2423/2001/EK (EKB/2001/13) európai központi banki rendelettel felváltott], 1998. december 1-jei 2819/98/EK (EKB/1998/16) európai központi banki rendeletben találhatók.

Az EKB/1998/16 rendelet cikkei arra korlátozódnak, hogy általánosságban meghatározzák a tényleges adatszolgáltatók körét, azok adatszolgáltatási kötelezettségeit, valamint azokat az alapelveket, amelyek alapján az EKB és az NKB-k a statisztikai adatok ellenőrzésére és kötelező gyűjtésére vonatkozó hatáskörüket gyakorolják. Az EKB statisztikai adatszolgáltatási előírásainak teljesítéséhez szolgáltatandó statisztikai adatokra vonatkozó részleteket, valamint a követendő minimumszabványokat az EKB/1998/16 rendelet I–IV. melléklete tartalmazza.

3. *A tényleges adatszolgáltatók köre; az MPI-k statisztikai célú listája*

A monetáris pénzügyi intézmények a közösségi jog meghatározása szerint rezidens hitelintézetek, továbbá egyéb olyan rezidens pénzügyi intézmények, amelyek üzleti tevékenységük során MPI-nek nem minősülő szervektől betéteket és/vagy betéttel egyenértékű eszközöket fogadnak el saját számlájukra (legalábbis gazdasági értelemben), illetve hitelt nyújtanak és/vagy értékpapírokba fektetnek be. Az EKB elkészíti és vezeti ezen intézmények listáját e meghatározásnak megfelelően, valamint az EKB/1998/16 rendelet I. mellékletében meghatározott osztályozási alapelvekkel összhangban. Az MPI-k statisztikai célú listájának felállítása és vezetése az EKB Igazgatóságának a hatáskörébe tartozik. A tényleges adatszolgáltatók körét az euro-övezetben rezidens MPI-k összessége alkotja.

Az NKB-k a kis MPI-k részére eltérést engedélyezhetnek, amennyiben az egyes résztvevő tagállamokban a havi összevont mérleghez hozzájáruló MPI-k aránya az összes MPI mérlegének legalább 95 %-át teszi ki. Ezek az eltérések lehetővé teszik az NKB-k számára, hogy az elhanyagolható adatokat figyelmen kívül hagyják.

4. *Statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségek*

Az összevont mérleg elkészítése céljából a tényleges rezidens adatszolgáltatók a mérlegükkel kapcsolatos statisztikai adatokat havonta kötelesek jelenteni. Egyéb adatokat negyedévente kell jelenteni. A jelentendő statisztikai adatok további részletezését az EKB/1998/16 rendelet I. melléklete tartalmazza.

A vonatkozó statisztikai adatokat az NKB-k gyűjtik össze, amelyek kötelesek meghatározni a követendő adatszolgáltatási rendet. Az EKB/1998/16 rendelet nem tiltja meg az NKB-k számára, hogy a tényleges adatszolgáltatóktól az EKB statisztikai követelményeinek kielégítéséhez szükséges statisztikai adatokat, egy olyan szélesebb statisztikai adatszolgáltatási rendszer keretében kérjék be, amelyet az NKB-k saját felelősségükre, a közösségi vagy nemzeti joggal, illetve az elfogadott gyakorlattal összhangban és statisztikai célokat szolgálva hoznak létre. Ez azonban nem érinti az EKB/1998/16 rendeletben előírt statisztikai követelmények betartását. Bizonyos esetekben, a követelményeinek való megfelelés érdekében az EKB támaszkodhat az ilyen célokból begyűjtött statisztikai adatokra is.

Egy NKB által nyújtott, fent meghatározott eltérés következménye, hogy az érintett kis MPI-k csökkentett adatszolgáltatási követelményeket kötelesek teljesíteni (ami többek között csak negyedévenkénti adatszolgáltatást jelent), amelyek a kötelező tartalmakkal kapcsolatban kötelezőek, és amelyeket az EKB/1998/16 rendelet II. melléklete határoz meg. A hitelintézetnek nem minősülő kisebb MPI-kre vonatkozó követelményeket az EKB/1998/16 rendelet III. melléklete részletezi. Azonban a eltérésben részesülő MPI-k az összes adatszolgáltatási követelményeknek való megfelelést is választhatják.

5. *A statisztikai adatok felhasználása a kötelező tartalmak képzéséről szóló EKB-rendelet alapján*

Az adatszolgáltatási terhek csökkentése és a kétszeres statisztikai adatgyűjtés elkerülése érdekében az EKB/1998/16 rendelet értelmében az MPI-k által a mérlegükre vonatkozóan jelentett statisztikai adatokat az EKB/1998/15 rendelet alapján meghatározott tartalékalap kiszámításához is fel kell használni.

Statisztikai célokból valójában az adatszolgáltatási kötelezettség alanyai az EKB/1998/16 rendelet I. mellékletében szereplő és az alábbi 1. táblázatban meghatározottak szerint kötelesek adataikat az illetékes NKB-k-nak jelenteni. Az 1. táblázatban \*-gal jelölt mezőket az adatot szolgáltató intézmények tartalékalapjuk kiszámításához használják (lásd e kiadvány 7. fejezetének 11. ablakát).

A pozitív tartalékrata alapjául szolgáló tartalékalap pontos kiszámítása érdekében részletes bontásban kell megadni a 2 évnél hosszabb megállapodás szerinti futamidejű betéteket, a 2 évnél hosszabb felmondásos betéteket, továbbá a hitelintézetek repo kötelezettségeit a következő szektorokkal szemben: („rezidens” és „egyéb MUTO-beli”) MPI-k, a kötelező tartalékképzési kötelezettség alá eső hitelintézetek, az EKB és NKB-k, a „központi kormányzat”, valamint a külföld.



	A. Rezidens					B. Egyéb MUTO					C. A külföld	D. Nem meghatározott
	MPI-k <sup>(2)</sup>		Nem MPI-k			MPI-k <sup>(2)</sup>		Nem MPI-k				
		ebből: tart. köt. alá eső HI-k, EKB és NCB-k	Általános kormányzati szervek		Egyéb rezidensek		ebből: tart. köt. alá eső HI-k, EKB és NCB-k	Általános kormányzati szervek		Egyéb rezidensek		
Központi kormányzati szervek			Egyéb általános kormányzati szervek	Központi kormányzati szervek				Egyéb általános kormányzati szervek				
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)	(j)	(k)	(l)	
11x. Nem MU-pénznemek												
éven belüli												*
éven túli, maximum 2 éves												*
2 éven túli												*
12. Pénzpiaci papírok <sup>(3)</sup>												
Euro												*
Nem MU-pénznemek												*
13. Saját tőke												
14. Egyéb források												
<b>ESZKÖZÖK</b>												
1. Készpénz (minden pénznem)												
1e. ebből: euro												
2. Hitelek												
2e. ebből: euro												
3. Értékpapírok (a részvények kivételével)												
3e. Euro												
éven belüli												
éven túli, maximum 2 éves												
2 éven túli												
3x. Nem MU-pénznemek												
éven belüli												
éven túli, maximum 2 éves												
2 éven túli												
4. Pénzpiaci papírok <sup>(4)</sup>												
Euro												
Nem MU-pénznemek												
5. Részvények és más tőkereszesedés												
6. Befektetett eszközök												
7. Egyéb eszközök												
<p>(1) Ideértve a hatóságilag szabályozott betéteket is.</p> <p>(2) Ideértve az át nem ruházható, látra szóló takarékbetéteket is.</p> <p>(3) Az MPI-k által kibocsátott pénzügyi papírok (PPP-k).</p> <p>(4) Az MPI-k által kibocsátott PPP-k állománya. Itt a pénzügyi papírok magukban foglalják a pénzügyi alapok befektetési jegyeit is. A pénzügyi papírokkal azonos jellemzőkkel rendelkező, de nem MPI által kibocsátott forgalomképes értékpapír-állományt az „értékpapírok (a részvények kivételével)” rovatban kell szerepeltetni.</p> <p>(5) A hitelintézetek dönthetnek úgy, hogy a „kötelező tartalékképzési kötelezettség alá eső MPI-kkel és hitelintézettel, az EKB-val és az NKB-kkal szembeni pozícióik” helyett a „kötelező tartalékképzési kötelezettség alá eső hitelintézetnek nem minősülő MPI-kkel, az EKB-val és az NKB-kkal szembeni pozícióikat” közlik, feltéve hogy ez nem eredményez adatvesztést és a vastagon szedett pozíciókat nem érinti.</p> <p>(6) Az e tétellel kapcsolatos adatszolgáltatás további rendelkezésig önkéntes.</p>												



Továbbá a nemzeti adatgyűjtési rendszerektől függően, és az EKB/1998/16 EKB rendeletében rögzített, az MPI-k mérlegbeszámolójára vonatkozó fogalmak és besorolási alapelveknek való teljes megfelelés sérelme nélkül, a tartalékképzési követelmények alá eső hitelintézetek a tartalékalap kiszámításához szükséges adatokat a forgalomképes értékpapírok kivételével az alábbi táblázat szerint is közölhetik, feltéve hogy ez az előző táblázatban vastagon szedett helyeket nem érinti.

	A tartalékalap (az átruházható értékpapírok kivételével) kiszámítása az 1. táblázat alábbi oszlopainak összegzésével történik: (a) – (b) + (c) + (d) + (e) + (f) – (g) + (h) + (i) + (j) + (k)
<b>FORRÁSOK</b> (Euro és nem MU-pénznemek együtt)	
<b>ÖSSZES BETÉT</b> <b>9.1e + 9.1x</b> <b>9.2e + 9.2x</b> <b>9.3e + 9.3x</b> <b>9.4e + 9.4x</b>	
<b>ebből:</b> <b>9.2e + 9.2x</b> 2 éven túli megállapodás szerinti futamidejű	
<b>ebből:</b> <b>9.3e + 9.3x</b> 2 éven túli felmondható	Önkéntes adatszolgáltatás
<b>ebből:</b> <b>9.4e + 9.4x repók</b>	

Meg kell jegyezni, hogy a fent említett új rendeletnek megfelelően végrehajtott 2003. január havi adatokkal történő adatszolgáltatás során a „pénzpiaci papírok” forráskategóriát az EKB pénzügy és banki statisztikai adatszolgáltatási rendszerének keretében össze kell vonni a „kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” forráskategóriával. Eszerint, 2003. január végi hónapos (vagy a 2003. március végi negyedéves) adatokkal kezdődően az adatszolgáltató intézmények e forráskategóriát az adósságinstrumentumokra megállapított eredeti futamidőküszöbök szerint bontják le, és a „kibocsátott hitelviszony-megtestesítő értékpapírok” forráskategóriába sorolják be.

Az EKB/1998/16 rendelet II. melléklete a kötelező tartalékolási rendszer alkalmazása tekintetében egyedi és átmeneti előírásokat, valamint az egyes hitelintézetek összeolvadására vonatkozó feltételeket fogalmaz meg.

Az EKB/1998/16 rendelet II. melléklete elsősorban a kisebb hitelintézetek adatszolgáltatási kötelezettségeit tartalmazza. A kisebb hitelintézetek legalább negyedéves gyakorisággal, az alábbi 1A. táblázat szerint kötelesek közölni a tartalékalap kiszámításához szükséges adatokat. Ezen intézmények kötelesek biztosítani, hogy az 1A. táblázat szerinti adatszolgáltatás teljes mértékben megfeleljen az 1. táblázat fogalmainak és besorolásainak. A kisebb intézményeknek a három (egy hónapig tartó) tartalékolási időszak tartalékalapjára vonatkozó adatai az NKB-k által az egyes negyedévek végére vonatkozóan, az adott negyedév végétől számított 28 munkanapos határidőn belül összegyűjtött adatokon alapulnak.

E melléklet előírásokat tartalmaz az összevont alapon történő adatszolgáltatásról is. Az Európai Központi Bank (EKB) felhatalmazása alapján a kötelező tartalékképzési kötelezettség alá eső hitelintézetek egy adott nemzeti területen belül összevont statisztikai adatokat is szolgáltathatnak a kötelező tartalékképzési kötelezettség alá eső hitelintézetek egy csoportjáról, feltéve hogy valamennyi érintett intézmény lemondott a tartalékképzési követelményből levonható átalányengedmény igénybevételéről. A csoport egészére nézve azonban továbbra is fennáll az átalányengedmény igénybevételének lehetősége. Az EKB monetáris MPI-listáján az érintett intézmények mindegyike külön-külön szerepel.

## 1A. TÁBLÁZAT

**A kisebb hitelintézetek által a kötelező tartalékképzési követelmények teljesítéséhez negyedéves gyakorisággal szolgáltatandó adatok**

	Az 1. táblázat alábbi oszlopainak összegzésével kiszámított tartalékalap: (a) – (b) + (c) + (d) + (e) + (f) – (g) + (h) + (i) + (j) + (k)
<b>BETÉTEKBŐL SZÁRMAZÓ FORRÁSOK</b> (Euro és nem MU-pénznemek együtt)	
<b>9. ÖSSZES BETÉT</b> 9.1e + 9.1x 9.2e + 9.2x 9.3e + 9.3x 9.4e + 9.4x	
<b>ebből:</b> 9.2e + 9.2x 2 éven túli megállapodás szerinti lejáratú	
<b>ebből:</b> 9.3e + 9.3x 2 éven túli bejelentésre kifizetendő	Önkéntes adatszolgáltatás
<b>ebből:</b> 9.4e + 9.4x repók	
Az 1. táblázat (1) oszlopában feltüntetett fennálló kötelezettségek	
<b>ÁTRUHÁZHATÓ ÉRTÉKPAPÍROK</b> (Euro és nem MU-pénznemek együtt)	
<b>11. KIBOCSÁTOTT HITELVISZONYT MEGTESTESÍTŐ ÉRTÉKPAPÍROK</b> 11e + 11x 2 éven belüli megállapodás szerinti lejáratú	
<b>11. KIBOCSÁTOTT HITELVISZONYT MEGTESTESÍTŐ ÉRTÉKPAPÍROK</b> 11e + 11x 2 éven túli megállapodás szerinti lejáratú	
<b>12. PÉNZPIACI PAPÍROK</b>	

Ezenkívül, a rendelet II. melléklete előírásokat tartalmaz a hitelintézeteket érintő egyesületekről is. Ebben a mellékletben az „egyesülés”, „egyesülő intézmények”, „felvásárló intézmény” kifejezések jelentését az EKB/1998/15 rendelet határozza meg. Abban a tartalékolási időszakban, amelyben az egyesülés hatályba lép, a felvásárló intézmény tartalékolási kötelezettségét az EKB/1998/15 rendelet 13. cikke szerint kell kiszámítani és teljesíteni. Az azt követő tartalékolási időszakokban a felvásárló intézmény tartalékolási kötelezettségét különleges szabályoknak megfelelő tartalékalap és statisztikai adat alapján kell kiszámítani, amennyiben azok alkalmazhatók (lásd az EKB/1998/16 rendelet II. mellékletének függelékében szereplő táblázatot). Egyéb esetekben az EKB/1998/15 rendelet 3. cikkében meghatározott, a statisztikai adatszolgáltatásra és a tartalékolási kötelezettség kiszámítására vonatkozó általános szabályokat kell alkalmazni. Továbbá az adott NKB a felvásárló intézményt felhatalmazhatja arra, hogy statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségét átmeneti eljárások útján teljesítse. A rendes adatszolgáltatási eljárás alkalmazása alóli ilyen eltérésnek a lehető legrövidebb időre kell korlátozódnia, és nem haladhatja meg az egyesülést követő hat hónapot. Ez az eltérés nem érinti a felvásárló intézménynek az EKB/1998/16 rendelet szerinti adatszolgáltatással, és amennyiben alkalmazandó, a beolvadó intézmények adatszolgáltatási kötelezettségeinek átvállalásával kapcsolatos kötelezettségeit. Amint az összeolvadási szándék nyilvánosságra kerül, a felvásárló intézmény az illetékes NKB-t megfelelő időben köteles tájékoztatni arról, hogy milyen eljárást kíván alkalmazni a tartalékolási kötelezettség megállapításához kapcsolódó statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségei teljesítése érdekében.

#### 6. Ellenőrzés és kötelező adatgyűjtés

A statisztikai adatok ellenőrzésének és kötelező jelleggel történő begyűjtésének jogát általában maga az EKB és az NKB-k gyakorolják az olyan esetekben, amikor az adatok továbbítására, pontosságára, fogalmi megfelelésükre és helyesbítésükre vonatkozó minimális követelmények nem teljesülnek. Ezek a minimális követelmények az EKB/1998/16 rendelet 4. mellékletében találhatók.

#### 7. Nem résztvevő tagállamok

Mivel az alapokmány 34.1. cikke szerinti rendelkezés nem biztosít jogokat, illetve nem ír elő kötelezettségeket az eltéréssel rendelkező tagállamoknak (alapokmány 43.1. cikk), valamint Dániának (a Jegyzőkönyv 2. cikkének egyes Dániára vonatkozó rendelkezései), és nem alkalmazhatók az Egyesült Királyságra (a Jegyzőkönyv 8. cikkének egyes, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságára vonatkozó rendelkezései), az EKB/1998/16 rendelet csak a résztvevő tagállamokra alkalmazandó.

Ugyanakkor, az alapokmány az EKB és az NKB-k statisztikai hatásköreiről szóló 5. cikke, valamint a 2533/98/EK tanácsi rendelet minden tagállamban alkalmazandó. Ez a Szerződés 10. cikkével (korábban 5. cikkével) együtt azt is jelenti, hogy a nem résztvevő tagállamok kötelesek kialakítani és bevezetni mindazon nemzeti intézkedéseket, amelyeket az EKB statisztikai adatszolgáltatási követelményeinek teljesítéséhez szükséges statisztikai adatgyűjtés, valamint a résztvevő tagállammá váláshoz időben történő statisztikai jellegű felkészülés érdekében megfelelőnek tartanak. Ezt a kötelezettséget a 2533/98/EK tanácsi rendelet 4. cikke és a 17. preambulumbekzdése kifejezetten tartalmazza. Az áttekinthetőség érdekében ezt a különleges kötelezettséget az EKB/1998/16 rendelet preambulumbekzdései is megismétlik.

---

## 5. MELLÉKLET

## Az euro-rendszer weboldalai

Központi bank	Honlap
Európai Központi Bank	<a href="http://www.ecb.int">www.ecb.int</a>
Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique	<a href="http://www.nbb.be">www.nbb.be</a> vagy <a href="http://www.bnb.be">www.bnb.be</a>
Deutsche Bundesbank	<a href="http://www.bundesbank.de">www.bundesbank.de</a>
Bank of Greece	<a href="http://www.bankofgreece.gr">www.bankofgreece.gr</a>
Banco de España	<a href="http://www.bde.es">www.bde.es</a>
Banque de France	<a href="http://www.banque-france.fr">www.banque-france.fr</a>
Central Bank of Ireland	<a href="http://www.centralbank.ie">www.centralbank.ie</a>
Banca d'Italia	<a href="http://www.bancaditalia.it">www.bancaditalia.it</a>
Banque centrale du Luxembourg	<a href="http://www.bcl.lu">www.bcl.lu</a>
De Nederlandsche Bank	<a href="http://www.dnb.nl">www.dnb.nl</a>
Österreichische Nationalbank	<a href="http://www.oenb.at">www.oenb.at</a>
Banco de Portugal	<a href="http://www.bportugal.pt">www.bportugal.pt</a>
Suomen Pankki – Finlands Bank	<a href="http://www.bof.fi">www.bof.fi</a>

## 6. MELLÉKLET

**Az ügyfél kötelezettségeinek elmulasztása esetén alkalmazandó eljárások és szankciók**

## 1. Pénzbüntetések

Amennyiben az ügyfél a tenderszabályokat <sup>(1)</sup>, a kétoldalú eljárás szabályait <sup>(2)</sup>, a fedezeti eszközök felhasználására vonatkozó szabályokat <sup>(3)</sup>, illetve az aktív oldali rendelkezésre állásra vonatkozó napvégi eljárásokat és a hozzáférés feltételeit <sup>(4)</sup> megsérti, az euro-rendszer a következő pénzbüntetéseket alkalmazza:

- i. A tenderműveletekre, a kétoldalú műveletekre és a fedezeti eszközök felhasználására vonatkozó szabályok megsértése esetén, a 12 hónapon belül felmerülő első és második mulasztás esetén, minden egyes mulasztásra pénzbüntetést kell alkalmazni. Az alkalmazható pénzbüntetést a betéti rendelkezésre állás 2,5 százalékponttal növelt kamatlábjában kell számítani.
  - A tenderműveletekre és a kétoldalú műveletekre vonatkozó szabályok megsértése esetén a pénzbüntetést az ügyfél által nem rendezett biztosíték, illetve készpénz összegének alapján kell számolni, megszorozva a 7/360-as együtthatóval.
  - A fedezeti eszközök használatára vonatkozó szabályok megsértése esetén a pénzbüntetést az olyan nem jegybankképes (vagy az ügyfél által nem használható) eszközök 1/360-as együtthatóval szorzott összege alapján kell kiszámítani 1) amelyeket az ügyfél a nemzeti központi bank vagy az EKB rendelkezésére bocsátott; vagy 2) amelyeket az ügyfél azon esemény bekövetkeztétől számított 20 munkanapos türelmi időn belül elmulasztott visszavonni, amely után az eszközök jegybankképessége megszűnik, vagy azok az ügyfél által a továbbiakban használhatatlanná válnak.
- ii. A napvégi eljárásokra, illetve az aktív oldali rendelkezésre álláshoz való hozzáférésre vonatkozó szabályok első alkalommal történő megsértése esetén az alkalmazható pénzbüntetés mértéke 5 százalék. A szabályoknak egy 12 hónapos időszakon belül történő ismételt megsértése esetén a büntetőkamat mértéke minden egyes alkalommal 2,5 százalékponttal nő, amelyet az aktív oldali rendelkezésre állás jogosulatlanul igénybevevett összegének alapján kell kiszámítani <sup>(5)</sup>.

## 2. Nem pénzbüntetések

Az euro-rendszer a tenderszabályok, a kétoldalú műveletek szabályainak, valamint az alapul szolgáló fedezeti eszközök felhasználására vonatkozó szabályok megsértése esetén az alábbiak szerint függeszti fel az ügyfeleket:

- a) Felfüggesztés a tenderműveletekre és a kétoldalú műveletekre vonatkozó szabályok megsértése után

Amennyiben egy 12 hónapos időszakon belül egy adott típusú mulasztásra harmadik alkalommal sor kerül, az euro-rendszer az 1. szakaszban foglaltak szerint kirótt pénzbüntetés mellett az ügyfeleket egy bizonyos időszakra felfüggeszti az ugyanolyan típusú és ugyanolyan eljárás keretében lefolytatandó nyíltpiaci művelet(ek) végzése alól. A felfüggesztés mértéke a következő fokozatok szerint alakul:

- i. amennyiben a harmadik alkalommal történő mulasztáskor a rendelkezésre nem bocsátott biztosíték, illetve készpénz összege a rendelkezésre bocsátandó teljes biztosíték, illetve készpénz összegének legfeljebb 40 %-a, egy hónapos felfüggesztést kell alkalmazni;
- ii. amennyiben a harmadik alkalommal történő mulasztáskor a rendelkezésre nem bocsátott biztosíték, illetve készpénz összege a rendelkezésre bocsátandó teljes biztosíték, illetve készpénz összegének 40–80 %-a közé esik, két hónapos felfüggesztést kell alkalmazni;

<sup>(1)</sup> Ez arra az esetre vonatkozik, amikor az ügyfél a likviditást nyújtó művelet során számára kiosztott likviditási összeg rendezésére a megfelelő fedezeti eszközt nem tudja átadni, illetve amikor az ügyfél a likviditást elvonó művelet során a számára kiosztott összeg kiegyenlítésére a megfelelő összegű készpénzt nem tudja rendelkezésre bocsátani.

<sup>(2)</sup> Ez arra az esetre vonatkozik, amikor az ügyfél a kétoldalú műveletben megállapodásban rögzített összeg rendezésére a megfelelő összegű jegybankképes fedezeti eszközt vagy a megfelelő összegű készpénzt nem tudja rendelkezésre bocsátani.

<sup>(3)</sup> Ez arra az esetre vonatkozik, amikor az ügyfél olyan eszközt használ fel, amely a fennálló hitelügylet biztosítékául történő felhasználásra alkalmatlan, illetve alkalmatlanná vált (vagy az ügyfél által nem használható).

<sup>(4)</sup> Ez arra az esetre vonatkozik, amikor a nap végén az ügyfél elszámolási számlájának egyenlege negatív, és nem felel meg az aktív oldali rendelkezésre álláshoz való hozzáférés feltételeinek.

<sup>(5)</sup> A kizárólag napközbeni hitelek igénybevétele alkalmas eszközök felhasználására vonatkozó szabályok megsértése esetén a pénzbüntetést csak a TARGET jogi keretei tartalmazzák. Az ilyen kötelezettségsegékre ezen iránymutatás nem vonatkozik.

- iii. amennyiben a harmadik alkalommal történő mulasztáskor a rendelkezésre nem bocsátott biztosíték, illetve készpénz összege a rendelkezésre bocsátandó teljes biztosíték, illetve készpénz összegének 80–100 %-a közé esik, három hónapos felfüggesztést alkalmazni.

Az alábbi 2. c) szakaszban foglaltak sérelme nélkül, ezek a pénzbüntetések és felfüggesztési intézkedések vonatkoznak minden további 12 hónapos időszakon belül elkövetett kötelezettségzegésre.

b) Felfüggesztés a fedezeti eszközökre vonatkozó szabályok megsértése után

Amennyiben egy 12 hónapos időszakon belül harmadik alkalommal történik mulasztás, az euro-rendszer az ügyfelet az 1. szakaszban foglaltak szerint kirótt pénzbüntetés mellett az újabb nyíltpiaci műveletek végzése alól felfüggeszti.

Az alábbi 2. c) szakaszban foglaltak sérelme nélkül, szintén ezek a pénzbüntetések és felfüggesztési intézkedések vonatkoznak minden további 12 hónapos időszakon belül elkövetett kötelezettségzegésre.

c) Felfüggesztés kivételes esetekben minden monetáris politikai művelet végzése alól, egy bizonyos időszakra

Kivételes esetekben, a mulasztás(ok) súlyossága miatt, és figyelembe véve különösen az adott vétségben szereplő összegeket, valamint az elkövetett vétségek gyakoriságát és időtartamát, a fenti 1. szakaszban leírtak szerint számított pénzbüntetés mellett meg kell fontolni az ügyfél három hónapra történő felfüggesztését minden jövőbeni monetáris politikai műveletben való részvétel alól.

d) Más tagállamokban levő intézmények

Az euro-rendszer dönthet arról is, hogy a mulasztást elkövető ügyfél felfüggesztésére vonatkozó javasolt intézkedést az adott intézmény más tagállamokban található fióktelepire is kiterjeszti-e.

---